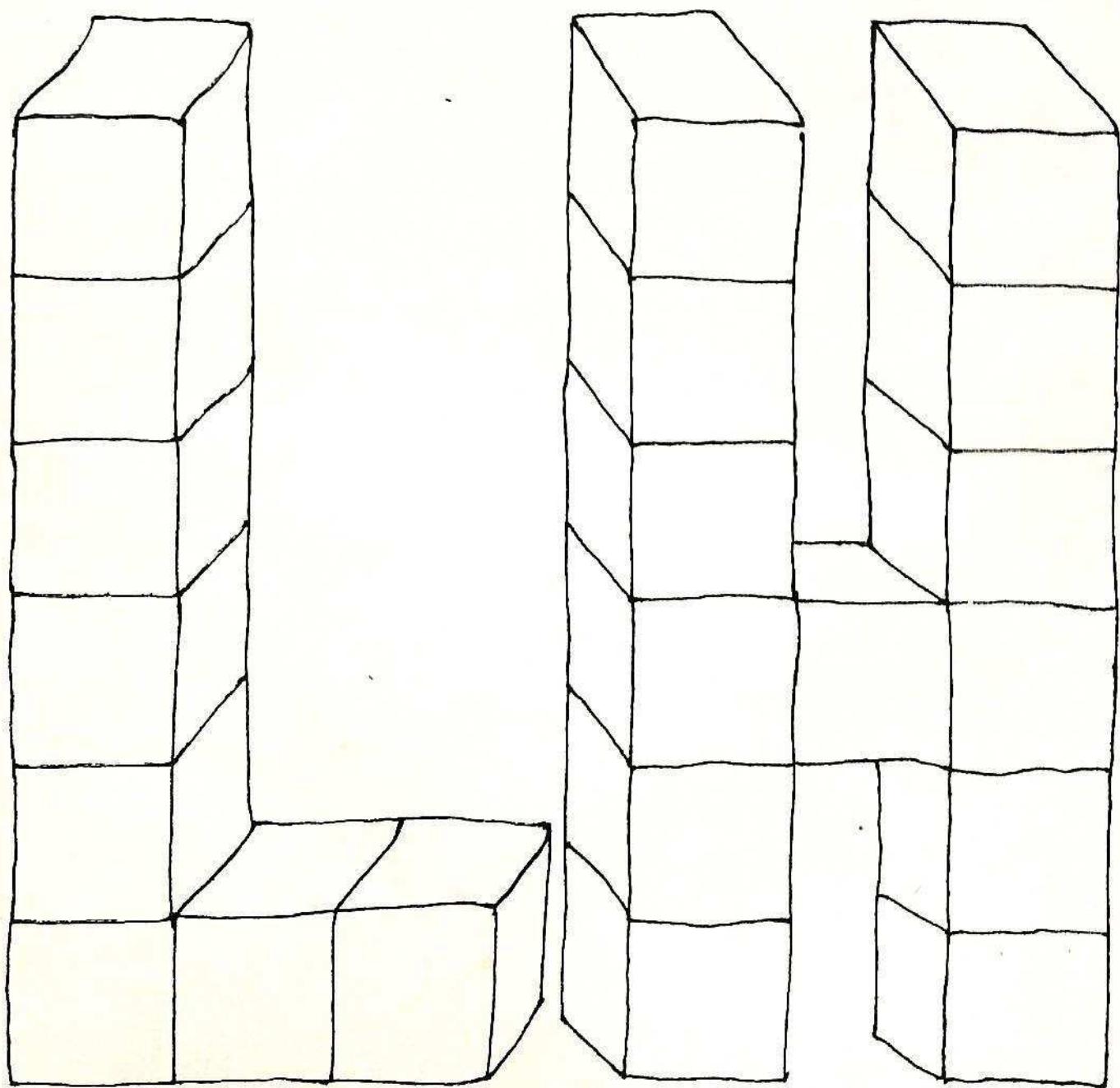

2/77

OD NAŠICH ZPRAVODAJU

Dopisy redakci - J.Novotný	1
- Katfor	1-2
Na pomoc pravé vědě - J.Brzorád	4-5
Adaptace U Schnellů	6
Výstava orientálního umění	6
Výtvarné umění - Stanislav Lužický	7-10

PRAKTIČKÝ RÁDCE

Lety v balonech - C.Flammarion	11-14
Vosk na vousy uherský	25
Zlámaná kočárová pera	25-26
Mast kapucínská na vši	44

LÁZEŇSKÁ ZDRAVOVĚDA

Původní recepty V.Faktora sen.	3,4,14,15
Kam v neděli dopoledne? - V.Faktor	15-16
Budete také vycpat hřebíček? - V.Faktor	16-17
Triumfátor - J.Brzorád	21
Hořké zdravotní víno	26
Informace o pivu	46

VŘÍDLA A KOLONÁDY

Léto v Nižboru - V.Faktor	17-21
Pozvání do Šáreckého údolí - P.Vitera	22-23

VYBRÁNO Z POPELNIC

26

VĚDA A JÍ PODOBNÉ MYSTIFIKACE

Radioaktivní odpady	6
---------------------	---

PŘEKRÁSNÁ LITERATURA

Zvláštní věc - J.Schelinger	31
Nový rok - J.Schelinger	31-32
Hold hoře - P.Vitera	32-33

FEJETONY

Poznámka o humoru - Z.Fügner	26-27
Fejeton - Z.Fügner	27-28
Jak jsem si koupil mucholapku - V.Faktor	28-30

DOPORUČENÁ LITERATURA

I.Adler - Čísel hra kouzelná	1,5,30
R.Brandstaetter: Umbrijské kroniky	23-25
F.X.Šalda - J.H.Rimbaud, božský rošták	30-31

PŘEKLADY

D.T.Suzuki - Význam Satori /přel.V.Faktor/	34-37
K.Kesey - I kukačka se utne /přel.Z.Fügner/	37-44
Zen /přel.Z.Fügner/	45
Lao-tse - Cesta životem /přel.V.Faktor/	46
A.Toynbee - Můj názor na dějiny /přel.V.Faktor/	47-51
D.C.Sommerville - Obsah studia dějin A.Toynbeeho /př.V.Faktor/	51-58
Cavendish - Kabala /přel.V.Faktor/	58-62
A.Watts - Kniha /2.kap./ /přel.V.Faktor/	62-73

DOPIS REDAKCI:

od J. Novotného, převozníka v Klecanech u Roztok.

VYBRÁNO Z POPELNIC

Všechno dobrý, co lidi ne světě vymysleli je dobrý; škoda jen, že to museli říci těm druhým.

J. Schellinger, U Regenta, 21.7.

Irving Adler: Čísel hra kouzelná.

Mnohé neresty vytvářejí nádherné krystaly s hladkými stěnami a ostrými hranami a vrcholy... těkový krystal vytváří těleso, které se nazývá pravidelný mnohostěn... existuje jen pět pravidelných mnoho - stěn... čtyřstěn, osmstěn, šestistěn, dvanáctistěn a dvacetistěn... všechny mnohostěny chráníčené rovinnými stěnami mají jednu zajímavou vlastnost. Součet počtu vrcholů a počtu stěn se rovná počtu hran zvětšenému o dvě. Na př. krychle má osm vrcholů a šest stěn. Součet těchto čísel je 14, hran má 16.... Podíváte-li se na kuchynskou sůl pod zvětšovacím sklem, uvidíte, že krystaly soli jsou drobné krychle. Krystal diamantu je osmstěn...

Poznání, že existuje právě jenom pět pravidelných mnohostěnů, nedalo lidem spát. Některí byli přesvědčeni, že pravidelné mnohostěny mají v přírodě mimorádný význam. Následovníci Pythagorovi spojovali toto poznání s teorií, podle které vytvořily vesmír 4 živly: země /utvořena z krychlí/, vzdacek /z osmstěnu/, ohň /ze čtyřstěnu/ a voda /z dvacetistěnu/. Dvanáctistěn byl pak symbolem celého vesmíru.

DOPIS REDAKCI:

Dúrazně protestujeme proti uveřejnění nepravdivých údajů v Lázeňském Hostu č.l v článku, který nejen pomlouvá práci naší komise, ale hrubě uráží i naše zaměstnance a snižuje vážnost jejich práce.

V první řadě protestujeme proti zkreslení názvu naší komise, kterou pisatel naprostě nevhodně nazývá "tajnou exhumacní komisi". Naše komise v H.Městci sice působila /jak bude vysvětleno dále/, nebyla však komisi "tajnou", rozhodně toto slovo nepoužívala ve svém názvu /i když jeksi při charakteru naší práce nelze ze zásadních důvodů zprávy našich komisí zveřejnovat, neboť při nezcela správném pochopení výsledků naší činnosti bychom mezi pověrčivým a nevzdělaným obyvatelstvem mohli vyvolat paniku - jak se stalo právě v H.Městci/. Rádi bychom uvedli na pravou míru i termín "exhumacní" - takové slovo může /zvláště v důsledku všeobecných zkreslení a pomluv/ vyvolat u laiků dojem, že se komise měla zabývat exhumacemi či podobnými věcmi /i takové případy se však mohou při rozsahu naší práce přihodit, nejsou však typickou součástí práce našich komisí - tvoří velmi malé procento naší pracovní náplně, někdy i méně než polovinu/. To se však naprosto nezakládá na pravdě, jak bude patrné z další části našeho dopisu, v kterém jsme se rozhodli poslat naši komise zveřejnit.

Zdá se, že senzacechťost je spíše doménou vašich zpravodajů než typickou vlastností našich zaměstnanců, jak se vás zpravidla pokoušel naznačit. Nepopíráme, že při tek rozsáhlé činnosti jakou naše instituce provozuje /v tomto případě bychom rádi připomenuli veřejnosti, že plán podstatně překračujeme a snažíme se ze všech sil vycházet obyvatelstvu vstříc, a to nejen kvalitou, diskrétností a rozsahem našich služeb, ale i tím, že na místa všech nevyjasněných případů, kde při částečné neznalosti pravého stavu věcí může docházet i k témaři ničím nepodloženým panikám, vysíláme velmi promptně naše komise /i vzhledem k tomu, že v poslední době počet nevyjasněných případů neustále narůstá, jsou členové našich mobilních komisí často pracovně zatíženi natolik /je nutno si uvědomit, že preceji převážně v noci/, že občas dochází i k ejjich psychickému zhroucení /k tomu napomáhá i nedostatek pochopení veřejnosti, které často rozšířováním polopravdivých či poněkud zkreslených zpráv komplikuje našim pracovníkům jejich už beztak komplikované úkoly/, a v tomto stavu se občas od samotných členů komisí dostanou na veřejnost zprávy, které jsou buď zkreslené nebo nejsou v žádném případě veřejnosti určeny. To je právě situace z H.Městce, kde se údajně stala událost, o které vás zpravodaj referoval. Je skutečností /a nechceme to nyní už ani tajit/, že naše komise v H. Městci na sklonku minulého roku působila. Přijela však ze zcela odlišných důvodů, než z těch, které se vám snaží vás informátor namluvit. Úkolem komise - jak už samotný její název "Veřejná komise pro zkrášlování míst posledního odpočinku" napovídá - bylo zjistit stav výzdoby celého areálu a referovat o tomto stavu nadřízeným orgánům /jistě stojí za upřesnění vás termín "na sklonku roku" - bylo to právě 1.listopadu, a tím, že tototo datum zveřejňujeme, snad u čtenářů rozptýlime poslední zbytky pochybností o prevém stavu věcí a pravém poslání naší komise/. Samotní členové komise by jistě mohli pravdivost našich údajů potvrdit, ale shodou okolností, a hlavně v důsledku zcela vylhaných zpráv různých místních občanů, kteří byli oklamáni a svedeni k hanebné a pomlouvačné kampani n kolika děsítkaři či nejvýše stovkami občanů, z nichž někteří snad ani při exhumaci mladého sebevraha osobně nebyli, se cítí v současné době natolik psychicky vyčerpáni, že žádat za těchto okolností jejich vyjádření by bylo, mírně řečeno, velmi netaktní. Navíc nelze vyloučit, že někteří členové komise by v důsledku svého stavu /jistě jednou zdírazňujeme: způsobeného výhradně pomluvami a výmysly nevzdělaných a pověrčivých občanů/ mohli podat vymyšlené či pravdě náprosto protikladné údaje.

Považujeme za svoji povinnost rezolutně popřít jakékoli zprávy o exhumaci v H.Městci i jinde, a o jakýchkoliv neobvyklých událostech, které se tam údajně zběhly. Exhumace naopak proběhla na-

prosto normálně. Nejýt paniky několika stovek psychicky narušených a porušeným vnímáním trpících občanů /stojí za zmínku, že včichni t.zv. "očití svědci", kteří na svých výpovědích trvali, byli podrobeni důkladným psychiatrickým testům a prohlídkám, a bez zbytku bylo zjištěno, že jejich psychický stav je netolik významný, že se musí podrobit dlouhodobé ústavní léčbě/ s hlevně pak díky naprosté nesvědomitosti vašeho "zpravodaje", který se mimo sprostých výmyslů neštítí ani vulgárních výpadů ne naše zaměstnance /kromě již zmíněného nařízení - a námi již vyvráceného - ze senzacechťivosti, nás rovněž napadl, že "příslušníci tohoto cechu nesmějí jak se zdá u ničeho chybět", přičemž jsme již několikrát zdůraznili, že u zmíněné-exhumace naší zaměstnanci vůbec nebyli. Dále se nestydí obvinit naše zaměstnance z pověrčivosti a nevzdělanosti - obojí je hrušným překrucováním skutečnosti. Je známým faktem, že naší zaměstnanci vesměs absolvovali kurz s názvem "vymýcení zbytků pověrčivosti v našem cechu", a navíc řada našich zaměstnanců absolvovala i jiné kurzy a odborná školení, na př. "ABC pitevního asistenta", kurz "spalovače mrtvol" - něktěj v tomto kurzu získali diplomy II. stupně, kurz "provozu hřbitovů a márnic" a pod. Kludit za těchto okolností o nevzdělanosti může tedy jen naprostý ignorant/, dal se celý případ poměrně snadno ututlat. Váš zpravodaj se navíc snížil i k tomu, aby napadl decentní barvu našich uniform /"ti černí ptíci na sebe opět upozorňují"/, která, jak známo, jediná může vystihnout serioznost a důstojnost naší profese.

Byli bychom vám vděčni /s důrazem o to žádáme/, abyste se vyhnuli jakýmkoliv případným komplikacím /vždyť a vy sami budete jednou naše profesionální služby potřebovat, a co více, žádáním způsobem se vám nepodaří vyhnout se jim/, přestali se plést do práve našich komisí a zvěřejnili jméno vašeho informátora. Jsme přesvědčeni, že bude nezbytné, aby absolvoval psychiatrická vyšetření a v případě nutnosti /o tom nepochybujeme!/ se podrobil ústavní léčbě. Dále očekáváme, že v budoucnu již nikdy nepropůjžíte své stránky k podobným provokacím, které snižují a zesměšňují naší neposkvrněnou pověst mezi obyvatelstvem.

Představenstvo
cechu hrobníků a funebráků

Předseda: Káťfor

PUVODNÍ RECEPTY NA NÁPOJE V. FAKTORA SEN.

LONG DRINKS - vhodné na terasy a v parních letních dnech

SUNRISE - nealkoholický

Vzít úzkou sklenku /2 dcl/, potřít horní okraj citronem, pak namočit dnem vzhůru do práškového cukru, aby se vytvořil cukrový okraj. Na dno sklenky dát 3 kostky ledu a na něj pomalu po skle nalít 2 cl malinového syrupu. Pak pomalu posklenit 1 cl pomerančového džusu, a navrch nalít asi 5 cl sodovky. Nahoru vložit kolečko citronu; na prostředek kolečka nasypat hromádku práškového cukru. V této fázi můžeme mít tři nesmíchané barevné vrstvy /červenou, žlutou, bílou/. Na citronové kolečko se pak pomalu nalije 1 cl Vavřineckého /či jiného slušného červeného vína/. Víno protéká pomalu citronem a vytváří mramor. Celý barevný obraz připomíná ranní červánky. Na okraj sklenky se může navléci naříznuté kolečko citronu nebo i pomeranče. Servíruje se s brčkem, kterým se nápoj před použitím promichá.

VICKI'S POCKET

Sklenici objemu 2 cl potřít nahore citronem a potřeny okraj namočit do jemné krupice. Na dno sklenice dát tři kostky ledu, na něj vymačkat 1/2 citronu, pak přidat 1 lžičku práškového cukru, pak opatrně nalít 5 cl Rakety /modrý čs. likér/ a 5 cl Vodky. Dolít opatrne sodou nebo tonikem, navrch položit kulečko citronu a na něm udělat malý kopeček z práškového cukru. Po zamíchání vypadá jako bleděmodré nebe.

Motto:

Přestože Pařížská akademie prohlásila,
že perpetuum mobile není možné a usnesla
se roku 1775 nepřijímat je k prozkoumání,
bylo perpetuum mobile nedále sestrojována.

NA POMOC PRAVÉ VĚDĚ

Naši zpravodajové Mařík a Faktor ve snaze informovat čtenáře - konstruktéry perpetua mobile /díle P.M./ o historii našich předchůdců navštívili Technické muzeum v Praze. Po shlednutí exponátů nevelného významu pro vědecké experimenty se vydali do knihovny muzea. První pohled padl na staráka sedícího za pultem s kartotékou. Zjevně nevzbuzoval divěru pevným kontaktem chodidlo-podleha, taklik se lísícím od postoje lázeňských konstruktérů. Tito, jak známo, se výrazně báli i od pevných pracovníků nepodobitelnou distancí 2-45 cm od pevného podkladu.

Starík právě listoval v "Zákonech o zachování energie" a cosi zatráhával naslišenou tužkou. Navíc byl vyzbrojen publikací "O přeměnách energie", která již dívno vyžaduje důkladnou revizi, a tiustou holí. Na žádost našich zpravodajů o materiály ke zhodovení PM nejprve ztuhl. Pak změřil vzdálenost přes obroučky brýlí, bleskurychle uchopil "zákony" a hůl a s výkřiky "perpetuum mobile není možné!" se vrhl na překvapené novináře. Byli nuceni dát se na ústup, nebot tato věta byla zřejmě heslem pro pochopy, které se jako na povel počali rodit u přilehlých šerlatánských laboratoří a pseudovědeckých pracovišť. Začali je pronásledovat a spílat jim určitivými větami, z nichž nejfrequentovanější byla "Druhá věta termodynamická". Tito zprodanci jsou ochotni za přívěsek ing nebo PhDr zlehčovat pocitou snahu lázeňských konstruktérů, trpělivě vysedávajících v restauracích a v neúnavných diskuzích o ekávajících NÁPAD.

Po několika obratných kličkách zmizeli zpravodajové pronásledovatelé z dohledu a našli útočiště v salonním voze Ferdinanda d'Este, ostatně jediným exponátem, stojícím za žínku. Vůz, jak brzy poznali, byl ve stálé péči bývalého lokaje, který s láskou udržoval interiér v původním stavu, včetně kompletního obsahu bohatě zdobeného baru. Nic nemohlo přijít štvancům více vhod! Když užichly kroky slídící smečky a v baru se již zásoby žtenčily, rozhodli se naši stateční - ted anebo nikdy! Jedním skokem vyměnili pohodlí wagonu za bezpečí koše armádního balonu z roku 1922. Balon, zavěšený u stropu, je stále připraven k odletu a je užíván, jak jsme se později dozvěděli, k lovu na vyznavače pravé vědy.

Na scénu však vstoupil opět známý starík, původce věho zmatku. Když statečná dvojice chvatně přeřezávala lana, dělící je od doupe tmářů a svobody, všimli si, že čihá usazen v sedadle maskovaného dvou-

plošníku, zavěšeného poblíž balonu. S klidem, neboť se domníval, že je pánem situace, počal letadlo startovat. Nejdříval však s duchem přítomnosti lázeňských reportérů. Když zlatému noži z Ferdinandovy výbavy zbývalo přeříznout ještě dva prameny, zhotovili obránci vědy ze zbytku len sryšku a vrhli ji přesně mířeným hodem na špičku vrtyle. Druhý konec zafixovali na KVÁKALO bratří Simunků, rovněž zavěšené u stropu, a počali stoupat. Staríkovo srdečko bylo zaplaveno bezbožným vztekem, který dosáhl tskového stupně, že za balonem mrštil knihu "Zákon", doprovázející ho ve všechn životních situacích. Ale bylo již pozdě. Kniha lehce dopadla na dno koše, aniž by způsobila větší škodu kromě převržené láhve z Ferdinandova baru /obránci jak vidíme počítali s delším pobytom ve stratosféře a za tím účelem vzali sebou z vagonu nejpřebrnější proviant/. Únik vzduchem byl jediným možným řešením. Na klikách všech dveří bylo totiž přiloženo napětí milion voltů vyráběné pochopy otáčením vyřazených školních pokorných přístrojů. Noční hlídač měl v této honičce přiděleno obzvlášť perverzní úlohu. Pomoci leterny magiky promítal na stěny chodeb dispozitivy se zvířaty ve volné krajině, takže oběti se měli stát obětí přeludu, že jsou již mimo nebezpečí. Jaké čtěstí, že zpravidajové unikli nástražené léčce! Ano, vznášeli se volně nad budovou doprovázeni vzteklým prskáním staríka, které jim z výšky dozvídalo jen jako: "Pé em né em..., Pé em, né em".

Aby ještě více zmátl pronásledovatele a úplně je setřásl, seskočili do koruny košatého kaštenu v areálu zahradní restaurace v Letenských sedech. Balon se pak rychle vznesl a byl ponechán svému osudu. Před tím ještě vynohdili přes palubu proviant a nezapomněli ani na knihu vrženou staríkem. Ukázalo se, že seskok byl uskutečněn na poslední chvíli, neboť zakrýtko počaly nebe v křížovat vznášela, nebeské blechy a vzducholodě plné fyziků. Zpravidajům se podařilo nepozorovaně se vlnit mezi kružmenty a od kolegů rychle přistrčená můstek vynitá piva byla dostatečným alibi slíďivým zrakům. Jediné co nyní připomínalo prožité dobrodružství byla staríkova kniha. Při odložení na stůl se sama otevřela a zrak padl na dosud vlhkou číru. Uprchlíkům se ihned vybavil obraz staríka, při vstupu do knihovny, jak sliní hrot tužky. Četli zotržený text: KDYBY TĚNÍ NEBYLO, KOLO BY SE TOČILO - FURT".

Toto je tedy zaklínačko, jehož pomocí zatracují šarlatání techniky všechny zdravé myšlenky konstruktérů PM! Pomoci tohoto směšného tvrzení teď zatemnují dosud nezkalenou mysl školních dítěk a vnučují veřejnosti zkreslené představy o pravé vědě!

Obracíme se nyní k naší čtenářské obci s otázkou. Má vůbec t.zv. věda v současném pojetí své opodstatnění, když její zájmy hájí horda intolerantních papoušků, kteří nikdy nebyli v lázních?

18.7.1977, Nižbor - brz -

Z knihy Irvinga Adlera: Čísel hra kouzelné

Elipsu sestojíme tektó: zapíchneme dva napínáčky do rýsovacího prkna, na kterém máme připevněnu čtvrtku papíru. Na napínáčky navlékneme uzavřenou smyčku z provázku a hrotom tužky ji zevnitř napneme. Tužkou pak pohybujeme tak, aby byl provázek stále napnutý... Otáčí-li se elipse kolem přímky procházející jejími ohnisky, vytváří plôchu, která má tvar záhybového zíka. Kupole některých budov jako na př. katedrály sv. Pavla v Londýně mají podobný tvar. Budete-li někdo v takové budově hovořit velmi tiše v blízkosti ohniska, může ho jiný, stojící blízko druhého ohniska zřetelně slyšet přesto, že na mnoha místech mezi oběma osobama nebude nic slyšet...

Je to proto, že kupole zachycuje zvuk vycházející z jednoho ohniška a odráží jej do druhého. Zvuk, který vychází z prvního ohniška postupuje prostorem, tráší se a slábne. Ve druhém ohnišku se opět soustředí a nabude skoro původní hlasitosti...

XXXXXXXXXXXXXXAXXXXXXAXXXXXXEXXXXXXEXXXXXXEXXXXXX

RESTAURACE U SCHNELLU

PO ADAPTACI

OPĚT OTEVŘENA!!!

Jeden z našich zpravodajů nahlédl dovnitř oknem a říkal, že restaurace působí mírně odpudivým dojmem /zvláště výčep/. Po zkusebnostech s adaptacemi malostranských/a nejen malostranských/ hostinců však velkoryse připustil, že většina hostinců doposdla ještě o něco hůře. Navíc nutno brát v úvahu velmi strategické položení hostince, slušné pivo, na Malou Stranu nikoliv okutní nedostatek volných míst, v tomto desetiletí, poměrně pokročilou zavírací dobu a tu okolnost, že hostinec nemá zavíracích dnů /obzvláště praktické pro zapomnětlivé/.

Zavírací den: 0

Zavírací hodina: 23

MIMORÁDNÁ PŘÍLEŽITOST!!

VÝSTAVA ORIENTÁLNÍHO UMĚNÍ VE VALDŠTEJNSKÉ JÍZDÁRNĚ

Pouze do 21.VIII.!!

Ze sbírky orientálního umění, založené v roce 1952. Jedná se o novější přírustky sbírky, která nemá v Praze stálé místo/, většina věcí vůbec poprvé vystavována. Ze širšího sbírkového programu byly vybrány tři oblasti:

- a/ malířské a sochařské práce, z celé Asie, které mají nějakou souvislost s Buddhou
- b/ koberce /většina z oblasti islámských kultur/
- c/ tušové malby z Dálného Východu

Vystavovaná díla představují jakýsi neúplný průznam orientálního umění za posledních 17 století.

Otevřeno od 10 - do 18 hodin, zavírací den pondělí,

Výstavu možno spojit s nahlédnutím oknem ke Schnellům a s procházkou po Lebeduburských terasách. Po zakoupení lístků na výstavu je ještě před vstupem do výstavních prostorů možno doporučit pohled oknem do Valdštejnské zahrady na fungující fontánu a labutě.

-fak-

Na 2250 tun radioaktivních odpadů ve speciálních nádržích bylo na příkaz britských úřadů svrženo do Atlantského oceánu. Toto množství leží asi 750 metrů pod mořskou hladinou, přibližně 620 mil od evropského pobřeží. Od roku 1967 radioaktivních odpadů vyvězlo 8 žápedoevropských zemí do Atlantiku již 46 tisíc tun.

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Naši zpravodajové P. Vitera a V. Faktor se štastnou náhodou seznámili na jedné ze svých obvyklých lázeňských porad v jednom letenském hostinci s Mistrem STANISLAVEM LUŽICKÝM, se kterým probrali četné problematicky religiozního charakteru a pak se v mistrově ateliérku-bytě blíže seznámili s jeho celoživotním dílem. Jelikož nabyla dojmu, že by s tímto dílem nebylo na škodu seznámit lázeňské hosty, požádali Mistra o spolupráci s naším oběžníkem, k čemuž Mistr leskavě svolil a zapůjčil nám na omezenou dobu některé barevné reprodukce svých děl. Dále bylo s Mistrem dohodnuto, že případní zájemci o shlednutí /případně i zakoupení/ originálů se mohou s Mistrem sami telefonicky dohodnout na návštěvě jeho ateliéru. Toto ovšem přichází v úvahu až po návratu Mistra z dovolené někdy kolem 10. srpna. Pan Stanislav Lužický /narozen 1902/, který začal malovat až v roce 1953, má telefon 38-17-44.

ÓDA NA LUŽU TROCHU JINAK

Josef Hlinomaz

Stanislav Žvanut Lužický
nemaloval jaksi odvídýcky
byl už na pál cestě k dědku
když namočil prvně štětku

Než tato myšlenka nová
a než tenhle přerod nastal
byl horší než Casanova
a k tomu eště strašně chlastal

Herečky či neherečky
v ložnici či ve kuchyni
piva vína rumu bečky
Žvanut rozdílu nečiní

K tomu všemu hrál divadlo
a nikdy ho nenapadlo
že až bude dědeček
bude si hrát s štětečkem

A jak ho te popadlo
ačkoliv hrál divadlo
netvořil však pláten plechy
napřed začal dělat sochy

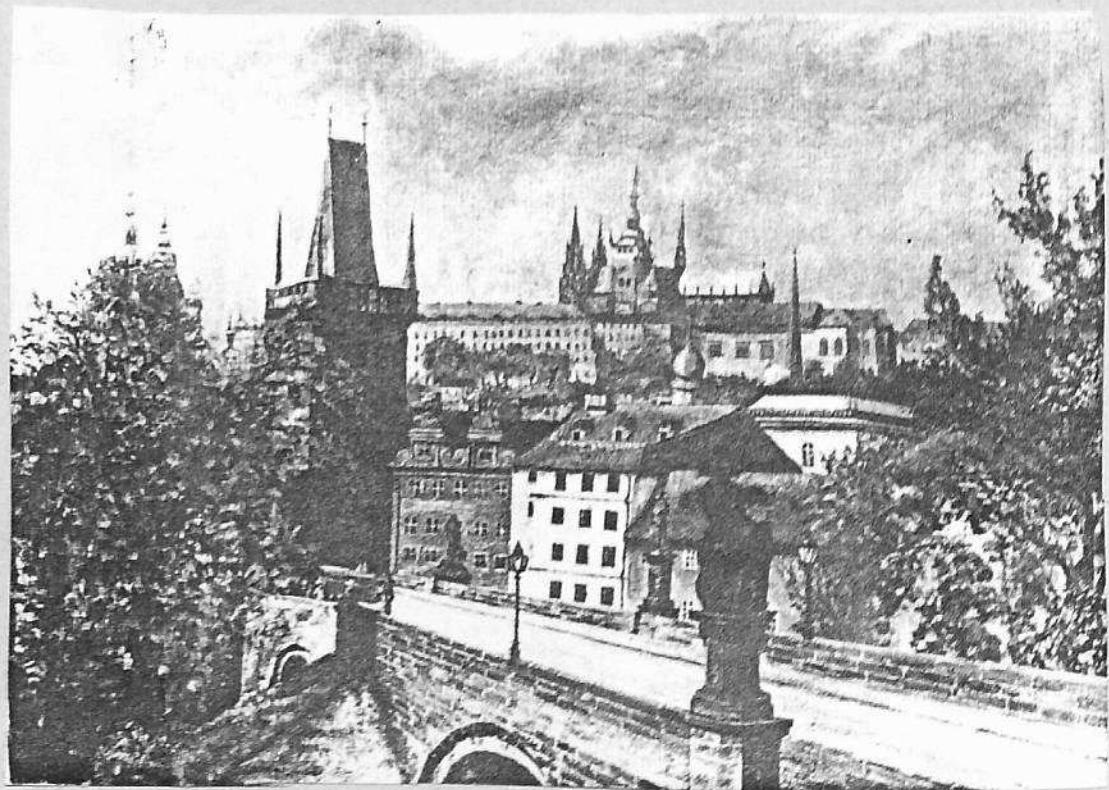
Přestal chlastat ašpon trochu
povídá mi milej hochu
v Ženských se moc nemění
s tím vejtvarním uměním

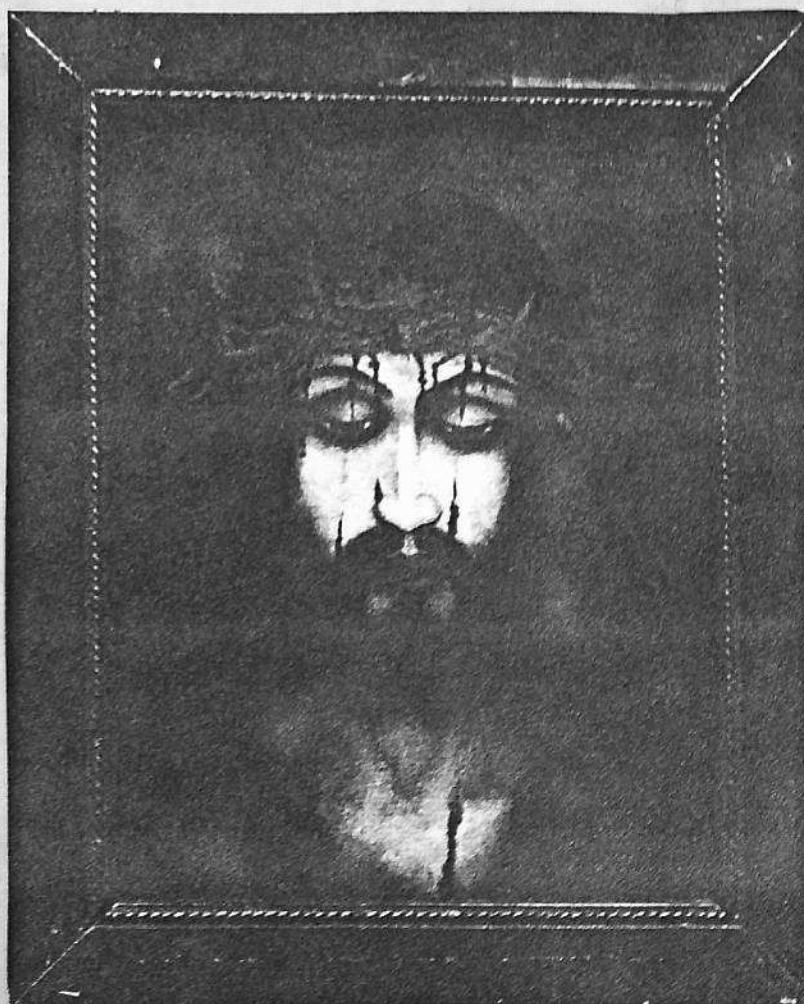
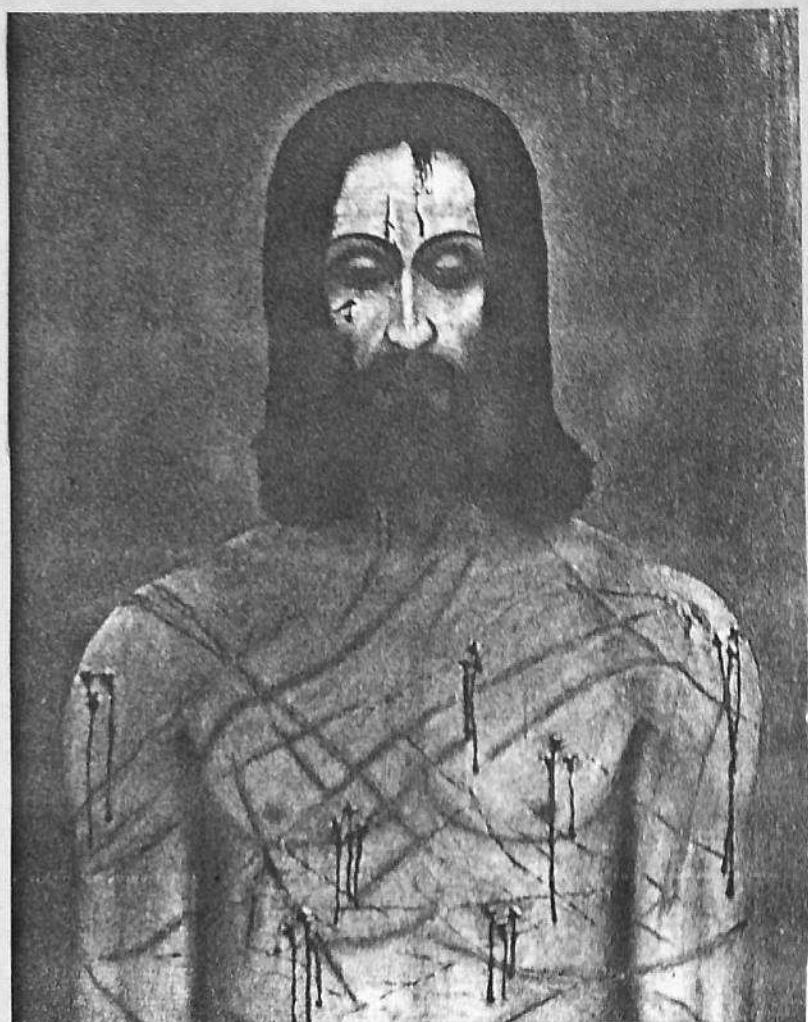
S malováním pak začíná
a popíjí jenom zřídká
flašku málokdy načiná
a miluje jenom kvítka

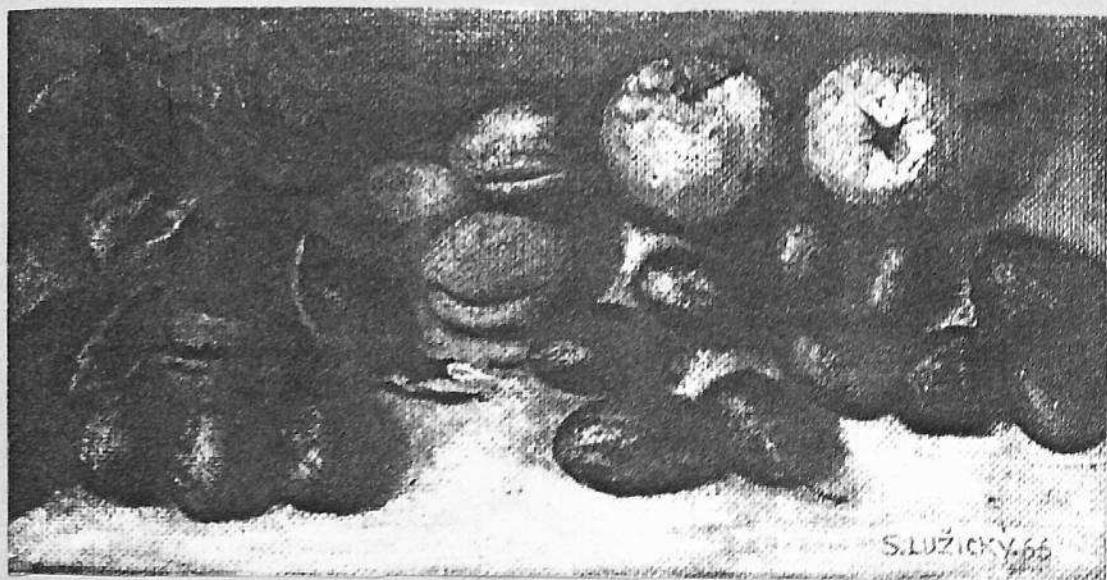
Proutník herec důchodce sochař malíř
no pro pět ran do čepice
malé dílko stojí talíř
a to větší mnohem více

komu se to nelíbí
ať si to nekupuje

Báseň přednesena autorem
při příležitosti zahájení výstavy
Stanislava Lužického dne 27.5.1974
v Praze, Pernerova 10, Karlín
v klubovně družstva Slav.

CAMILLE FLAMMARION: CESTY BALONEM

Druhá cesta /zkráceno/

...Má druhá vzdušná cesta konala se dne 9. června 1867...

...Někdo mohl by se zcela přirozeně domnívat, že cesty balonem souběž se navzájem podobají, a že popříšeme-li jeden vzlet, jest to tolik jako kdybychom jich popsali sto. Tomu tak není!...Na sto vzdušných cest nepřípadnou ani dvě, jež by byly zbytečně opakovány.

...Odjezd konal se v pět hodin 27 minut a vzlétli jsme šikmo ve směru jiho-jiho-východním, přelétli jsme přes maják-světové výstavy a přes artézskou studnici v Grénellu. Když jsme letěli nad záhradou Champ-de-Mars, byl náš přelet oslavěn hrou zvonků; pan Bolle, jich zručný konstruktér, posílal nám svůj pozdrav. V šest hodin vznášeli jsme se nad Villéjuifem ve výši 775 m. Zde teprve šum pařížského oceánu uvidí; zde teprve mír přírody a čistota vzduchu počíná se objevovati.

V 6 hodin 7 minut přelétli jsme přes vesnici Thiais. Již volání zástupu bylo by nás poučilo, že nalézáme se nad obydleným místem, kdybychom již dříve si nebyli povšimli čtverhranných stříšek a malých zahrádek. Jedním z nejzajímavějších pohledů jest pozorování, jak všichni chodec zastaví se v ulicích a očima upřenýma k nebi, tak nehybní jako Lothova žena po své proměně v solný sloup. Ale již balon vznáší se nad polmi; stín jeho běží po zelených lulkách. Zejmavé pozorování, dle výkresu mnou na místě zhoteveného, stín tento jest obklopen světle žlutou, skoro světlou aureolou, jež upomíná na zlatý nimbus, jež nosí svatí v ráji - jak se tvrdí - kolem svých oslavěných hlav...

Zajímavé pozorování učinili jsme u soutoku Marny se Seinou: vody Marny, tak žluté jako za dob Julie Césara, nemísi se se zelenými vodami Seiny, jež plynou na levé straně proudu, ani s modrými vodami kanálu, jež tekou po straně pravé. Učinil jsem si náčrtek, abych určil sílu těchto tří různých proudů. Vidíme jak žlutá řeka teče mezi oběma břehy, zeleným a modrým... Až bude lidstvo definitivně cestovati balonem, jakých služeb získá ku sdělávání plánů a topografie?

Aniž bychom byli nuteni vyměňovati lístky a čekati v čekárně, opustili jsme dráhu Orleánskou a vstoupili jsme na Lyonskou... Veliké ticho nás obklopuje a je přerušováno jen šumem malých okřídlených bytostí, jež v polích hduou.

...Snesli jsme se do výše jen dvouset metrů a letice nad Seinou mohli jsme vše pozorovati z větší blízkosti; náhle zaslechli jsme pod sebou podivuhodně zvučný hlas: sestupte sem! Sestupte sem! Zvává na oběd do zámku! Poděkovali jsme svému nenadůlému hostiteli a přelétli jsme zámek Frayé, zůstavše po několik minut v téže výšce a těžíce se z té vzácné podívané, pozorovati roztroušené rodiny a hlučky v polích. Jedni vracejí se domů, druzí na trávníku obědvali, ještě jiní jen po o bědě odpočívali; naše zraky náhodou padly na elegantní párek, jenž byl ale velice zabrán ve své snění: člověk s výše balonu často vidí velice indiskretní věci! Naše létící pozorovací stanice nehlubně se suno vzduchem. A odhodivše trochu přítěže, vznesli jsme se do výše pětiset metrů nad POZEMSKÝ ráj...

Když vznesli jsme se opět do výše nad lesem Sénartským, spatřili jsme Paříž na severozápadě, Tento Babylon devatenáctého století jest pokryt němírným prachem, jež slunce zbělilo. Toto obrovské nakupení prachu nepřekvápuje nás, vzpomeneme-li si, že v době světové výstavy pět milionů nohoumělo na starosti jej vyzvednouti, nepočítajíc ani koně a vozy. Několik nepravidelných špiček tyčí se nad tímto mlhavým oceánem; rozeznáváme Notre-Dame, Sainte Chapelle,

Pantheon, hrot Invalidovny, Vítězný oblouk. Jaký to rozdíl mezi tou zakouřenou vrstvou a čistým ovzduším, které nás obklopuje nad zelenajícím se lesem!

Letíme nad vysokými lesy, jichž podrost zdá se být druhým, na prvném ležícím lesem; pak jsou to houštinky. Slyšíme zcela jasně hovor křepelek.

Motýli vznášejí se kolem nás. Až do dneška domníval jsem se, že tyto malé bytosti tráví svůj efemérní život na láně svých oblíbených květů, aže přelétají z květiny na květinu, aniž by se kdy vznesli do vzduchu do větší výše. Pravdou však jest, že vznášejí se výše než ptáci našich lesů, často i do výše mnoha tisíc metrů, jak jsme zjistili při druhé části naší cesty. A proč to? Veliká slabost nedovede se snad báti veliké síly. Snad také oči jejich nevidí tak jako oči ptáků. A tak každým okamžikem vstává na této významné cestě tisíce neočekávaných otázek...

Pod námi však vjíždí do Lieusaintu. Pronikavý hvezdot lokomotivy svým pronikavým zvukem rozechvívá vzduch; těžký stroj vrhá tgmné v kříky a rachot vagonů na kolejích způsobuje pekelný hluk, aký to hromoza zmatek, chce-li se člověk pohybovat tak rychle jako naše plynová bublina, jež tiše se vznáší v čistém nebi! Ten vlak má vzhled housek, jež se trápí v bezmocném vzteku,

...Ostrá vlně vysokých lesů stoupá až k nám jako sladce navoněný vánec. Zdá se, že naše smysly, zrak, čich, sluch, povznesly se zde ku své druhé mocnině a že nalézají se v úplně zvláštních podmínkách radosti. Kdy konečně přestane se člověk plazit v těch nížinách a bude žít zde v azuru a míru nebes?

...A neustále týž dojem jeví se duši pozorovatelově, opírajícího se loktem o nebeský balkon balonové lodky. V té míře jak slunce při svém zapadání sestupuje za hustou mlhou západu, vrhajíc chvílemi do záhybů Seiny záblesky jež, - zdá se - vyšvihuji se ze rtuťové řeky, nebe kolem nás běže na se teplejší zbarvení a země zapaluje se rudými šikmými paprsky, jež dodávají celkovému vzhledu přírody veseléjší a současně vážnější vzevření, jak se to stává za některých letních večerů.

Radost opravdu rozlévala se s posledními paprsky slunce na tyto krajinu, a současné bylo to i jakési vzývání k večernímu rozjímání. Bylo vidět jak v celé krajině scházejí se zvolna skupiny, a jak ubírají se ku vsím... Potulní psi jěž náhodou zvedli šumáky k nebi, ihned vítali nás zuřivým štěkotem. Často také počítali jsme lidí, již ve stech přibíhali pod balon ve zřejmé naději, že chceme sestoupiti u nich.

...Ostatně neměli jsme také dosti přítěže ku přeletu přes fontainebleauský les. A jelikož má večerní pozorování byla skončena a pozorování při východu slunce měla být důležitějšími, rozhodli jsme se, že sestoupíme u rozkošné malé vesničky /malé obzvláště z naší výše/, jež zdala se odpočívat s nedbalostí mladého fauna na pokraji lesa...

...Vzduchoplavec otvírá poprvé záklopku a balon počíná svůj sestup. Klesá tak zvolna, že neurazili jsme pětset metrů ani za deset minut. Ba i zastavuje se a my neklesáme. Zdlouhavost tato připomíná mi první Garnerinův pokus s padákiem. Vzduchoplavec, dříve než se sám svěřil novému vynálezu, učinil předem pokus se svým psem. Aži ve výši jednoho kilometru nad mraky připevnil tohoto oddaného příteli do padáku a přeříznul provaz: padák zpočátku padá jako kámen, pak se rozevře jako deštník, zvolnuje svůj pád a mizí ve spodních vrstvách mrakových. Garnerin otvírá záklopku a sám rovněž se snáší, aby byl přitomen pádu padáku a zjistil šťastný výsledek pokusu. Zatím co pronikal mraky, zaslechně dobré známý štěkot. Vzduchoplavec rozhlíží se všude v mračné neprůsvitnosti, aniž by se mu zdařilo něco rozeznati. On sám mlčel, ale pes ho cítil. Konečně vypluli z oblak a dojatý vzduchoplavec viděl svého věrného druha jak se vznícenýma očima

a vrtě ocasem, marně se snažil k němu přiblížiti, až konečně zůstal ve vzduchu, tentokráté vyrážeje zoufalé vykřiky: balon snesl se rychlíji než padák, a tak dostali se na pozemský povrch skoro v témže okamžiku a k velikému uspokojení oddaného sluhy vzduchoplavce, jenž jistě nikdy se nenalézal v podobné situaci.

Nebe zůstalo čisté. Vzduch nad povrchem země jest absolutně klidný. Snášeli jsme se zvelna v jasném vzduchu a neznatelně přiblížili jsme se k zemi. "Sestupte! Sestupte! Dovlečeme vás k Barbizonu, kde na vás čekají s obědem". Shodili jsme provaz, k němuž se vrhlo na 300 osob, mužů, žen i dětí, a ten byl ihned uchopen padesáti rukama; neucítili jsme nejlehčího otřesu, neboť vzduch jest tak klidný, že balon se snáší jako pírko. Godard vystupuje pak na okraj lodky, a nařizuje, aby se šlo po cestě, by se nepošlapala pole - rozkaz to, jež pochopili všichni jako jeden muž. Pak byli jsme takto vlečeni ve výši 150 m až k pokraji Barbizonu, města proslaveného umělcí a střelci. Trubači na lesní rohy jdou napřed a vedou průvod svými jásvými fanfárami, jež ozvěna lesa opakuje.

Kdybych byl králem nějakého nepokročilého království, nechtěl bych slavit jižnou vítězoslavnou cestu, než cestu vzdušnou, a nařídil bych svým poddaným, aby mne vlekli takto o slavnostních dnech k mému báječnému paláci.

Sestoupili jsme s královskou zdhouhevostí. Dámy, dívci na letním bytu v Barbizonu, byly velice žádostivý povnati, jaké dojmy pocítují vzduchoplavci v balonu; nikdo neví jak neúnavně jsou dcery Eviny duchovny nových dojmů. Godard je tedy pouštěl v balonu captif do výše 150 m, zatímco já jsem si ukládal své přístroje a seznamoval se se slavnými malíři, jež přiběhli k našemu sestupu.

Jak toto přistání různilo se od prvého! Tehdy byla bouře - dnes panuje nejúplnejší klid. Přitáhli jsme loďku k cestě a zatížili jsme ji kameny. Dva muži po celou noc běděli u balonu na stráži, aby vyvarovali každému neštěstí...

Lidé se seběhli se všech stran, a po celý večer přicházeli obdivovat náš balon, tráncí na západním nebi na poštou hlavní třídy. Slavný malíř Diaz bevil se tím, že kreslil venkovana, na několik metrů před ním stojícího, s pravou rukou vztýčenou, takže balon, vznášející se nad polmi, zdál se býti nesmírným míčem, točícím se na ruce občánka. Kouzlo tohoto výletu ještě více vznítilo v mysli mé lásku k vzduchoplaveckým cestám.

Bažil jsem po štěstí nového vzestupu do výšek atmosféry, až do krajin kde zředění hustosti vzduchu stává se plícím citelným... Postup mých studií měl uskutečnit velikou část těchto nadějí, neměl je však uspokojiti, neboť čím více člověk vidí, tím více touží, čím více vniká do nekonečna věcí a poznává je, tím více seznává, že nic neví. Což náš duch není zmenšené vydání nekoněčna?

...Těm, již prohlašují za malicherné tyto vzdušné výlety a již je povalují za nehodné přísné pozornosti vědy, odpovídám slovy Aragovými o Gay Lussacovi: "Krásné objevy očekávají vědecké cestovatele v baloně"...

Ostatně těm, jenž se s láskou odívává pozorování přírody a studiu vesmíru, pocítí radost tak čistou a štěstí tak hluboké, že již tím jest zaplacen za své únavy, a netouží po jiném uznání, než jako svědek své vlastní radosti.

Kdo již jednou okusil kouzlo nesmírných divů ovzduší, ten bude vždy toužiti, aby mohl se vznášeti nad lehkými mráčky; vzduchoplavec zdá se být neustále váben do vzdušných končin tajemnou přitažlivostí, podobající se přitažlivosti, již moře vykonává na námořníka.

Pokud by vám tyto dvě cesty stále ještě nestečily, bude následovat let třetí s názvem: Ranní vzlet - modré nebe /dýchateLNé ovzduší, rozdíl vlhkosti vzduchu, zajímavý objev způsobený stínem balónu, vzhled země s výše 3000 m, poslední zvuky země, zvláštní osamocení, zděšení rolníků při sestupu/.

DOPoručené recepty V. FAKTORA SEN.

POLIBEK POUŠTĚ /koktejl, vlastní recept/ - Kiss of desert

Vzít sklenici na šampanské, do šejkru dát 2 kostky ledu, 2 cl citronové šťávy, 4 cl vodky, 1 lžičku práškového cukru, 3 cl grňotky, protřepat, nalít do skla /může mít i cukrový okraj/, navrch kolečko citronu a přes něj přelít 2 cl Cinzano bitter.

BLOODY MARY /mezinárodní recept/ - long drink /jak se má správně dělat/

Skelnice 2 dcl, do ní 5 cl vodky, 1 dcl tomatového džusu, sůl, pepř, vorčestr, tabasco, 3 kostky ledu, promíchat dohromady

SANDWICH

Koupit bílou hranatou veku, nekrájet na plátky, přetřít tatarskou omáčkou nebo máslem, upéci plátky šunky a na plátky nařezané kuře, na veku nasekaný hlávkový salát, je-li s máslem potřít ještě majolkou. Na salát dát šunku a kuře /jindy též losos, tunák, vejce natvrdo a pod./. Hotový sendvič úhlopříčně rozříznout.

MOKRÉ - SUCHÉ /vlastní recept/

Krátká sklenicem obsah 2 dcl, 3 kostky ledu, 3 cl Cinzano bianco, 3 cl Martini dry, na to kolečko citronu, zalít nakonec 3 cl Cinzano bitter. Olivu napíchnout na párátko do citronu nebo napíchnutou na párátku položit přes skleničku.

VICKI'S POLARIS /vlastní recept/ - long drink

2 cl malinový sirup, 2 cl citronová šťáva, 3 cl grňotka, 7 cl kválitní bílé víno, 4 cl vodka, kolečko citronu na vrch. Přes něj 2 cl Cinzano bitter.

POKER DICES /kostky na poker/ - vlastní recept, 1. cena na expo 58 v Bruselu

V odborné terminologii patří mezi short drinks, jinak ovšem last drink, t.zn., že se pije na ex na závěr večera.

Vezměte sklenici 0,7 dcl /musí být řádně vychlazená/, na dno hálijte 1 cl malinové šťávy, do ní pomalu po skle 5 cl chlazené vodky, aby se voda s šťávou nespojila. Pak vezměte plátek citronu, odřízněte z něj kůru a rozdělte na 4 kusy. 1/4 plátku přijde do každé sklenky, možno ještě vymačkat do nápoje pár kašek ze zbytku citronu. Pěkný barevný efekt, pije se na ex i s citronem.

SÝROVÁ POMAZÁNKA /recept motelu Konopiště/

10 dkg Nivy, 1 romadur nebo desertní sýr, 1 na drobno nasekaná cibule, 2-3 stroužky česneku, 3 malé znojemské okurky, 1 tatarská omáčka s feferonama /možno přidat i na drobno nasekané vejce natvrdo, žampiony a pod./. Podává se na topinkách.

PRÉRIJNÍ ŠTŘÍCE /mezinárodní recept/

Na vystřízlivění! Zaručeně funguje!

Vezme se malá sklenice na aperitivy, širší. Na dno kapka oleje /nejlépe olivového/, pak 1 syrový žloutek. Žloutek se obléje kečupem, trochu se osolí a opeprí, pak 2 stříky Tabasca. Ten, kdo se opil po bílých lihovinách, dá si 2 cl vodky, po hnědých lihovinách 2 cl konaku. Servíruje se s podšálkem, pije se na ex. Vhodné přiložit též servítek na otření úst. Do pěti minut by měl nápoj zvednout jakkoli opilou hlavu ze stolu.

- FILIP II. - jen pro dámy! /patří do kategorie "flipů"/

vlastní recept - 1. cena Centrotexu na Máchově jezeře 1962

Nutno mít řejkr nebo alespoň litrovou láhev od mléka. 1 porce: do výšší úzké sklenice, obsah 1 dcl dáme na dno 2 cl malinového nebo jahodového syrupu. Do řejkru dáme 3 kostky ledu, 1 syrový žloutek, 5 cl vodky, 2 cl třešňové rumu /lacné a přitom s výtečným aromem/, 1 lžičku průškového cukru, 5 cl smetany. V řejkru vše rádně protřepat a opatrně pak nalít po skle do sklenky. Spodní část sklenky by měla zůstat červená, vše nad tím žluté. Navrch se pak přidá trochu šlehačky a na ní se nastrouhá kousek čokolády. Servíruje se s brčkem, kterým se před konzumací nápoj promíchá. Chutná jako nejčerstvější vaječný kohák.

- PARÍŽSKÝ COBLER /v odborné terminologii jsou "coblery" nápoje s ovocem/ - vlastní recépt.

Vezměte sklenici na šampaňské, naplněte ji do půlky ledovou tříští /léd se zabalí do ubrousku a roztlouče poličkou/. Na tříšt pak namířujte ovoce - nejlépe různobarevné z míchанého kompotu - žlutá meruňka, červené třešně, zelené angrešty, modrá švestka a pod. Na ovoce nalít 1 dcl Dubonnetu nebo Reffeelu. Navrch pak přijde 2 cl Cointreau či jiný sladký francouzský likér.

Cheste-li mít havajský cobler, vložte na ledovou tříšt kolečko ahanasu, doprostřed kolečka položte 1 třešňu a zalijte 1 dcl. bílého vína. Ananas se může posypat práškovým cukrem. Navrch pak přijde 2 cl bílého rumu. Jahodový cobler se dělá z ledové tříště, 2 cl jahodové nebo malinové šťávy, čerstvých nebo zavařených jahod posypaných práškovým cukrem. Na jahody 5 cl griotky, možno ještě vylepšit trochu šlehačky.

JEDNOHUBKY

Nakrájet kostičky z bílé vely, otřít tatarskou omáčkou nebo máslem, na veku vložit tenké kolečko znojemské okurky a navrch položit sardelové očko. Spíchnout párátkem.

K A M V N E D Ě L I D O P O L E D N E ?

REKVIZITY

- a/ dítě do 15 let - není nutné; jen kvůli nenápadnosti - aby se člověk mohl spontánně oddat vlastní činnosti bez ohledu na okolní chodce
- b/ několik housek či rohlíků - minimálně dva, optimální počet je 5. Nutno vzít již z domova /t.zn. myslit na zakoupení rohlíků již den předtím, v neděli ráno je již na vše pozdě. Tak se vám alespoň celá věc protáhne na dva dny. Pokud byste je přece jen za-

pomněli koupit už v sobotu, ocitli byste se ve stejné situaci jako já. Pak byste si jejich zakoupení museli vyškemrat v hostinci U radnice /osobně to nepovažuji za příjemný prožitek; mám pocit, že člověka, který si do hospody přijde jen pro housky, by nejradiji fyzicky napadli - tak se jim oškliví/. S houskami v ruce je už vyhráno.

MÍSTO

dojděte /od tramvaje; autem jezděte co nejméně/ ke zdi pod Loretou /témař naproti Černého vola/. V příhledu ve zdi /za mřížemi/ uvidíte nejprve zahradnictví, protože bude váš zrak upřen do dálky. Přistupte však ež těsně k mřížím a podívejte se přímo pod sebe. Nejdříve neuvidíte možná nic jiného než poměrně velkou nádrž s leknínem. Při dalším zkoumání však objevíte bez přehánění stovky roztomilých rybek červených, zlatých, bílých i černých, jak rejdí sem a tam. To platí zvláště o malých černých. Barevně jsou vypasenější, největší jsou ale červené. O těch se dá spíše říci, že jen tak důstojně popoplouvají. Ale přitom je vidět, že mají o všem přehled. /Tomuto pohledu a zkoumání není nutno věnovat více než 15-20 vteřin. Však se ještě rybku nasytíte!/. Máte-li sebou dítě, vysadte jej na obrubu zdi, dejte mu do ruky rohlík a už se o něj nemusíte víc starat /přesně tělo po vás něpodobí/. Trhejte rohlíky na malé kousky a předhazujte je rybkám. Ve vodě začne vrít, rybky jsou hladové /nebo alespoň minulou neděli byly/- začnou se prát, skákat, ukazovat stříbrná bříška a provádět všelijaké rybí skočinky. Než rozhézíte všechn pět rohlíků, pobavíte se až až. Místo ve zdi /vhodné nanejvýše pro dvě dospělé osoby/ je většinou neobsazeno. Sem tam nějaký turista krátce zastaví /2-8 vteřin/, podívá se /často rybky ani neobjeví/, a jde po svých. Však si v Praze dívání ještě užije. Proč by se měl zdržovat u zlatých rybek? Místní zase pospíchají do hospody a nemohou si žádat zdržení dovolit. Takže v úvahu, připadá pouze někdo vašeho /či našeho/ typu. Neběhá nás sice po Praze mnoho, jisté riziko zde však přece jen existuje. Množství osobně se taková věc stala zatím jen jednou, a to už chodím krmit rybky pěkných párpátků. Bude-li obsazeno, počkejte chvíli opodál a pozorujte. Vytáhnou-li lidé u zdi odněkud rohlíky, je po nadějích. Ale nic není ještě ztvrzeno. Na zahrádce U Lorety /jste-li s dítětem/ nebo U Černého vola si můžete dát třeba pivo, a pak tam jdete znova. Tehdy je již zaručeně prázdno a můžete bez problémů přistoupit k věci. Nemáte-li toho ještě dost, pak je pro vás všechno okolo připravena spousta dalších zábav. Ale to už vám radit nemusím. Raději se však nikde příliš dlouho nezdržujte, aby jste se dostali včas ke zvoníčku.

Osobní zkušeností jaké je krmení rybek bez dětského doprovodu vám zatím nemohu posloužit. Krmit sám jsem si stále ještě netroufnul.

/V dalších číslech vám povím ještě o jiných překrásných místech. Příští neděli to bude o tom, jak chodím v zimě v neděli před obědem krmit do Stromovky sýkorky a veverky. A jak mi zobaj z ruky/.*

- fak -

BUDETE TAKÉ CUCAT HŘEBÍČEK?

V Praze se v poslední době ujala nová výstřednost: cucání hřebíčku. Prý je to neobyčejně příznivá věc pro celkový zdravotní stav. Nejvíce však dva denně. Nekousat! /to páli, ale na to jistě přijde brzy každý sám/. Hřebíček prý navíc dezinfikuje ústní dutinu, z které pak vychází libá vlně, a tato skutečnost pak přispívá k dobré psychické pořádce cucatele. Informace o léčivých a dezinfekčních

-účincích hřebíčku se však rozšiřuje jen mezi vyvolenými, a dle naších zpráv by měla být udržována základní konspirační pravidla; nikoliv z důvodů bezpečnostních, ale z obavy, že by mohla být tato exotická a za valuty dovážená plodina brzy nedostatkovým zbožím /jak práv tomu je v poslední době již v některých částech Prahy/. Dle našich informací se počet lidí, kteří již cucání hřebíčku úplně propadli, neustále zvyšuje. Pytlíček s hřebíčkem /kus 3.40/ u těchto lidí při žádné příležitosti nechybí - nosí se po kapsách, brašnách, předkládá se k volnému použití na večírcích zasvěceneců, vozí se v rezervním vydání /v klasfiech na přístrojových deskách eut. Pokud by se některý z lázeňských hostů dal rovněž k cucatě lám, bylo by jistě vhodné, aby dbal na neposkvrněnou pověst lázeňství a zaopatřil si na hřebíček vhodné pouzdro.

- fak -

LÉTO V NIŽBORU

/od našeho zpravodaje V. ředitelky/

HRAD NIŽPOR

Založen před rokem 1265 Václavem I., do korunního zboží zařazen Karlem IV., strategicky výhodně umístěný /jako ostatně všechny hrady/ nad Berounkou v místech, kde se stýká řada údolí /či spíše údolních cest/, jaké prakticky všechny české /a nejen české/ hrady dobyt, vypleněn a vypálen husity, pak stále střídají majitele a architektonické styly /ani to však není nic neobvyklého/, konečnou podobu získal barokní přestavbou v druhé půli osmnáctého století /nejstarší částí hradu je hradní kaple z roku 1720/, posledními majiteli byli Fürstenberkové. Dnes zchátralý /od Berounky nezognistovatelný/, uvnitř však plný kypícího života - prádlo na šňůrách, pobíhání dětí, psů, slepic atd. - zřejmě rozdělen na desítky samostatných obydlí sociálně slabších obyvatel městyse. Zvenku obrastlý psím vímem, pod vysokými zdmi vegetují v temnu a vlhkou netýkavky. V nepatrné vzdálenosti od nich pak začíná souvislý akátový porost až dolů k řece. Nejzajímavější výhled přes korunu akátů je na protilehlé straně údolí Habrového potoka, zvláště v podvečer, kdy zpadající slunce ozařuje na vrcholcích svahů pruh dozrávající přenice, horské louky obehnáné dřevěnými kládami a okraj hlubokých lesů třísnoucích se až dáleko za Křivoklát, zatímco celé údolí a převážná část strání již dávno potemněla. A přes kopce lze náležitě zahlédnout jakousi klikatou úzkou stužku v lidmi opuštěné krajině - polní cestu do Hudlic. Zdola od řeky je vidět jen nejpřednější část hradu, prakticky jen šedivou střechu s rezavě červenou věžičkou, která vyčnívá nad korunami akátů na vrcholku levobřežní straně ústí Habrového potoka. Z jiných úhlů lze pochopitelně zahlédnout více, ale i tato část střechy s věžičkou je dominantou celého okolí. /Dominantou druhého břehu Berounky jsou dva zhruba pětstoletí staré tovární komíny a "bytovky" podstatně mladší ve svahu nad továrnou. Je zajímavé, že komíny působí podstatně esteticky.*/

MĚSTYS NIŽBOR

Rozhozený po svazích údolí Berounky a Habrového potoka, s největším nakupením zástavby při ústí Habrového potoka. Skutečným centrem /či spíše korzem/ je však most přes Berounku, nevhodně pojmenovaný mostem "20. výročí" /cedule ořímo na mostě/. Čeho??? Z měst a městeček, které znám, připomíná Nižbor vzdáleně Maribor v předhůří Alp či Benátská městečka na úpatí Dolomit. V každém případě se však řadí

k městům, která jsem si oblíbil, neboť nepostrádá ani jeden z důležitých rysů, které jsem stanovil jako hodnotící kriterium: hrad, kopce, řeku, most.

V městě samém však žádnou velkou pamětihoďnost nenajdete. Jde však o atmosféru. A tu považuji za ucházející až dobrou. Shad v tom hrájí určitou roli vzpomínky na dolní tok Berounky, který znám dost dřívěně z mládí. Ještě za důležitější však považuji subjektivní, a tudíž těžko sdělitelný a ještě nesnášněji prokazatelný pocit zpomalení času, kterým městys žije. Pocit, že určujícím faktorem není jen současnost, ale neméně i léta dvacátá a třicátá. A nejen te způsobené jen značným počtem budov z této doby. Něco z atmosféry let dávno minulých zůstalo i mezi místními lidmi /snad dřívější úslužní majitelé penzionů, restaurací, půjčoven loděk a pod., kteří byli na příjmech z-rekreačního ruchu zcela závislí - předpokládám, že Nižbor té doby musel být oblíbeným výletním místem i místem dlouhodobějších pobytů na letních "bytích"/ a přenáší se dokonce i na dnešní dočasné návštěvníky i na majitele chat a chalup z Prahy, Berouna, Kladna a jiných nepříliš vzdálených měst. Pocit, že rekrece či pracovní pobyt v Nižboru není typizovanou událostí, jsem měl již po několika hodinách pobytu v něm, a neustále silí. Co mohu k ospravedlnění tohoto pocitu uvést? Nic než pář drobných a nikoliv dostatečně přesvědčivých postřehů: atmosféra malého hotelu s honosným názvem "Hotel Praha" /nejezte v něm však pokud to dokážete zařídit jinak, porce masa jsou stěží poloviční a navíc jídla jsou chuti mdlé-dejte si spíše jen pivo - Plzeň 12% - nebudou-li ji mít, jak se občas stává, nazalekněte se ani berounské desítky; dle mého názoru je to pivo v nejhorším případě průměrné/, který se nalézá na jednom konci mostu /na druhém konci je něčím z průměru pohostinských zařízení TV.cenové skupiny nevybočující hostinec U lípy - tím jsme pohostinské zařízení v Nižboru - nebereme-li v úvahu jeden kiosek s láhvovým pivem; v Nižboru beze zbytku vyčerpali/. Vílky z těchto lét roztroušené po svazích. Některé dálší stavby jak v samém centru města tak i na jeho okrajích. Z továrny s největší pravděpodobností z týchž desetiletí. A život plýnoucí jako zpomalený film. Dlouhé, trpělivé fronty v titérních obchůdcích, posedávání místních i dočasných obyvatel všude kde je to jen možné, tichá, pokojná práve na zeleninových zahrádkách i v ovocných sadech, pomalá chůze. Nikde nelze zaregistrovat zrychlený počib či nadbytečný hluk. /Poměr pražáků a jiných rekrentů - ať už chatařů, chalupářů, lidí na letním bytě - existuje výběc ještě něco tekového? - či rekrentů v místním autokempinku - většinou cikánského původu, jakoby si zde dávali srazы - nebo několika pionýrských táborů činí odhadem asi polovinu/. Budete-li přesto pocítovat potřebu samoty, vydejte se do kopců. Z dalších drobných zajímavostí: kaplička z roku 1820 upořty. Sokolovna s barevně vyvedeným sokolem ve štítu /viditelného již z velké dálky/. Na okraji Nižboru ve směru na Stradonice najdete nejprve antukové tenisové kurty, pak v soukromé zahradě voliéru s havranem a kavkou /dejte se s jejich majitelkou do řeči, je přívětivá a dozvítě se mnohé nejen o ptačích osudech/, sluneční hodiny z roku 1820, dvoujazyčnou ceduli o výši záplav v roce 1872. Půjdete-li ještě dál, můžete se podívat i na hřbitov ve Stradonicích. Je tam sice méně kuriózit a podnětů k zamýšlení než na jiných hřbitovech, domnívám se však, že prohlídka jakéhokoliv hřbitova nemůže být nikdy na škodu. Doporučuji povšimnout si následujících maličkostí: hrobu rudoarmějce-partyzána, který padl 6.5.1945 /hrob je pečlivě udržován, nezdálo se však, že by výzdoba měla oficiální ráz/, několika neudržovaných hrobů se-bevrahů u zdi vedle márnice, některých starších hrobů /nejstarší jsem našel z roku 1814/, všeobecně nízkého věku většiny pochovaných, a především velké úmrtnosti dětí.

REKA

- Nižborští rekvízita prvořadé důležitosti. Mělká, věhřitá, plná barvných oblázků a šedobílých ryb, kličkují líně mezi kopci. I za deštivého počasí je na co se dívat /muži ve vysokých rybářských botách a pláštěnkách třpytkují uprostřed proudu a o kus dálé brázdí hejno hus pobřežní vody/.

DOPAD VÁLEK V NIŽBORU A VE STRADONICích

V Nižboru jsou pomníky dva. První je věnován obětem první světové války, neschází ani prst od Zborova, dovezený v roce 1928. Obsahuje 44 jmen, z toho 4 legionáře. Zbytek zřejmě padl s orličkem na čepici. 18 jmen na druhém pomníku s obligátním heslem "lidé bděte!" zahrnuje 10 umučených, 7 popravených a 1 padl na berikádách. V menších Stradonicích dosahují ztráty z 1. světové války číslo 34 /až příliš mnoho na jednu malou vesnici/ - z toho 26 padlých, 8 nezvěstných. Pomník obětem II. světové války obsahuje 8 jmen - 6 popravených 18.X. 1943 /za co?/, další popraven o rok později, poslední se nevrátil z Osvětimi. Celková bilance z Nižboru a Stradonic pak vyjíďí takto:

I. světová válka: 78 padlých

II. svět. válka : 27 obětí

Zajímalo by mne, je-li tento poměr representativním ukazatelem pro české země nebo spíše poměr vyjimečný /podchycující na př. zvláštní ochotu rolníků na Berounsku umírat za císaře pána/..

ÚDOLÍ HABROVÉHO POTOKA

Východní bod: hostinec U lípy. /před ním se nachází řada ukazatelů/. Vzhledem k omezenému času jsem se rozhodl pro údolí Habrového potoka /i když se mi lákavé zdály být i cedule Hudlice a Děd-rozhledna/. Měl jsem v úmyslu dorazit až k jezírkům /tři jezírka na Habrovém potoci, o kterých se traduje, že jsou plná úhořů/, tma mne později donutila k předčasnemu ústupu. Několik poznánek k cestě: od hostince doleva po bílo-žluto-bílé značce. Na terase novější vilky 3 palmy v květináčích. Nenad vedle dřevěná chalupa /s výpнем ve snárech, což mne přesvědčilo o správnosti mé domněnky, že se skutečně nacházím na úpatí "hor"/, pak celá zděná chalupa s malými okénky, jen o dvou místnostech, po ní velký zděná barák, pátrový, na velké zahradě altán, nad ním ve stráních několik víceméně nepěkných chat různých typů. Pak jakési malá soukromá pila, na dvoje složené dřevo, vedle cirkulárky kopec pilin a vžude kolem kopec vůně... Takový je Nižbor. Nakupenina všech možných architektonických slehů a životních stylů, vše v jakémisi podivném konglomerátě, mám pocit, že výsledný dobrý dojem poklidného soužití těchto rozdílných životních stylů nerapmení, jen z nezbytnosti, ale svědčí i o jakési skutečné toleranci. Tyto /zčásti nesympatické/ fragmenty však cosi spojuje, ještě nevím co to je, snad to má něco společného s nutností přikrčení se na dně údolí, cítím silné nutkání přijít tomu na kloub... kol'm bytelných zděných chalup s pavlačemi, obrostlými většinou břečtanem nebo pařinou. A pak končí betonem zelitě kameny břehů a začíná skutečný potok. Ovocné zahrady velkých rozměrů po pravé straně, po levé vysoká stráň porostlá buky a skáty, a mezi touto strání a potokem jen úzká stezka. Přichází doba, kdy už i starší kluci musejí domů na večeři /přijdou stejně pozdě/, jejich hlučná skupina mne právě míjí, podle vzrušené řeči se dá s určitostí soudit, že zažili mnoha dobrodružství. Do represe se přes košili zakousl první komár. Ovocné zahrady na druhé straně potoka vystřídalo dlouhé a úzké kukuřičné pole /vymodelované týrem idoli/, oba břehy potoka jsou lemovány vysokými kopřivami, sklánějícími se do stezky a mohutnými lopuchovými listy. A na druhém konci snad 80 m širokého údolí pokračuje zajímavá zástavba /reminiscence na starou Troju, Roztoky a jiná místa podél Vltavy/. Zklidnění

duše, které vzdálené hlasu a psí štěkot nenarušují, ale spíše zvýrazňují a podbarvují. Vrhnu indiskrétní pohled přes kamennou sed na dvořek malé chaloupky s pavláčí. Na betonu leží na zádech hnědobílá colie, vidí mne; u ní v podčepu babička /zády ke mně/ a kartáčuje jí srst. Pes viditelně znervózní, zastydí se a chvatnými kroky se vzdaluji... Potoky skutečně bublají, zapošlouchám se do těchto příjemných zvuků, pak postřehnu, že bukový les vystrídaly smrkové. Ty se táhnou po všech úbočích až kam mohu dohlédnout. Potok je čistý jako potoky mého dětství. Opatrně překračuji přes cestu lezoucího hnědo-oranžového sli máka. Nepřekážíme si. Utírající balzám bublavých zvuků zabírá čím dál tím silněji /na okamžik se z paměti vynoří velkovezírské zahrady s nádržemi a fontánami v Granadě, kde jsem poprvé zjistil, jak bláhodarný vliv má bublání, řípluchání a crčení vody na koncentraci.../. Z myslí se začíná vše - dobré i špatné - vytrácat. Intenzivní euporický stav meditativní kontemplace. Vše je komplexní, dokonalosti či krásy okamžiku nic neschází. Tomu se myslí řítká věčnost. Silný zaitek přežívá smrt paměti i jejího nositele. Svou intenzitou nabýde práva věčného bytí... Na druhé straně potoka se v domech rozšíhají první světle. Zahrady se přiblížily až k samému břehu. Od branek v plotech z dřevěných kiliů a latěk vedou do potoka kamenné schůdky. Náhle mi napadá, že tohle asi musel být hodně chudý kraj, jen proto se mohlo zachovat tak mnoho starých selských stavení. V hlavě ne okamžik bleskne obraz: sedlák s Konškým potahem pomalu stoupají dlouhým a strmým úvozem k vzdáleným polím... Blíží se zákrut za kterým se mi otevře dosud neznámý svět, instinctivně přidávám do kroku... v mělkém potoce se mihнул velký černý stín... zahrady končí, tentokrát zřejmě definitivně. A opět kus kukuřičného pole, napravo ještě jeden pitoreskní baráček, a pak už se otvírá pohled na další část dlouhého údolí. Po pravé straně stojí velká zchátralá, patrová a dvoukřídlá vila s žlutohnědou oprískanou fasádou a velkými okny. Kolem ní velká zahrada. Ještě než k ní dojdou vím, že tohle je to pravé. PENZION LÁZENSKÝCH HOSTU. Několik místností v prvním patře pronajmutých k celoročnímu užívání. Stáre majitelce nosit květiny, a mírně jí přeplácet. Nechat si za to od ní ráno nosit do velkých pokojů s vysokými stropy čaj, mléko, máslo, rohlíky a zavařeninu. Snídat na velkém balkoně a pak vycházet na celodenní toulky... Snad se dá taková věc i kupit. Netrpělivě počítám. Dějme tomu, že stejí - je-li vůbec na prodej - 200.000. Děleno 20 /počtem lázenšských hostí v nedaleké budoucnosti/, je to 10.000 na osobu. To je hodně, ale je to REALIZOVATELNÉ!... Pokračuji směrem k jezírkům, občas mi to nedá a otáčím se k penzionu na pokraji civilizace. Ted už jsou přede mnou jen dlouhé kilometry potoka a úzké stezky. A vůde okolo lesy všech možných typů; ted pravě strmá stráň plná hebkých modřínů... Dlouhé chvíle absolutního ticha zvýrazňované ještě monotónním zvukem tekoucí vody. Obracím se k zpáteční cestě... vracím se jinudy. Pěšina přechází v úzkou asfaltku, lemovanou po obou stranách stavbami, z nichž každá druhá by si zasluhovala bližší popis. V Nižboru nemá člověk pocit, že je to zde stejný jako kdekoliv jinde. Nižbor si /díky strmým svahům zadržujícím poměrně úspěšně dravý útok civilizace/ dodnes zachoval zece osobitý vzhled. Je nezaměnitelný, a to je v dnešním šedivém světě skutečná hodnota - i když by různí experti mohli ohrovnat nos nad hybridní architekturou... nízké podlouhlé chalupy s malými a počtem nedostačujícími okny, terasy s skalky s besídkami či altány v kopečích, členitá architektura starých i novějších budov /členitost od starých budov nepochybňě do detailů okopírována/, vůde nezvyklé vrhání balkony, terasami s pavlačemi... malé náměstíčka či zákoutí s lavičkami, obecními studnami pod hrušněmi, pestrobarevné truhlíky s ještě barevnějším obsahem za většinou oken i u těch nejrpustlejších stavení... pod některými pavlačemi ohledně srovnáné kulatiny... na terase nejvýznačnější Nižborské vily v půli straně /postavené v jakémisi pseudogotickém stylu a s jednou věží v

byly dvacátých let kopulí přeměněnou v dnes už zase nefungující hvězdárnu/ svítí světlo a dvě postavy - tuším, že starší manželé - sedí u bílé prostřeného stolu a jejich ruce se něčím zabývají - snad příbory či vinnými sklenkami...blížím se k mostu. Z hospody U lípy ke mně záleťají propletené a téměř slývající hlasy, dnes ale netoužím po hospodě...od břehů Berounky přichází Štiplavá, ale přesto vcelku příjemná vůně kouře asi z tuctu ohňů rozdělaných v cikánském autokempinku. Vrchy nad protilehlým břehem Berounky nabývají v postupujícím soumraku plastických kontur. Končím procházku ve výtečném rozpoložení a s kapsy od jeans v tahuji klíč od maringotky.

STRÁNĚ A HORSKÉ LOUKY NAD STRADONICEMI A NIŽBOREM

Od Stradonic stoupám /poslední pitoreskní chalupy jsem již nechal za sebou/ mezi keři šípků a trnek a lískami obsypanými oříšky. Po levé straně ze svahu dolů se rozkládá obrovský neoplocený ovocný sad, tráva v něm je čerstvě posečená, na některých místech se již suší v mňuhňích kupkách s dřevěnou konstrukcí, a netřeba připomínat, že takto zpracovaná tráva voní. O kus dále škube trávu malý ovčí houf. Po dvacetiminutách cháze překonávám vrchol bránící mi v rozhledu a ocitám se v rozsáhlé a mírně zvlněné plošině. Viditelnost do všech stran minimálně na 10-15 km, ve vzdálenosti asi osmi kilometrů se kolem návrší na jehož špici stojí jakási zřícenina rozkládající se Hudlice. V popředí i na tuto délku mohutně působící kostel. Na všech ostatních stranách rozsáhlé lesy. Ve vzdálenosti asi 1.5 km stojí na vyvýšenině vysoký dřevěný kříž. /Ukončil tam snad blesk život nějšského udřeného rolníka?/ Sem tam roztrbušené skupinky keřů a bříz, vlnící se pásničná a žitná pole světležluté a zelenožluté barvy. A horské louky až k dalekým okrajkům lesů. Záplava barevných květů - vlčí máky, slzičky p. Marie, čekanky, hrachor, kopretiny, materídouška, bodlák... Bzukot čmeláků a včel, pod nohou občas splašeně vystřelí zelený konipas. V mírném, osvěžujícím větríku se potácejí motýli již dlouhá léta nevidaných druhů. Bílé květy šípků obsypaných bzučivým hmyzem. Záplavy vůní, člověk neví, které se dříve věnovat. Dlouhé, klikaté a zužující se žluté stužky polních cest, překonávajících svahy, ztrácejících se za nimi a o kilometr či dva dále se opět objevujících... A slunce pálí. Najednou se mne zmocňuje jakési pohnutí. Něco se surově dře zevnitř k povrchu, usazuje se na prsou, část stoupá až do krku. Hlava se točí kolem dokola, ani myšlenky nechtějí spočinout u žádného pevného bodu. Nakonec se o to přestávám pokoušet, stojím na místě přikován údivem, zcela překonán, omámen, bezmocný, neschopný čehokoliv. Vím jen jediné: již hodně dlouho mi nebylo tak dobře...

TRIUMFÁTOR - od zpravodajů V. Faktora a J. Brzoráda z Nižboru

1. Po prvé zpravodajům předložen v Nižboru v restauraci U lípy
2. Dle sdělení hostinského byl původní recept na tento likér nalezen i se vzorky ve sklepích hraběte Sporka
3. Vůní, a z počátku i chutí, podobný Becherovce, avšak o poznání ostřejší a později již chutí nedefinovatelný - jedinečný
4. Významné léčivé účinky /zázračné vyléčení dcery hostinského ze žloutenky po aplikaci Triumfátora znojemskými mnichy
5. V následujícím dni i po konzumaci značného množství nevyvolává bolesti hlavy - v praxi nevyzkoušeno, opíráme se o tvrzení hostinského.
6. Výrobou není - jak by se vážení čtenáři mohli domnívat - specialitou berounského okresu ani znojemských mnichů - ale likér se pálí v Hradci Královém a údajně by měl být občas k sehnání po celé republice.

Pozvání do Šáreckého údolí

"Kde vězíš, Lázeňský hoste? Přece v Šáreckém údolí.."

Pavel Vitera

Dostanete-li se na Červený vrch a dáte-li se Horoměřickou ulicí, která má charakter běžné silnice, dolů k Jenerálce, nejlépe v tuto letní dobu, kdy vás minul soumrak a noc vás ještě nedostihla, tak kolem půl deváté - snad se nezklamete.

Budete-li mít štěstí, bude po dešti, vzduch bude těžký a teplý, plný jak vzrušující tak uklidňující vůně, která vás bude nenápadně doprovázet. Neberte to jeko přirovnání, byl jsem včera v těch končinách.

Ale brzy dojde i na ostatní vaše smysly. Jé tam, úplně na okraji a viditelná nejlépe z vrchu Horoměřické silnice, stará fabrika s komínem, která připomíná ty nejdobrodružnější klukovské romány, plné výrobních tajemství, špiónů a zmizelých automobilů.

Potok, který vás bude předbíhat první část cesty.

Přehy, na jedné straně hustě zalesněné, vzklenuté vzhůru.

Bizarní i obyčejné stavení, která mají něco v sobě.

Zákruty silnice, z nichž žádný pohled nebude tentýž.

A další stavení usazená ha kopcích a další světla, která je prozrazují. Stromy a malé louky, z jejichž stínu vám možná vyjde vstřícný velmi samostatný ježek.

Ztemnělé tenisové kurty, pak jakousi vilu, která se vzhledem ke svému aristokratickému charakteru trochu nepřípadně jmenuje, tuším Matějka. O kus dálé možná již prázdné koupaliště a naproti němu hospodu zvanou Satovka. V udusné a neobsluhované hospodské zahradě, kde rádi ve dne děti a ptáci, jsou myslím kaštany. Dříve tam podávali pivo.

A budete-li mít štěstí, potkáte se tam se známými.

Půjdete-li po silnici delších 10 minut, můžete odbočit úzkou stezkou do vrchu, na jehož vrcholu stojí kostel Svatého Matěje, který tvoří dominantu celému údolí.

Minete-li tuto trochu nepohodlnou cestu, dostanete se asi za 20 minut, celkem bez potíží k Vltavě.

Na cestě vás uvítá ještě jedna oáza zvaná Na Břetislavce. Smíchovská 10.

Popsaný směr cesty je asi nejvhodnější. Existují ještě dva další. Zkrácený, kdy z Hanšpaulky, od kostela Sv. Matěje slezete do údolí a dáte se doleva. Vpravo ležící zbytek není již příliš zajímavý, pokud byste neměli co dělat u samé Vltavy.

Šárecké údolí můžete navštívit i směrem od Podbabky. Orientačním bodem vám může být ruina Baby, hospůdka V Oule na samém břehu Vltavy s pohledem na dřímající plavidla, nebo třetí viadukt, kde odbočíte vlevo.

Je to povedená a trochu vyjímečná procházka. Už proto, že je stejně vhodná jak pro jednotlivce, tak pro dvojice, ale stěží pro houf. Rád ji doporučuji tomu, kdo má něco zlého na srdci nebo tomu, kdo potřebuje vysvětlit něco sobě nebo druhému. Prvého se lehko zbezvájí - cí vysloví jistě dokonale.

A skutečně je nejvhodnější vykročit k večeru, k noci... Alespoň po nejprve... Je to menší lázeňská cesta.

Přístupové cesty k Šáreckému údolí:

- I/ Červený vrch - autobus č. 119, 135. O stanici níže, na Bořislavce končíbusy 131, 125, 132. Tramvaje č. 11, 25, 30.
- II/ Z Hanšpaulky - ke kostelu Sv. Matěje vás dovezoubusy 131, 125

III/ Do Podbabu k hotelu Internacionál tramvajemi 18 a 23. K třetímu viaduktu vás dovezoubusy 107 /?/, 147, 160 a autobus 116, který projíždí celým údolím z Podbabu přes Jenerálku na Bořislavku a naopak.

napsáno 10.7.77

Pro dokreslení přikládám krátkou veršovanou zprávu o tom, jak slunce páliло v létě 1973.

Dobrý zrak

/Šárka/

Nad údolím švaleným sluncem do cesty
zůstane stát. Nad vydechující letní krajinou,
ve žhavých černých kalhotách, v trávě se žlutými květy.

Prudkost tlejících pachů pod nohou,
sluncem se valící zelený pás,
ruka se zvedá k vráskám kolem očí.
Znovu se zadívat.

Slunce mu brání, oslepuje.
Nemůže, nechce zapírat,
údolí jiskří v žhavém proudu,
vidící slepý, mnohokrát.

Slepý na vysokých chůdách,
ve žhavých černých kalhotách,
nemůžeš, nechceš odměřovat?
Své dlouhé kroky ovládat?

P. Vitera, léto 73

ROMAN BRANDSTAETTER: UMBRIJSKÉ KRONIKY.

Vyšlo v nakladatelství Lidové demokracie v Praze 1968

...Sv. František: Bůh vždycky pronásleduje ty, které miluje...

...Slova Apokalypy se naplnila. Antikrist usedl na trůn Příbytku Páně a prohlásil se za Boha. Satan nalezl útočiště na poušti našich dějin. Beznaděje se stala náboženstvím. Na polích muk a vraždění rozhrabávají šakalové hroby a pátrají po zakopaných poklazech. Chaos opanoval svět. Člověk, jenž zešílel bezideovostí, zmítá sebou nepří-

četně jako krysa v pasti. Lidská tragedie dosáhla vrcholu. Zatracenci zatracují zatracené. Zlí lidé bojují se zlem. Nenávidící brojí proti nenávisti. V katedrále v Orvietuvisí Signorelliho Poslední soud. Italštý umělec vytušil v zázračné vizi apokalyptickou budoucnost světa. Jeho lidé mají dnešní tváře. Netopýři podobní letadlům bombardují města. Satani oblečení do uniforem zapalují domy a vraždí lidi. Na širém prostranství se koná shromáždění. Antikrist lze Kristovými slovy, falešně ukazuje Jeho tvář, Jeho umučení a zmrtvýchvstání. Konají se závody v bestialitě. Týraní a znásilňovaní chtějí týrat a znásilňovat, neboť takto zdánlivě na okamžik získávají zatracenou lidskou důstojnost. V chrámu San Stefano Rotonda v Římě je několik desítek fresek zobrazujících mučednictví prvních křesťanů. Od oněch dob se v lidské duši nic nezměnilo. Všichni lidé trýznící druhé jsou pohani. Hřich je svět, kde se člověk modlí a má k sobě...

...Mezi člověkem a nebem často zuří moře ďábelových nástrah a beznaďaje. Bez tohoto moře stal by se člověk snadnou kořistí naší touhy. Bez námahy dosažitelný Bůh je mýtus. Byli bychom pak pouze mytem mytu. ...Sv. František uskutečnil ideál dokonalé svobody svým životem. Svoboda je mravnost. Skutečně svobodný je pouze ten, kdo je spoután okovy etiky...

...Smíme nenávidět zlé lidi? ...Svět je hvozd plný vlků, Ti, kdo vstoupili do hvozdu, aby nenávistí potírali nenávist, vracejí se z hvozdu nakaženi kletbou zla. Zlého člověka nesmíme nenávidět... Do pralesů Evropy, mezi lidojedy pouze zdánlivě civilizované, měly by jít misie lidí dobré vůle...

...Svět čeká na misionáře Ducha svatého. Čeká na Prostřáčka, který nadchne člověka milostí sebezapření a duchem skutečné pokory. Vidíme ve snech jako před věky papež Inocenc III., drobnou lidskou postavu, která s nadlidským úsilím podpírá pukající zdi naší civilizace. Až k nám ten člověk přijde, hned po poznáme po laskavosti jeho pohledu, po evangelické chudobě oděvu i prostých slovech, která bude říkat lidem, ptákům a květům. Je lhostejně odkud přijde a z jakého národa. Jen kdyby, strhnuv ze sebe bohaté roucho a zřeknuv se jméni, přišel pouze v plášti a sandálech mezi Kainy a vysvětloval všem lidem, že nenávist je zločin proti Bohu i člověku, a že tento zločin přináší lidem zkázu. Necht jde do kabinetu ministrů, mezi ozbrojené oddíly lidí zlé vůle, na naftová pole zbrocená lidskou krví, na tržiště duší i těl, do židovských čtvrtí ohrožených pogromy, do domů lynčovaných černochů, do vězení, do zemí nucených prací, do mrakodrapů, do dolů, do továren na atomové bomby, necht promluví k vrahům i k vražděným...

...Toužíme, aby lidé byli jako vlaštovky, jímž kázel sv. František, aby lidská ruka a slovo nečinily nikomu bolest, aby člověk měl soucit s dohořívajícím ohněm, nezašlapoval nohama rozlitou vodu, aby si zamíloval kameny, stromy a obilí a vracel svobodu uloveným hrdličkám a rybám. Toužíme, aby zahradník ponechal v naší zahradě úhorem kousek země, kde by bratr-plevel mohl bezpečně bujet...

...Pilátova tvář na fresce sienského malíře je plna lhostejného zájmu. Není na ní ani výraz zla ani dobra, ani nenávisti ani soucitu. Na světě není jen dobro a zlo. Existuje ještě lhostejnost. Lhostejnost je hrob duše...

...Souvislost člověka s krajinou je známá. Týž člověk se nám jeví jiný v přírodě jemu blízké a harmonizující s vnitřním stavem jeho duše, a jiný v krajině jemu cizí a nepochopitelné. Existuje pevné... pouto mezi duší člověka a duší krajiny s ním spřízněné. Duše člověka se pak otvírá jako květ pod dotekem slunecních paprsků, odhaluje své plodné nitro a celá je poznatelná. Příroda je jako vlast, jako domov, jako matka. Ale všechno je jiné, ocitneme-li se v neznámych polích a lesích, nad cizími řekami. Jejich tvar v nás probouzí neklid, je-

jich myšlenka nás dráždí. Pak se uzavřeme do sebe, rysy naší tváře jsou nesrozumitelné, pohyby nepřirozené a celá naše postava se skryje za kamennou maskou. V takové chvíli mohou být soudy o naší povaze, vyslovené lidmi, kteří nás pozorují buďto polovičatě nebo dokoncě mylně a nespravedlivě. Neboť člověk v krajině, která je mu cizí, vždycky prožívá drama vyhnanství...

...Pravda o člověku vždycky leží mezi skutečností a legendou...

...V pohledu sv. Františka na subiacké fresce není přísnost soudce, který vyníší ortel nad dobrem a zlem a tím penížuje - zavržené. V tomto pohledu je pouze klidné očekávání na projev dobrá v srdci člověka. Blahoslovení lidé, kteří se narodí dvakrát. Svatý František se narodil dvakrát. Poprvé v zámožném domě Páetra Bernardona, po druhé ve chvíli kdy políbil malomočnou ruku Žebráka na cestě do Assissi...

...Člověk, který vzletě myšlenkou k Bohu jen proto, aby vedle sebe neviděl bližního, je Jidáš. Jidáš je člověk, který je sám...

...Krása antické krajiny je zvláště znepokojujivá. Zatímco evangelická krajina Assisi poskytovala člověku plnost dojmů a zároveň konejšila jeho rozdrásanou duši, antická krása Capri, přestože člověka plně zaujme svým naprosto dokonalým **tvarém**, vyvolává v naší duži stav ustavičného neukojení a vnitřního napětí... Když pohlédneme na Assisi z jisté vzdálenosti, na příklad od Casa Gualdi, okamžitě si vědomeme, že barva jeho zdí je šedá. A v architektuře přírody a města není nám fantastického architektonické krásy města je vyjádřena v nepředstíratelné barvě jeho zdí, v klidné stavbě domů, daleké jakéhokoliv patosu a nádhery, v poctivé a dovedné skutečnosti, působící svým soustředěným obsahem. KAŽDÁ RYZÍ PRAVDA JE ŠEDÁ... Krása Capri je barevná, jeho bílé domy, bohatě porostlé bledě fialovými květy bougainvilley, září v slunci jako zlato. Jeskyně plné fantastických krápníků, přenášejí člověka do krajiny přeludů a pohádkových pokladů... Všecko je zde duhové a barevné, všecko se třpytí a mění, stříbří a zlátne, pění a medrání. Ale když nabereme do rukou vodu z Grotta Azurra, přestane být nebem a nebude zemalené barva naší dlaně. Sedé Assisi je skutečnost. Bílé Capri přelud.

vybral - fak -

VOSK NA VOUSY UHERSKÝ

Vosku bílého českého 100 gr., bílé, jemně tloučené arabské klovatiny 40 gr., medicinského mýdla tloučeného 40 gr., ether.oleje růžového 5 kapek, vody překapané 100 gr.

Na odpařovací misku odvážme vosk na malé kousky roztlučený, na něj překapeme vodu jakož i medicinské mýdlo a gumu tloučenou a dejme mísku se vším na třínož nad líhový kahan k rozpouštění. Při rozechřívání radno tím se špatlí ustavičně míchati, by se to mezi rozpouštěním nezdvíhalo. Když vše jest dobře rozpouštěné, procedíme to skrze dvoutý organtýn do čisté třecí mísky a nakapeme do čisté colatury této 5 kapek éther oleje růžového a necháme ji schladnouti a stydlou masu něco málo rozetřeme a do připravených malých kulatých nízkých láhviček se zábroušenou zátkou masu tu špatlí plnit můžeme. /Podnikatel toho nechť si opatří originální 1 láhvičku za 25 kr. a dle ní vše napodobí/.

JAK LZE ZLÁMANÁ KOČÁROVÁ PÉRA SVARITI, ABY DRŽELA LÉPE NEŽ NOVÁ

/mapsal K.Kuba, kočárnik v Brně/

Vezmeme zlamané pero od kočáru a na jeden ulomený konec dáme kousek štýrského železa a dáme je do ohně. Jakmile se počne pero i onen kus železa rozpalovali, posypeme oba kousky práškem boraxovým a strčíme

- opětně do ohně. Když pak jest oboje železo rozpálené, ne však
- p ř e p á l e n é, vytáhne se na kovadlo, stluče se dohromady a
- zkrátka přiostří. Druhá strana pak onho pára vstrčí se do ohně a
- rozpálená na kovačině se krátce přiostří. Obě strany se pak dají
- najednou poznovu do ohně a když jsou rozpálené, tak na kovadle se
- spojejí a stlukou.

HOŘKÉ ZDRAVOTNÍ VÍNO

Peluňk, zeměžluč, kardus benediktus, hořkého jetéle, hořce,
puškvorce, andělského kořene, kalkány, kůry pomerančové, kůry
citronové, skořice, koriandru, římského hermánu, hřebíčku /co
a všechno máku/, nezralých pomerančů, od každého 40 gr., líhu
96% lo kg, vody obyčejné 1 kilogr.

Peluňku, zeměžluč, kardus benediktus a hořký jetel nechme odvá-
žené dobře na teplo usušit a pak to na hrubém sýtě prodrbejme
aneb postříhejme a vsypme až do 1 litrové láhve. Pak si odvážme
kořeny hořec, puškvorec, anděliku, kalkán jakož i delou skořici
a hřebíček, nezralé pomeranče a hermánek vše dohromady a řezáčkem
/mimo nezralých pomerančů, které se musí v možnosti utlouci/ na
drobno rozsekajme a vhodíme vše do láhve k tomu prvnějšímu. Láhev
pak díkladně zazátkujeme, zamícháme a postavíme ss na dobu 14 dnů
k močení. Denně večer a ráno po malém kalfšku užít!

VÝBRÁNO Z POPELMIC

Var vody v konviči na vaříči a zvuk poskakující pokličky připomí-
nal hrkot kočáru; vyděšenč jsme vyskočili - bylo to jako kdyby
přijeli investoři.

J. Brzoršd a V. Faktor, Nižbor téhož dne, ale před aplikací Triumfátora.

POZNÁMKA O HUMORU - Zdeněk Fügner

Humor je mezi lidem obecně znám pod názvem koření života, fyziicky
se nejčastěji projevuje chechtáním či úšklebkem nebo ulevujícím
"jůu, to je blbost", "to je ale vůl", popřípadě u humoru kanadské-
ho i smrti. Každý z nás však humor jako takový přijímá po svém.
Člověk, který se rád směje záležitostem, kterými opovrhuje nebo
věcem, které nenávidí nebo je proti nim bezbranný a má přístup k
humoru na vlastní osobu takový, že jej okamžitě pokládá za satiru,
bohužel v hloubi duše považuje humor za dvojsečnou zbran, která
se v nestřeženém okamžiku obrátí proti němu a při dobrém vtipu se
nikdy neuvolní. Pouze člověk, který i humor na svoji osobu přijme
jako humor, má právo zasvěceně prohlášovat, že humor je kořením
života a satiru chápe správně jako prostředek k nápravě problémů,
které se nedají řešit bičem nebo ponocením do Vltavy v uzavřeném
koší a nikoliv jako prostředek k udržení konverzace v situacích,
kdy při zajištování dobrého bydla dochází intelekt a je zapotřebí
narušit nervovou soustavu obrany svého protivníka. Tak jako voda
tekoucí v řekách, tak i humor je neustále silněji znečištěván a
když slyšíme Vltava představíme si dnes kalné vody nevhodné ke
koupání, natož k pití, tak i po prohlášení, že je někdo humorný
člověk si spíše představíme demenčního úculku než člověka milují-

cího život. Proto se zamýšlím nad tím, když je voda nezbytným elementem pro existenci našeho života, proč také nebrániť znečištěnímu humoru, který jako medium má v našem těle důležitou funkci, a to, že si při zasmání uvědomujeme sami sebe! Za příklad špatně pochopeného humoru uvedu příhodu, kterou jsem snad zažil: do Prahy přišel malý kanadský chlapec. Byl tak malý, že si ještě hrál na písku. Pro seznámení s ostatními dětmi děl k lepšímu oblíbený žertík: máš bábovičku... už nemáš bábovičku. Pochopitelně ostatní děti pointu pochopily a chtěly pokračovat v dalších fázích této povedené taškeřice. Vše ale ukončila jakási tupá babička Gerta, která i přes to, že si sousedce stěžovala na pletynky, vyskočila jako tajtrlík a malého kanadánka zbla dřevěnou lokomotivou. Chtěl jsem bábu nějak potrestat za kažení dobrých vtipů. Bába žrala, a když si pak dala se sousedkou malé pivo, hned se mi rozsvítilo. Potrestám babu kanadským žertem! Takticky jsem obsadil jediný záchod na hřišti a čekal jsem Gertu. Nějaký chlapec mi po marném dohledu výní pomočil květované ponožky, které jsem pak postavil dc odlehleho kouta a když jsem je po letech hledal, našel jsem cedulku ŠLI SME SE UMEJT. Po této epizodce jsem se však dočkal. Během deseti minut už baba přestala být decentní a brčela, že se posere. V krátkých intervalech jsem se dotazoval "Babo, máš čisté prádlo?" Odpovídala, že zavolá policii. Náhle se vzdalovala, vyšel jsem před budku, kde se baba v slzách přiznala, že už čisté prádlo nemá. Záhla si do rozkroku, něčím hodila a zeptala se: "máš čistou košili???"

F E J E T O N

Musím se vám vážně přiznat, že se člověku stávají věci, které by ve vhodném čase rád prožil, ale tím zase negativní říci, že takový zážitek ztrácí na působnosti, pouze jaksi do vědomí dojde později. Asi před měsícem jsem se dohodl s přítelem Patkorem, že se musíme nutně sejít kvůli hrozně důležité intelektuální záležitosti. Aby naše akademická debata měla živou půdu vyrůstající z reality, bylo naše setkání lokalizováno do hospody. Kavárna je totiž místo, kde se exemplářů mého typu vyskytuje jako psů hrbatých v říji, naše diskuze by byla silně alternována okolními diskuzemi na téma zda se mají stříhat chloupky v nose při návštěvě big-beatu nebo rožiny své dosud svobodné přítelkyně. Hospoda je prostě hospoda a neruší tok myšlenek přicházejících snad až ze čtvrté dimenze. Odcházel jsem ze svého bytu již silně zamýšlen. Most l. máje jsem přešel zcela automaticky, automaticky jsem se zastavil také na Národní třídě, kde jsem se optál na nějaké peníze, bylo mi sděleno, že už půl roku odstávám plát do svého bytu, nevadí, řekl jsem v odpověď, hlavně že neprší. Paní pokladní mi odpovídala a co hlava? Rychle jsem se tedy učesal. Pokračoval jsem dále po Národní třídě. U Loveckých potřeb naproti, och tak známého Platýzu mi ročkovku i sklicev protknul opakující se paprsek sluneční a já jen zíral. Na chodníku nervozně přecházel ženská asi měla v kabuci polárnkový dort a tramvaj nejela a nejela. Ženská, ale jaká! Světlezené kalikové šaty a co druh, tam sebou něco drcalo proti tenkému materiálu. Každý zip byl zakončen oválným lesklým tahálkem, která při sebemenším pohybu rozhazovala životadárné paprsky slunce. Stejný objekt asi pozoroval aranžér ve výloze Loveckých potřeb, se zájmem jsem pozoroval, jak na dlouhý zobák vycpané sluky připevnuje patronašku. Stál na rybářské trojnožce a jak sebou věšnivě mlel při pohledu na pí nadrcanou, rozesypal bročky do vzduchovky, i přes ryk frekventované třídy jsem zaslechl zvuk jako když padá arktický sníh na prázdnou pánev hladového eskymáka, jistě takový zvuk neukonejší eskymákův hlad, ani v tomto případě nebyla uspokojena aranžérova touha a nehýbal se, aby byl blíž a ještě blíže. Nezájistřená výloha však povolila a chlapec se vysypal jako kočka z retorty na mordu. Ještě v letu mládenec úpěl

"to je ale..." Třesk propriet vyznavačů sv. Huberta mnou projel jak ledvinový komínek močovodem. Rychle jsem se od místa neukojené vášně vzdálil, hlavou mi však znělo "to je ale...", chtěl jsem za každou cenu tuto větu ukončit, jistě znáte ten pocit, když si člověk nemůže za Boha vzpomenout, no prostě jsem se sám stalobětí intelektuální vášně. V hlubokém zamyšlení a elektrizujícím napětí jsem na Červeného pajdulská přecházel k Jungmannovu pomníku. Na druhé straně vozovky stál německý ovčák vedoucí slepce. Nepochopil, že na světě existuje hlupáci a považoval mne za zlého člověka, když ale zavrčel, bylo již pozdě. Jak se říká preražil jsem se o psa i o chudáka slepce. Než jsem se stačil omluvit, zeptal se mně mile slepec "vy asi nebudete auto, že?" Zablábolil jsem "né, já jedu na Zlatý kříž". Slepec mi odpověděl, že on spíše jede na mladá dívčata. Rychle jsem vstal, jelikož pes už chrčel a kapesníkem jsem psa oprášil. Slepci jsem řekl, že jsem o něm přešel na červenou, a že bych asi také potřeboval takového no tužu zlatého pejska. V tom se slepec hrozně ulkal a zvolal: "Jéžíšmarjá, já toho psa dostal k paděstínám, to ho ale nemuseli zlatit!" Když jsem vysvětlil, že jsem jako chtěl pejska přivlastknout zlatý pouze pochválit, řekl ten muž mily muž "no, to se mi ulevilo, už jsem myslel, že budu muset někoho přetáhnout bílci holí". Pes rychle počkával a na další zelenou odtáhl pána na druhou stranu. Pán v domnění, že jdu s ním, pokračoval v konverzaci "a šnupeček si nedáte? sbíráte známky, mladý pane?". S vráskou na čele jsem hleděl za nerozlučnou dvojicí, teprve když jsem zaslechl, že někdo dostal u Pinkasů facku, pohroužil jsem se opět do svých myšlenek. Po několika krocích jsem si teprve vzpomněl na přihodu se psem a řádně jsem si ulevil "...é psi plemeno!" Hned v zálepští jsem také doplnil aranžérovu větu: To je ale plemeno. Přítele Patkora jsem nechtěl zatahovat do podružnosti a po první hladince jsme již nerušeně polemizovali o vlivu impresionismu na dezen pánských kapesníků.

Všehrdová, 6.7.1977, Zdeněk Fügner

JAK JSEM SI KOUPIL MUCHOLAPKU - V.Faktor

Když jsem v jednom venkovském hokynářství /samoobsluze/ spatřil po dlouhých letech mucholepku /kus 60 haléřů-či tak nějak/, neodolal jsem pokúšení a dvě si koupil. Již cestou jsem si pak liboval, jak spojím naprostou neužitečnost /estetický požitek ze zavřené mucholeapky na naprosto nevhodném místě/ s úžitečností /mouchy mne letos obzvláště sužují/. Po zavření /je nutno se zmínit, že první mucholepku jsem nevhodným zacházením z neznalosti přetrhl a ještě se při tom notně ulepil/ jsem občas pohledem kontroloval účinnost nového zařízení. Během několých pěti minut měla mucholapka první úlovek. Nic moc, jen malé muška. Nestála mi za bližší pohled. Pak jsem pod mucholepkou několikrát přešel, úlovky jsem však již nekontroloval, protože se mi mucholepka - zavřená na nízkém stropu - přilepila několikrát na hlavu /na vlasy, na oko, na tvář i na krk/. Přemístil jsem ji tuďž na jiné místo, na méně frekventované spoje. Při tom jsem stačil zaregistrovat několik nových úlovků, z nichž jeden byl kapitální kus. Ten už teda ze bližší pohled stál. Podíval jsem se tedy - zde vzdálenosti cca 11-13 cm - a zůstal jsem u mucholapky v mírném podřepu delší dobu. Kapitální úlovek sebou eloumal, cukal, trhal, žukbal, občas se mu podařilo uvolnit některou nohu, ale jen nahradou za jinou, prakticky ve stejný okamžik už vězněnou v lepu. Boj byl zoufale beznadějný. Moucha neměla ani za nehet šance. S myšlenkou na to, jak je svět krutý, jsem se od mucholepky vzdálil a věnoval se svým zábavám. Rozjely se však po tomto přerušení dost skřípavě. Něco se mi na celé věci stále nezdálo. Za chvíli jsem se však kompletně přeorientoval na překlad o setori.

Aši po hodině jsem byl z jakýhosi nyní již zápopenutých fyziologických důvodů nuten projít opět kolem mucholapky. Znovu jsem se podíval /moc se mi už ale nechtělo/ a zůstal jsem u ní opět delší chvíli. Velká moucha zatím s na první pohled neztenčenou energií bojovala svůj poslední boj. Podíval jsem se detailněji i na druhé, menší mouchy. Všechny /nyní již asi 8/ byly ještě živé. Přilepené zanohy, křídla i hlavy však nedokázaly o své bytí bějevat s tak zasputilou energií jako velká moucha /zalitoval jsem, že jsem se na ně zahle děl zhlízka/. Začal jsem uvažovat jak dlouho to ještě může trvat to nesmyslné /nyní již nesmyslné/ lpění na životě - ještě hodinu, tři, den, dva? A najednou mi projela hlavou myšlenka: Je-li svět krutý, nemusím se na jeho krutosti sám podílet. Alespon do jisté míry, do takové, která by mě nezpůsobila příliš velké nepohodlí; a která by mě příliš /zatím/ nezavazovala. STRHNU MUCHOLAPKU! Než jsem to ale stačil udělat, provedla velká moucha novou mohutnou sérií škubů. Nejdříve tedy bude nutné skončit tohle. Popadl jsem biolit /kterým jsem, kromě vyjimečných případů úderů dlaní, hubil mouchy až doposud/ a na každou z osmi mouch stříknul slušnou dávku. Na velkou dvojnásobek. Čekal jsem několik desítek vteřin, snad i minutu, ale mouchy místo umírání jen znásobily své intracené pokusy o vyprostění. Dle se na to nedalo koukat. Začínal jsem být notně znechucen, do jisté míry zdeptán, deprimován. V tom jsem zahledl krabičku zápalek. Upálím je! Zkráším jejich utrpení, a navíc se zbavím důkazu svého krutého počinání. Pak jsem se rozhodl pro zapalovač. Skrtl jsem k přiložil plamen asi na vteřinu pod velkou mouchou. Dle jsem se neodvášil ze strachu, abych nepodpálil celou mucholapku /a i cennější věci, jak se mi již při neodborné manipulaci s ohněm a hořavinami nemohl jsem rozhodně vědět do jaké míry je lep mucholapky hořavinou - několikrát přihodilo/. Pak jsem se již se značnou nechutí podíval na místo činu. Moucha stále žila a mávala zoufale nepřilepenými /opálenými i neopálenými/ nožičkami. Má zdeptanost se tím jen prohleubila. Proklinal jsem chvíli, kdy jsem přišel na nápad koupit mucholapku. Nedálo se však již couvnout, rozhodnutí padlo mnohem dříve. Skrtnul jsem znova. Tentokrát na dobré dvě vteřiny. Popálil jsem si sice palec, ale mouše to tentokrát stačilo. Nechyběla se. Několikrát jsem do ní ještě pro jistotu a klidné svědomí strčil nepopáleným palcem a výsledek tohoto zkoumání byl tentokrát naprostě uspokojivý. Žádný život. /S upálenými křídly a nožičkami nemohle alespon žádný vidielný život projevovat/. Jen trocha nepříjemně /protože chemicky/ páchnoucího lepu na ukazováčku/.

Zasedl jsem opět k satori. V tom jsem si vzpomněl na ostatní mouchy. Následovala nová cesta k mucholapce /to už jsem toho měl opravdu plné zuby/, zkoumavé pohledy, opět ulepený ukazováček /do jedné jsem pro všechny případy párkrát cyrnku 1/. Všechny již byly mrtvé /či přesněji řečeno, nehybné/. Teď už tedy mohu mucholapku strhnout /pevné odhodlání, přestože se dalo očekávat nové a rozsáhlejší ulepení rukou a při troše smůly - která je vždy po ruce - i jiných částí těla/.

V tom jsem spatřil na okně vosu. Nešpálený palec rovněž bolí /svědí?/. Před třemi dny jsem do něj dostal žihadlo od mladé vody. I těhle byla mladá /soudě alespoň podle skrových rozměrů/. V něžiku jsem zapomněl na mucholapku a rozhlijel se po vhodné zbrani. Do oka mi padla krabička zápalek /používám ji jako drtičku/. Do 10 vteřin bylo po všem. O hodinu později jsem našel na ruce v blízkosti ramene klíště. Bylo tak malé, že se nedalo pinzetou vykroutit. Jen přetrhnout /či převknout/. Další čtvrt hodinu jsem pak trávil opalováním špičky špendlíku zapalovačem a snažou tímto nástrojem pak zbytek klíštěte z živého masa vypichnout. Pak jsem to vzdal. Mucholapka stále ještě visí. /Příště vám povím jak to s ní dopadlo. Kdybych vám to řekl teď, musel

bych si to vymyslit. Visí už téměř 10 hodin. A z nich téměř polovinu se jí tak či onak zabývám, a to je i na člověka mého typu nezdravě dlouhá doba!.

Ž knihy Irvinga Adlera : Čísel hra kouzelná

...Stavitelé ve starém Egyptě sestrojovali pravý úhel napínáním provazů. Měli dlouhý provaz, který byl uzly rozdelen na dvanáct stejně velkých dílů. Jeden muž držel oba konce provazu u sebe. Druhý jej držel ve vzdálenosti tří dílů a třetí ve vzdálenosti čtyř dílů od konce. Napnutím provazu vzniká pravý úhel...

...I když se to zdá být podivné, existuje zvláštní způsob, jak lze vypočítat hodnotu "pí". Spuštějme z přiměřené výšky na prkennou podlahu kousek špejle nebo jiný vhodný předmět. Podlaha musí být ze stejně širokých prken a délka špejle ať se rovná šířce prkna. Nyní jednoduše špejli spustíme z výšky vícekrát na podlahu. Počítejme kolikrát jsme ji celkem upustili a kolikrát z tohoto počtu dopadla na spáru mezi prkny. Potom vynásobíme celkový počet hodů dvěma a dělíme počtem hodů, při nichž špejle dopadla na některou spáru. Výsledek je při nesmírně velkém počtu hodů číslo "pí". Uputíme-li na příklad špejli 100x a jenom 62x dopadne na spáru podlahy, dělíte 200:62. Výsledek je přibližně 3,2. To ovšem není příliš přesná hodnota "pí". Proto platí: čím více hodů provedete, tím přesnější hodnotu "pí" obdržíte. Uputíte-li špejli na podlahu, pak o tom zda dopadne na spáru či nikoliv, rozhodne to, kam padl její střed a její natočení. Otáčí-li se totiž špejle okolo svého středu, opisují její krajní body kružnici, a to je vysvětlení, proč "pí", s jehož pomocí měříme obvody kružnic, souvisí s pravděpodobností, zda špejle dopadne na spáru či nikoliv.

FIX, ŠALDA : JIA, RIMBAUD - BOŽSKÝ ROŠTÁK - výňatek

...Co předpověděl ve své "Saisoně v pekle", naplňuje se nyní do slova a do písmene: i skutkem dokonává svůj úplný odvrat od poesie. Ale nejen tohleto: i jiné události jeho života jsou předjaty a prefigurovány v jeho básních, takže jednotlivé věty z nich mohou být kladený v čele jednotlivých kapitol a odstavců z jeho biografie jako jejich hotové klíče a předznamenání...

...Tak zahynula pro tehdejší literární veřejnost "Saisonona v pekle", první a poslední knížečka, kterou vydal Rimbaud. Spálil s ní mnohem víc než papír; spálil s ní celého starého člověka. V ten den se zrodil nový Rimbaud, který dá definitivně vše vší poesii. Nenapiše již řádky... A dále ještě: nevezme již do rukou do konce života ani jediné belletristické knihy... Rimbaud čte nyní jen literaturu odbornou; technickou, chemickou, matematickou, zeměpisnou, nerostopisnou, hydraulickou, meteorologickou, zemědělskou - vědu aplikovanou na praxi životní - a studuje gramatiky a slovníky nejrůznějších jazyků, nejen evropských, ale i asijských...

Zemřel člověk meditativní, spirituální, mystický; zrodil se člověk praktický, střízlivý, trpčlivý; člověk skutečnostní, který chce cítit pevnou půdu pod nohami a vydělávat si v potu tváře svůj krajíc chleba. Jak to praví na posledních stránkách "Saisony" v čísle "Sbohem": "Pokusil jsem se vynálezeti nové květy, nové hvězdy, nová těla, nové řeči. Domníval jsem se, že nabývám nadpřirozené moci... Já, jenž jsem se nazýval mágem nebo andělem, jemuž není třeba dbát žádné morálky, jsem vrácen půdě, abych si našel nějakou úlohu, a abych objal

drsnou skutečnost". "Saison en Enfer" je velká kniha kajícná. V též výsostném slova smyslu jako "Božská komedie", byť ta kajícnost byla u Rimbauda podstatně jiného rázu. Kniha abdikace královské. Básník svedl strašlivý boj s Bohem - "duchovní boj je stejně surový jako vojenská bitva", praví s úžasnou pronikavostí Rimbaud. Chtěl být tvůrcem jako on, spupeřiti s ním v tvorbě bytosti, věcí, nástrojů zcela nových. A je poražen: jeho luciferský svět leží rozmetán v troskách; a on odchází do samoty a mlčení... Nebude už vynalézst nový jazyk, nebude alchymistou slova... Od budoucnosti žádá si jen jediného: SAMOTY Poražený Mesiáš, poražený Lucifer, chce být i sám... Silná, úžasně silná duše je Rimbaud, nemohu této své poznání zde dosud si sinně zdůraznit... má žulovou nebo bronzovou duši, a níž se dělejí velcí světci, velcí dobývatele, velcí vlastaři... Daroval svými básněmi, ať veršem ať prosou, ohromný dar; ale daroval jej skoro bezděky a mimo chodem, levou rukou, o níž opravdu nevěděla pravice, jakoby roztržitý a v zamýšlení. Takhle darovali ovšem dovedou jen dárkové královští, žádní jiní...

Ne Rimbaudovi jsou po mému soudu paměti hodny tyhle věti: předně to, co bych nazval obrazně zrychlenou výměnou duševních látek: Rimbaud prožije a vyžije za rok, čeho neprožije a nevyžije jiný za třicet let. Síleně rychlým tempem domyslí a realizuje ty dva velké impulzy své básnické tvorby, které vytvoří ony dva velké styly jeho poesie - jež jsem vám načrtl a karakterisoval. Za druhé: je tu jeho objev poesie čistě imaginativné. Rimbaudem končí se definitivně období staré poesie, která je rétoricko-popisným opisem skutečnosti. Básník stává se svéprávným tvůrcem a vynálezcem: nepopisuje skutečnost, vytváří rovnomocnou skutečnost, tedy skutečnost novou, a vytváří jí svou metodou alchymie slovní. Vynalézáním nového konkrétního jazyka, Jenž by se obracel ke smyslům... Za třetí: básnická obraznost Rimbaudova usiluje vytvořit simultánní zření toho, co bylo dosud vnímáno v básni posloupně, historicky... Vyslá - obrazově mluveno - jeden paprsek, ale nedosáhl ho: napoví jím jeho směr a ihned jej přelomí: vyslá z něho jen tolik, kolik je třeba aby procitla a se rozehrál spolupracující a sympatetická obraznost čtenářova nebo posluchačova, a přeskocí ihned na druhý paprsek různosměrný a z toho po vteřině na třetí různosměrný atd... /výšlo v roce 1930 v Aventinum/

ZVLÁŠTNÍ VĚC - Jiří Schelingr

Byla válka a hrdinovi, hlavní postavě našeho děje, se přihodila zvláštní věc. Nebylo příliš času ani nálady, aby se tím v průběhu války zabýval. Až po letech, v jedné malé hospůdce, ve společnosti svých letitých přátel, si na tu věc vzpomněl. "Pomáhali jsem s evakuací jednoho malého městečka. Oslovila mne taková, no... taková tlustá žena, zdali bych nešel s ník nim domů, ostatní prý až na místě. Kývl jsem na souhlas a těšil se, že se najde třebas i něco dobrého k snědku. Ten dům se mi hněd zdál na první pohled divný, Vcházel jsem právě do dveří, když tu najednou..." Náhle náš kamarád zbledl a jakoby oněměl úžasem. Nevypravil již ze sebe jediného slova. Nikdy jsme se nedozvěděli, jak to tehdy vlastně bylo - zvláštní věc. Skoda ho, byl to dobrý člověk.

NOVÝ ROK - Jiří Schelingr

Byl Nový rok. Vážní lidé ve městě byli veselí. Odevšad se linula libá váně a všichni, kdož byli doma v teple, byli rádi, že se mohou pozvolna probírat z předešlé bouřlivé noci vstříc novým zářivým dnům. Jen malého Jacka, který seděl u svého obvyklého výhledu, u okna, a díval se ven na zasněženou ulici dobíralo, proč jen má tak kloupé jméno, když je přeci Čech. Kamarádi se mu neposmívali, to je

pravda, ale tím více ho to dobíralo. Vyrůšila ho maminka, která prý vešla a tízala se nač myslí. "Ale na nic", odpověděl Jacek. Maminka ho pohlédla po vlasech a zase odešla. A čas plynul jako voda. Dávno už nikdo Jaceka po vlasech nehladil. Až jednoho dne nějednou starý pán zemřel. Nechali mu vytěsat náhrobní kámen do něhož umě vyryli jeho jméno. Až zase hodně dlouho po letech šli hřbitovem dva mladí lidé, Lída a ještě jeden chlapec. "To byl asi nějaký Polák, viď?", otázala se Lídka u jednoho z náhrobků. "No, je to polské jméno". Cestou se stavěli ještě v kavárně a šli domů, a byli rádi, že to s nimi tak dobré dopadlo.

Ó doby, ó hrady,
čí duch je bez vody? /J.A.Rimbaud/

H O L D H O Ř E

/nový mýtus/

Pavel Vitera

Bыло то plné modře. Sloup záře klesal z výše a tvořil v dálce bloky světla. Vystupovaly do popředí. Červená a žlutá a posléze prudké oslnění....

Ze země vystupovaly fialeové páry, svinuté v jemné kotouče a stoupaly vzhůru.

Bыло то dost daleko od pyramid a ještě dál od matně vyšlápnutých stezek oslařů. Ostatně velmi lenivých.

Paměť, teprve harcovala k uvědomění a krajinou probíhalo nervózní chvění... Jakási žena nabírala do nádob vodu...

Nebyla to snad ona, která stvořila tento chvílivý moment?
A co když není nic pevnějšího než toto chvění?

Kamenem probíhala úzkostná touha tvuření.

Rulová stěna, na jejím vrcholu se tyčila bílá bříza jako zrání, shrbený lučištník, zářila svými hranami plnými odlesků. Staletí světla a života ukládala do tichých arzenálů svém paměti. V jejím nitru vládlo naprosté mlčení, vyjma občasných erupcí, které ničily vše živé kolem sebe.

Vynikala křehkou silou, jejímž zřejmým dovršením byl tvar, a věděla, že je věčný a nepostradatelný. Ale zdaleka nepochopila, proč tomu tak má být....

Světlo, hašteřivé a nestlé, byť s sebou přinášelo prvoční inteligenci, pokládala za přihlouplé dítě.

V polostmách světa vynikala závratnou výší a v občasném osvítu dávala charakter prestředí...

Plná mlčení, stala se tajemstvím budoucnosti, ale již tehdy úkrytem pružných pum a slabějích tvorů.

Sama tvar a pološero, tvrdá a křehká, byla inspirována věrností, která na jejím těle vyryla hluboké rýhy, ale žádný zoban pých. Možná také, ale skutečně jenom možná, i dohodou, kterou s ní uzavřelo slunce, očekávajíc svůj pád do propasti.

Probíhala dlouhá a něklidná léta ve věčnosti. Vše činěno v chvatu, jakoby z hmoty mělo být vyrváno neexistující těžiště... Oblíbená stvoření, která by mohla nalézti svá útočiště třeba i v u očích sfingy, zešílela a z prvotního, harmonického klidu a jasu v u očích, se stávala zubožená stvoření.

Jakýsi neklidný, hašteřivý pták začal meditovat o životě...

Věčně omývána a drásána vlnami vod čekala na zrod nových pevnin.
Ozařována sluncem, stala se posléze jeho nejvyšším zpovědníkem.
V nezbadatelné paměti se objevily otázky a odpovědi...

Nezměrný oceán - stvořil-li bytost, pak pouze z jakési slabodusnosti.

Je-li luna odleskem slunce, pak slunce je pouze žárlivcem na věčnost a inspirátorem vtipu, který postrádá vtipnou pointu. Nědána zřejmě všim, upírala si umění protělosti...

Časnost. Épocha plachetních lodí, cest dlouhých a ještě delších. Lodníci měli touhou uvidět horu na výpravách ze existujícími i neexistujícími pevninami.

Jakési karavany a jízdní hlídky klesaly v jejím stínu do bezbřehého spánku a ze snu mluvily o své žizni.

Rána neslyšně proběhla kolem spících...

Snad to byl její nejúhavnější přítel orel, který se zvýšky díval na nějaké blbiny. Ostatně kolega Fügner vám ho nakreslí.

V minulém století, ale jako by to bylo dneska, přiběhl geniální mladík a zahovořil:

Opětně se našla!
Cože? Věčnost přec.
Jsou to moje zašlá
spolu se sluncem. /J.A.Rimbaud/

Geniální omyl, ale kupodivu pochopitelný. Pravé božství, nájisto pohanské a nerozumné, je nepoznatebné. "Leskavá a tvrdá věčnost". Zkusme to s horou...

A ještě prvé a jediné přikázání: netahejte ji do světa...

Následuje několik ukázků:

Rip	- laskavá hora plná udatných a opásaných se zvláštní slabostí pro mléko a med
Vítkov	- Případně i strdí, ale já nevím, jestli je to k jídlu.
Tábor	- cosi jako železná neděle v interpretaci jakéhosi nezaměstnaného davu se zvláštní Multurou pro úpravu zemědělského nářadí.
Sion	- pozor, to je hrad. Ale pro dnešek hora. Pán Rožáč z Dubé a ukončená písň, kterou miloval pan Palacký. Někdy je výhoda nemít kam couvnout.
Olivetská	- Olivová a ON - s hlavou v oblacích a tělem v jejím líně. Soudruzi z části zapírali /Petrus/, z části utekli. Ale on to věděl předem.
Gibraltar	- představa tvrdoosti a namyšlenosti. Inu, s takovým posezem a bystrým okem plným kanonů?
Everest	- má takové hluboké údolí, plné mraků.
Sípka	- symbol bulharsko-ruského přátelství. Turci se zkrvavenými klavami skončili na čestném třetím místě.
Bílá	- hrozně mě láká, růd bych tam vyhrál; sle to bychom neměli žádné obrození a taky žádné rukopisy.

HA !!!

A co takhle Peloponés, Libanon a hora Garvan?
Garvan, harvan, havran?? A co takhle Edgar Allan Poe, ha???? A co takhle Mrtvé moře? Ha!!! A Tristan Tzara, ha? A Jenda Lennon????
A co takhle třeba pražské metro...

D. T. SUZUKI : VÝZNAM SATORI

přeložil V. Faktor

Satori je slovo japonského původu a má stejný význam jako čínské wu. Bodhi a Buddha sánskrtu pochází ze stejného kořenů "bud", být si něčeho vědom, probudit se. Buddha znamená "probuzený", "osvícený" zatímco "bodhi" je "osvícení". "Buddhismus" znamená učení probuzeného nebo osvíceného, je tedy doktrinou osvícení. To, co Buddha učil, je realizace bodhi neboli satori. Satori je tudíž středem buddhistického učení. Někteří lidé se domnívají, že satori je charakteristické pro Mahgyanu buddhismus, neopovídá to však skutečnosti. Starší buddhisté o bodhi rovněž hovoří - pokud se o něm vlibec hovořit dá - a proto je i jejich učení založeno na prožitku satori.

Musíme rozlišovat mezi PRAJNOU a VIJNANOU. Vědění lze rozdělit do dvou kategorií: intuitivního vědění, které zveme prajnou, a rozumového /pozn.překl.:v originále "discursive"/ vědění, které nezváname vijnanou. Prajna uchopuje realitu v její jedinosti, v její totalitě. Vijnana jí rozkládá na subjekt a objekt. Vezměme si na příklad květinu, a představme si, že reprezentuje celý vesmír. Můžeme pak hovořit o okvětních lístcích, pylu, tyčinkách, stonku; to je fyzická analýza. Můžeme ji též analyzovat chemicky - skládá se z tolika a tolika vodíku, kyslíku atd. Chemici květinu rozloží, vyjmenují všechny její části a řeknou, že současně těchto částí tvorí květinu. Prajna však dokáže pochopit květinu tak jak je, bez analýzy či rozsekání květiny na kousky. Chce pochopit květinu v její jedinosti, v její totalitě, v její "takovosti" /sono mame v japonštině/.

Analytické vědění nebo rozlišující pochopení nás všeobecně přitahuje, a tak vždy rozdělíme realitu na několik kusů. Rozpitváme jí a tím i usmrťme. Když jsme pak se svou analýzou "hotovi", domníváme se, že realitě - v tomto případě mrtvé - rozumíme. To čemu rozumíme však není realita, ale mrtvé tělo, které jsme nejdříve našim intelektom a smysly zmrzačili. Nejsme ochotni uznat, že výsledkem pitvy není realita, a že na základě takového pojetí reality zůstáváme od pravdy hodně daleko. Nevzdáme-li se této cesty, konečného řešení problému reality nikdy nedosáhneme.

Prajna uchopí realitu v její 'jedinosti, totalitě a takovosti. Nedělí jí na části; nepitvá jí metafyzicky, fyzicky ani chemicky. Dělení reality je funkcí vijnany, která je sice v praxi užitečná, přistupuje však k realitě zcela jinak než prajna.

Vijnana nikdy nemůže dosáhnout nekonečnosti. Zečneme-li psát čísla 1,2,3 atd., nedostaneme se nikdy na konec, protože řada čísel je nekonečná. Sčítáním jednotlivých čísel sé pokoušíme dosáhnout výsledného součtu, při nekonečnosti číselné řady však nemůžeme totality nikdy dosáhnout. Prajna však zahledně celek pomocí intuice a nemusí procházet přes 1,2,3 atd., k nekonečnosti; uchopí vči vcelku. Obejdé se bez rozlišování; uchopí realitů zevnitř, tak jak je. Rozumová vijnana se pokouší pochopit realitů objektivně tím, že přidívá jednu věc po druhé. Objektivní metoda však nemůže přinést uspokojivý výsledek, jelikož věci jsou nekonečné a nemůžeme je objektivně nikdy vyčerpat. Subjektivní metoda nám však umožnuje vstup zevnitř. Díváme-li se na květinu objektivně, nemůžeme se nikdy dostat k její esenci, do jejího života, obrátíme-li však celou situaci naruby, vstoupíme do květiny a staneše se jí, prožijeme její proces růstu: já sám se pak stvám výhonkem, stonkem, poupečtem, a nakonec i květem. Jsem květinou a květina je mnou. Tímto způsobem chápe květinu prajna.

V Japonsku máme básničky, které se jménou haiku a skládá se ze 17 slabik. Složila jí jedna moderní básnířka a v doslovém překladu zní asi takhle:

Ó růže! /pozn.překl.: v orig. "morning glory"/
Vědro se stalo zajatecem
a já proším o vodu.

Básníčka byla k sěpsání básně inspirována příhodou, která se jí stala jednoho časného rána. Vyšla z domu, aby nabrala do vědra ze studny vodu, a spatřila růži: vinoucí se kolem bambusové tyče přidělené k vědru. Růže v plném květu vypadá nejlépe v časném ránu plném rosy. Její svěžest odráží nebeskou krásu neposkrvněnou pozemskými věcmi. Básníčka byla nepotřísněnou krásou květiny tak zasažena, že zůstala chvíli bez hnuti stát; byla květinou tak vstřebána, že ztratila schopnost řeči. Trvalo několik dlouhých vteřin, než dokázala říci: "Oh, růže!" Po fyzické stránce nebyl interval delší než dvě nebo tři vteřiny; metafyzicky to však byla věčnost, kterou krása v podstatě je. Psychologicky se básníčka stala samotným nevědomím, v kterém žádné dělení do částí není možné.

Básníčka se sama stala růží a růže se stala jí. Došlo k jejich ztotožnění. Teprve když si opět začala básníčka sama sebe uvědomovat, vykřikla: "Oh, růže!" V okamžiku, kdy vykřikla tato slova, ožilo v ní vědomí. Nechtěla však květinu rušit, a přestože by nebylo obtížné jí z bambusové tyče odmotat, bála se dotknout květiny lidskýma rukama. Cítila, že by to bylo znesvěcením krásy. Proto šla raději požádat o vodu souseda.

Provedete-li analýzu této básně, dokážete si snad představit, jak stála básníčka před květinou, až se sama ztratila. Pak už nebyla žádná květina ani ona - až do okamžiku znovunabytí vědomí. Tehdy se opět objevil objekt - označený jako růže - a ta, která promluvila, došlo k rozvětvení na subjekt a objekt. Před tímto rozvětvením nebylo nic, čemu by mohla dát výraz, ani ona sama neexistovala. V okamžiku, v kterém si sama pro sebe řekla: "Oh, růže!" byla květina stvořena, a tím i ona sama. Před tímto rozvětvením, dualitu subjektu a objektu, nebylo nic. "Něco" zde však přesto být muselo, to "něco", co se dokázalo rozdělit na subjekt-objekt. Toto "něco" se však nestalo předmětem rozvětvení, rozlišujícího chápání /těsně předtím, než se začala prosazovat vijnana/. Tím "něčím" je PRAJNA, která je zároveň subjektem i objektem; dělí se na subjekt-objekt, přitom však zároveň zůstává i sama sebou; to však již není v rovině duality pochopitelné. Oto zůstávání sama sebou, absolutní ve své kompletní totalitě neboli jednotě - okamžik, v kterém si básníčka začala uvědomovat sebe samu - se nazývá satori. Satori je setrvávání v jednotě, ale zároveň i probouzení se z této jednoty, které se projevuje rozdelením na subjekt-objekt. Nejprve je tedy "něco", co se ještě do subjektu-objektu nerozdělilo; to "něco" se nazývá jednota. Potom se toto "něco" - tím, že si uvědomí sebe samu - rozdělí na květinu a básníčku. Stávat se vědomým je současně i dělením. Básníčka nyní vidí květinu a květinu básníčku, je zde vzájemné vidění. Toto vzájemné vidění je stavem satori.

Vysvětlení této věci je značně zdlouhavé. Musím postupovat tak, že říkám, že nejprve je zde něco co se ještě nerozdělilo, ale začíná si sebe sama uvědomovat a tak dále. Při skutečném satori však žádný česový interval neexistuje, neexistuje tpidíž ani žádné vědomí rozvětvení. Jednota se rozdělí na subjekt-objekt a zároveň si v okamžiku, kdy se začíná probouzet vědomí, svou jednotu uchovává - to je satori.

Z lidského hlediska je možné hovořit o prajně jako o integrálním chápání a o vijnaně jako o rozlišujícím chápání. Hovoříme o těchto věcech - na rozdíl od zvířat a rostlin, kteří se nedělí, jen žijí a jednají - proto, abychom uspokojili naši potřebu věcem rozumět. Probudili jsme vědomí, jsme si ho vědomi a z toho vzniknul vesmír nekonečné rozmanitosti. V důsledku probouzení vědomí rozlišujeme, a v důsledku rozlišování hovoříme o prajně a vijnaně. Abychom naši potřebu věcem rozumět uspokojili, hovoříme o stavu satori neboli probouzení našeho sebezatožňujícího vědomí.

V okamžiku mezi spatřením květiny a vyřčením prvního slova pochopila básnířka intuitivně to, co jinak haší běžné intuici uniká. Tuto sui generis intuici bych mohl nazvat prajna-intuice. Okamžik uchopený prajna-intuici je satori. Tak se stal osvíceným Buddha. K dosažení satori je vždy nezbytné tuto prajna-intuici probudit.

To vše bylo víceméně metafyzickým vysvětlením satori, po psychologické stránce se odehrává asi takto: v našem vědomí jsou obsaženy všechny věci, aby bylo vědomí vůbec možné, musejí být tyto věci nejméně dvě. Vědomí vzniká tehdy, stojí-li dvě věci proti sobě. V našem každodenním životě je vědomí přespráliš zaměstnáno věcmi, které se okolo nás neustále odehrávají a nemá proto čas k reflexi, schází mu přiležitost k sebeuvědomění. Je tak hluococe pohlceno jednáním, že se ve skutečnosti stává samotným jednáním. Satori však nelze dosáhnout dokud je vědomí obráceno do vnějšího světa. Rodí se jen zde sám otněho vědomí. To se musí zahledět samo do sebe, a připravit tak podmínky pro stav satori.

Abychom satori dosáhli, musíme z našeho každodenního přecpaného vědomí všechny věci vymazat. To je úkolem samadhi, kterou tolik zdůrazňují indičtí filosofové. "Vstoupit do samadhi" znamená dosáhnout uniformity vědomí, úplně vše z něj vymazat - ačkoliž právě to je v praxi téměř nemožné. Musíme se však o to pokusit, jinak stav uniformity, který je podle ranných buddhistických myslitelů perfektním stavem duchovní rovnováhy, v kterém není místo pro žádné vášně ani funkce intelektu, ale jen pro perfektně vyrovnány stav indiference, nikdy nedosáhneme. Tento stav je znám jako samadhi neboli stav do čtvrtého stadia dhyany neboli jhapy, jak tento stav nazývají nejrannější buddhistické sútry. To však ještě není stav satori. Samadhi nepostačuje, je jen sjednocení vědomí. Z tohoto stavu sjednocení či uniformity musí přijít ještě probuzení. Probuzení je stavem při kterém si uvědomujeme vědomí při jeho vlastních žinnostech. Jakmile se vědomí začne pohybovat a počne se dělit na subjekt/objekt, jakmile začne říkat: "lituji" nebo "jsou rád" či "slyším" a podobně, nastává satori. V okamžiku, kdy si řeknete "mám ho!", je však už zase pryč. Satori není věcí, kterou byste si mohli podržet a ukázat jiným.

Vědomí nepřestává nikdy vyvíjet činnost, ačkoliv si to samo nemusí uvědomovat, a tak to, co nazýváme perfektní uniformitou, není čirým stavem klidu, to je smrti. Nikdo nedokáže potlačit vědomí tak, aby přestalo konat inspekci. Satori nastane tehdy, když vědomí prochází fázemi stávání se. Satori však není žádnou jednotlivou zkušeností jako ostatní zkušenosti našeho každodenního života. Jednotlivé zkušenosti jsou zkušenostmi z jednotlivých událostí, zatímco prožitek satori prolíná všemi zkušenostmi. Satori nemůže být z jiných zkušeností vyčleněno a nabízeno ostatním se slovy: "podívejte se, tohle je moje satori". Je vždy prchavé, svádné a nemůže být odděleno od našeho každodenního života, je v něm nevyhnutelně prováděny. Jeho oblastí je stávání se, a to nejen v každém jednotlivém okamžiku, ale v nikdy nekončící totalitě.

K přirozenosti lidského myšlení patří dělení reality na toto a tamto, na "A" a "ne-A", a považovat pak takto rozdělenou realitu na realitu skutečností. Zdá se, že jiným způsobem nedokážeme realitě porozumět. To platí ovšem jen tak dluho, dokud jsme na "porozumění" závislí a dokud tudiž nejsme schopni uchopit realitu pomocí intuice. Satori je právě tímto uchopením reality pomocí intuice. Neexistuje žádná realita kromě stávání se, stávání se je realitou a realita je

stáváním se. Intuice reality nebo satori proto spočívá v identifikaci sebe sama se stáváním se, v přijímání tohoto stávání se tak, jak přichází. Nelze nařezat toto stávání se na kusy a ukazovat pak jednotlivé kusy lidem se slovy: "tohle je realita". Než takové prohlášení dokončíme, zjistíme, že stávání se už v něm neví; realita odletla do říše neodvlatelné minulosti.

- Tato skutečnost je dobré ilustrována jedním příběhem Zenu. Dřevorubec odešel do hor a na stromě, který se chystal podseknotu spalil jakési podivné zvíře. Pomyšlil si: "mohl bych to zvíře zabít". Zvíře ale promluvilo a řeklo dřevorubci: "Chceš mne zabít?" Dřevorubec, který se již k tomuto činu rozhodl se rozhněval s přemýšlením, co by měl udělat. Zvíře znova promluvilo: "ted přemýšlíš o tom, co se mnou událíš". Dřevorubec chvíli přemýšlel a nakonec si řekl pro sebe: "přestanu už na zvíře myslet a dám se raději do práce". Při prvním seknutí se však zlomilo topórko, sekera odletla a zvíře zabilo.

Tento příběh ilustruje skutečnost, že se satori dostaví jen tehdy, když na něj nemyslíte. Čím více zápsíte, abyste ho dosáhl, tím více se od něj vzdalujete. Nemůžete si pomoci, abyste satori neprokníslodoval, ale pokud k tomu vyvíjíte jakékoli úsilí, nikdy jej nedosíhnete. Pouze tak se ho nikdy nedočkáte, pokud se domníváte, že k vám přijde samo od sebe.

Frožit satori není nijak snadné, jak zjistil i Buddha. Chtěl se osvobodit z pout zrození a smrti, a začal proto studovat filosofii. Když se ukázalo, že mu filosofie nepomůže, obrátil se k askesi. Po nějaké době zeslábnul natolik, že se už nemohl ani pohnout, a tak se rozhodl, že se napije mléka a bude ve svém pátrání pokračovat jinak a jinde. Filosofie mu nepomohla a právě tak ani morální dokonalost, potřeba problém řešit s ním však stále zůstávala. Nemohl se dostat kupředu ani nedokázal ustoupit, takže musel zůstat tam kde byl, ale ani to mu nepomohlo. Tento stav duševní krize spočívá v tom, že neznáte cestu kupředu, ustoupit nemůžete, a nemůžete ani zůstat tam, kde právě jste. Je-li toto dilema poctivé, dostává se vědomí do stavu, ve kterém je růda pro satori připravena. Jestliže se skutečně do takového stavu dostaneme /časť těži ovšem to, co skutečně není, za skutečné považujeme/, nacházíme-li se v tomto kritickém momentě, zasne se z hlubin reality, z hlubin našeho vlastního bytí, dostávat něco na povrch. A to něco je satori. Tehdy začneme rozumět všem věcem a žijeme v míru se světem i se sebou samými.

Příště: Mondo /dialogy učitelů s žáky či jiných dvou osob, jeden z nejcharakterističtějších rysů metodologie výuky zenu/.

- KEN KESEY : I KUKAČKA SE UTNE

Přeložil Zdeněk Fügner

1. pokračování

V zaškléném oddělení sester slonice právě btevřela zásilku se zahraňční značkou, vyjímá injekční jehly a ampulky báry trávy a mléka, zabaleno do vaty. Jedna z podřízených sester s bicudícím okem, které neustále ustrašeně vyníží přes její rameno, zatímco druhá se venuje normálnímu zaměstnání, rvečne misku plnou jehel, a je ještě jí neodnáší.

"Slečno Ratheová, jaký je váš názor na toho nového pacienta? Chci říci, že pěkně vypadá, je komarádský a vůbec, ale podle mého názoru má moc navrh, že?"

Slonice zkouší jehlu na konečku prstu.

"Obávám se" ...proráží jehlou gumovou čepičku ampulky... "že to je přesně to, co nový pacient plánuje: převzít velení. Je to, jak se říká, manipulátor, slečno Flinnová, člověk, který se snaží všechny a všechno využít ke svým záměrům."

"Oh, ale v blúžinci? Čeho by zde chtěl dosáhnout?"

"Spousty věcí." Je klidná, usmívá se, soustředěná na nakládání jehel. "Pohodl a jednoduchý život na příklad, pocit mocí a uznaní,

možná samotné vítězství, možná všechny tyto věci dokromsdy. Zámér manipulátora může být velice jenožuchý, jedním slovem rozvrat. Jsou takoví lidé v naší společnosti!!! Manipulátor může mít na pacienty silný yliv, a rozvrátí je tak dalece, že trvá měsíce vrátit všemu hladký průběh, jako dříve. Při dnešní tolerantní filosofii v mentionedých řádech je pro ně situace jednoduchá. Před léty to bylo jiné. Když si vzpomenu na dobu před několika lety, měli jsme tenkrát na oddělení nějakého pana Tábora, byl to nepřipustný manipulátor - ale jen na chvíli... Zvedne oči od práce, injekční stříkačku naplněnou do poloviny, drží ji jako šeza před obličejem. Její oči ubíhají do dálky, potěšené minulostí. "Pan Táber", říká.

"Ale pro pána" říká druhá sestra "co na světě si může člověk přát od toho, když rozvrátí jedno oddělení, slečno Ratcheová? Z jakého motivu?"...

Slonice přerušuje menší sestru, zaráží novou jehlu do gumového uzávěru, naplní stříkačku, protřepe a odkládá na misku. Pozoruje její prsty pinici další injekci, obepínající skleněný váleček z někohoc jej odkládají.

"Nesmíte zapomenout slečno Flinnová, že tento ústav je pro nepříčetné!!"

Slonice má skon vyvolat velkou nepříjemnost, když něco naruší je hladký průběh jejich plénů, které musí fungovat jako přesný strojek. Sebejemší zaklášení stroje vyvolává upjatý zly úsměv.

Prochází se s úsměvem jako panenka, jen vinka úsměvu mezi bradou a nosem, a stejný klid vychází z jejích očí, ale dole, uvnitř, je nepjatá jako ocel. Já to poznám, cítím to. Ani chloupek se na ní neučklidní, dokud nepříjemnost nesrovnaná - či jak tomu říká "Přizpůsobení svému okolí".

Poč jejím vedením je oddělení uvnitř skoro kompletně "přizpůsobeno okolí". Ale věc se má tak, že Slonice nedůže být na oddělení celý čas a nějakou dobu musí být též venku. Snaží se tedy přizpůsobit venkovní svět rovněž. Snaží se o to, vedle dalších, které nezván kombinují, což je silná organizace zaměřená na přizpůsobení vnějšího světa, jako ona se stará o svět vnitřní, v tomto zaměření je již zkušený veterán. Již tenkrát, když jsem přišel zvenčí, bývala hlavní sestrou a předurčila si tedy přizpůsobit vše podle sebe, ví Bůh, jak dlouho předtím.

Pozoroval jsem její větší a větší zdokonalení celé roky. Fraxe jí uklidnila a posilnila tak, že nyní ovládá jistou silou vše a na všechny strany, po vlasových drátkách, které jsou příliš jemné pro obyčejné oko, vidím je jen já, vidím jí sedět ve středu této pavučiny drátek, řídí svoji síť s obratností mechanického hmyzu, ví každou vteřinu, který drátek kan vede a jakou hodnotu po něm poslat, aby se dostavil výsledek, který očekává.

Býval jsem elektrikářský pomocník v Armádním výcvikovém táboře, než mne odvezli do Německa, a něco jsem o elektrice měl ve škole, tak vím jak se takovéto věci řídí.

Uprostřed svých drátek sní o světě přesném, zdarném, upraveném jako průhledné náramkové hodinky, místo, ve kterém bude rozvrh neporušitelný a všechni pacienti, kteří nejsou "venku", poslušní pod jejím paprskem vedení.

Rok po roce shromažďovala svůj ideální tým, doktoři různého stáří a typů přicházeli s vlastními názory na uspořádání oddělení, některí děst silně za svými názory stáli, ty oronásleďovaly očima připomínajícíma suchý led. U nemocniči i mimo ni, dokud neodstoupili s nepřirozeným vrazením. "Reknu vám, že nevím, čím to je", říkali potom v osobním oddělení, ale "od té doby co pracuji na oddělení s tou ženskou, cítím se jako kdyby mi v zilách keloval amonisk. Pořád se třesu, vlastní čerti si mi neseďnu na klín, žena se mnou nechce spát. Trvám na přeložení - na neurologii, dětské oddělení, komko. iv, je mi to jedno".

Tak to drželo roky, doktori vydrželi tři tydny, tři měsíce. Dokud se nerozhodla pro malého muže s vysokým a širokým čelem, širokými žoviálnimi tvářemi, na očích brýle připnuté k límečku, brýle se tetelí na nosítku jeho malého nosíku a stále skloousávají k jedné straně, když mluví, luka se neustále dělá, aby brýle udržel v rovině. To je její doktor.

Své tři zřízence získala po letech z tisíců, pečlivým zkoušením a vybíráním. Přicházeli v dlouhé černé, nabručené řadě, nemávidějící ji a její krídovou bělost od prvního pohledu. Zkoumala je a jejich nenávist třeba něsí a potom propustila - nenaviděli dostatečně. Když konečně získala tyto tři - dostala je po jednom během mnoha let zapletáním do sítě svých plánů - byla si dostatečně jistá, že nemávidí dostatečně, aby prinášeli užitek.

Prvního získala, když jsem zde byl pět let, je to zkroucený trpaslík barvy studeného asfaltu. Jeho matku znásilnili před očima jeho otce, který byl připoután žetvou k rozpáleným železným kamnům, krev mu stékala do bot. Jako pětiletý tó vše pozoroval prasklinou ve dvěřích kumbálku, a od té doby nepovyrostl ani o centimetr. Jeho víčka těžce visí pod obočím, jako kdyby měl přichyleného neto - pára na nose. Oční víčka, jako tenká šedivá kůže, pozvedá je trochu kdykoliv přichází nový běloch na oddělení, vyhliží spod víček a prohlíží si muže odzbroje dolů a přikyvuje si, jakoby chtěl naznačit, že se znovu přesvědčil o něčem, co mu již bylo jasné. Zpočátku chtěl k nápravě pacientů používat posužku neplněnou clovenými broky, ale Slonice řekla, že se to jíž tímto způsobem nedělá a přinutila ho nechat obušek doma. Pak se učil její vlastní techniku, učil se udržet v sobě nenávist, být při tom klidný a čekat, čekat na malou příležitost, na příležitostnou slabost, potom utáhnout oprátku a udržovat tlak, navždy. To je cesta, říkala, k jejich správné nápravě.

Druzí dva přišli o dva roky později, jen v krátkém rozmezí po sobě, a jsou si podobní, myslím, že druhého vzala kvůli prvnímu. Jsou urostlí, mají ostré a hranaté kosti, jejich tváře jsou ukovány do výrazu, který se nemění, jako kovový hrot šípu, když jim přejedete rukou po vlasech, sedče vám to kůži jako rašple.

Všichni tři černí jako telefon. Zjistila totiž, že čím jsou černější, tím více se snaží vše vydrhnout a udržovat oddělení v čistotě. Například jejich uniformy jsou beze skvrny, jako čerstvě padlý sníh. Bílé, studené a tuhé jako její vlastní.

Všichni tři jsou obléčeni do asžkrobených sušnobílých kalhot a kožíl s kovovým zapínáním a bílých bot vyleštěných jako led, bety mají gumové podpatky, tiché jako myška. Nezpůsobí sebemenší hluk, když se pohybují. Objevují se na různých místech oddělení pokaždé, když si některý z pacientů myslí, že je o samotě, nebo chce pošeptat nějakou tajnost svému sousedovi. Pacient stojí sám v koutě, náhle cítí na líci studený závan, a když se podívá tím směrem, je tam černá, kamenná maska vznášející se nad jeho hlavou proti zdi. Vidí jen černý obličeje, žádný trup. Stěny jsou bílé jako uniformy, vyleštěné jako dveře ledničky, černý obličeje a černé ruce se proti zdi vznášejí jako duch.

Dlouhá léta tréninku a všichni tři zřízeni jsou naladení na její frekvenci. Jeden po druhém byli schopni se odpojit od hlavního vedení a pracují na vibračních vlnách. Nikdy jim nedává příkazy náhlás, nebo formou psaných instrukcí, které by mohly být vyslechnuty a nalezeny případnou návštěvou, navíc toho již není ani zapotřebí. Jsou ve spojení na vysoké volrážní vlně nenávisti, černoči jsou mezi námi a plní její přání dříve než na ně ona sama pomyslí.

Od té doby, co sehnala kompletní tým, pracuje oddělení znamenitě. Vše, na co pacienti myslí, co říkají a dělají je připraveno na měsíce dopředu, podle poznámek, které si dělá během dne. Všechny poznámky se zanesou do karet, kterými se plní hučící stroj za ocelovými dveřmi na konci oddělení sester. Několik karet Denního pořádku se vrací, jsou plné čtverhranných dírek. Na začátku každého dne je správně označená karta Denního pořádku vložena do ústí v ocelových dveřích a stěny se rozhučí: světla se v ložnicích rozsvítí v půl sedmé, Akutní vstávají tak rychle, jak se podaří zřízenecům vystrkat je z postelí a popohnat do práce: vyleštít podlahu, vysypat popelníky, vyhladit stopy na stěně po drápancích tam, kde jednoho chovance zabilo krátké spojení, zkroutil se v dýmě a ošklivém zápachu spálené gumy. Kolečkáři vytáhli ~~xpíkem~~ mrtvé tělo do uličky a čekali jako sedící sochy na někoho, kdo o ně zakopne. Jakmile se chronik pomočí v posteli, vznikne tím elektrický okruh, který zapojí zvonek pro zřízence. Chroniky vytáhnou na dlaždičky, kde je snadno převléknou.....

V šestý říčet pět zvoní Holírna a Akutní se stavějí do řady podle abecedy u zrcadel A,B,C,D.... Chodící Chronici jako já přicházejí druzí, potom přivezou kolečkáře, a pak zbydou jen tři starí pacienti, mají vrstvy žluté plísně na uvolněné kůži pod bradou, ty oholi v jejich sedačkách později v denním pokoji, připoutají jim hlavu přes čelo koženým páskem, aby při holení nepadala. Některé ráno - zvláště v pondělí - se schovávají a snaží se nabourat rozvraž, někdy si zase myslí, že bude mazané postavit se na své místo mezi A a C a pokračovat v cestě jako každý jiný, pohybují se bez pomoci nohou, v podlaze jsou silné magnety, které transportují osoby po oddělení, jako v loutkovém divadle....

V sedm hodin se otevírá jídelna, pořadí je obrácené: první Kolečkáři, Chodící, pak ~~Chronici~~ Akutní, berou si podnosy, kukuřice, slanina s vejci, chleba - a dnes nakládané merunky na kousku potrhaného salátu. Někteří odnášejí podnosy Kolečkářům. Většina Kolečkářů má jen nemocné nohy, jist mohou sami, jen tři z nich mají ochrnuté tělo od krku dolů a ne moc pohyblivé od krku nahoru. Ríkáme jim Brambory. Černoši je přitlačí, když všichni sedí, a postaví je ke zdi, mají zvlášt označené podnosy s jídlem připomínající bláto, malé kartičky označující dietní jídla zastrčené v miskách. Na kartičkách čteme "mechanicky rozmlňeno pro bezzubé: vejce, šunka, chléb, slanina, vše dvaatřicetkrát semletko v kuchyňském strojku z nerez. oceli.

Pozorují vak rozevřených rtů, jako hadice vysavače, nabírající žvanec rozemleté šunky z talíře za zvuků připomínajících chlév.

Cerný zřízenec zatlačí ssající růžová ústa hlouběji do potravy, Brambora nestačí polykat a z koutků úst vykrapávají bobechky kaše dolů na kalhoty. Tomu se zřízenec snaží odpomoci tím, že Bramborovi nesmyslně roztahuje ústa lžicí. Potom říká: "tenhle starej upředněj Brambora se mi tu rozsype před očima, těžko říct, jestli ho krmím kaší nebo kousky slániny a nebo jeho vlastním jázykem.".....

Sedm třicet, zpět do denního pokoje. Slonice se dívá skrz svojí speciální skleněnou tabuli, vyleštěnou tak, že je těžké rozeznat, a pokyvuje hlavou nad tím, co vidí, natahuje se a trhá další stránku v kalendáři, opět jeden den blíže k cíli, Mačká tlačítko "START". Slyším jen zahučení roztrženého plechu. Nyní. Uspořádejte se všichni! Akutní: sedněte si do svého půlky denního pokoje a čekajte na vydání karet a her "Monopoli". Chronici: sedněte si na svou stranu a čekajte na skladanky ze zásilky Červeného kříže! Ellis: jdi na své místo a pomoč se. Pete: uvolní hlavu jako loutka. Scanlon: polož své sukovité ruce před sebe na stůl a jako vyráběj bombu, která má zničit svět. Hardingu: mluv a hodně před sebou mávej rukama, pak je schovej do podpaždí, protože dospělí lidé by neměli ukazovat své krásné ruce. Seßelt: začni si atěžovat na bolesti zubů a padání vlasů. A nyní všichni:.....nadechnout..., naprostý pořádek, srdce bijí rychlostí určenou na Kartě denního pořádku. Zvuk výbušného motoru.

Jako v kresleném filmu, kde jsou figurky ploché a černě obtané, škubají sebou v nějaké hloupé historce, která by mohla být veselá, kdyby se jednalo o kreslené figurky a ne o živé tvory.....

Sedmčtyřicetpět, zřízenci přicházejí a rozdávají nástavce těm, kteří je jěště požadují. Nástavce jsou preservativy z druhé ruky, které jsou na konci ustřížené a odvádějí moč do plastických pytlů s označením "po použití zahodit!", jejich vymývání je moje práce na konci každého dne.

Černoch upevňuje preservativ tím, že jej přilepí k ochlupení. Některí Chrenici jsou bez ochlupení jako kojenci, díky odstranování lepící pásky.

Osm hodin, stěny vibrují a hučí. Reproduktor na stěně říká "Medikamenty". Používá hlas Slonice. Bíváme se do okna, kde sedí, ale není nikde blízko mikrofonu, vlastně je pět metrů od mikrofonu a učí mladší sestru jak pěkně upravit misku s medikamenty v daném pořadí. Akutní se řadí u dveří A,B,C,D..... potom Chrenici, Kolečkáři /Bramborové dostanou své později, rozmíchané na lžičce s jablečnou dření/. Pacienti procházejí v řadě kolem a dostávají pilulky v papírových kelímecích, hodí si pilulku dozadu do krku a sestra jim nalije do kelímků vodu, kterou pilulku spláchnou. V ojedinělých případech se nějaký hlupák může zeptat, co že to je, co dostává k polknutí.

"Momentíček, drahoušku, co tady dělají ty dvě červené pilulky s mým vitamínem?" Toho znám. Je to Akutní, velký a uštěpačný, již má reputaci rušivého elementu. "Jenom léky, pane Taber, udělají vám dobře, tak honem s nimi dolů". "Ale jaký druh léků? Sakra, to taky vidím, že jsou to pilulky". "Jen to polkněte, to je všechno, honem pane Taber. Uděláte to pro mne?" Rychle se podívá na Slonici, přesvědčit se jak je její technika přijímána a znova zpět na Akutního. Ten ještě není ochoten spolknout něco, o čem neví, co to je, ani jenom pro ni.

"Skečno, nechci vyvolávat žádné problémy. Ale už vůbec se mi nechce polykat něco, o čem neví, co to je. Jak mohu vědět, že to není jedna z těch zvláštních pilulek, které ze mne udělají něco, co nejssem?"

"Nerozčilujte se, pane Taber."

"Rozčilovat? Ale pro Boha já chci jenom vědět...."

Ale Slonice přichází tiše, uchopí jeho paži a ochromí jej tím až k rameni. "To je v pořádku, slečno Flinnová", říká, "když se pan Taber chce chovat jako dítě, budeme s ním jako s dítětem zacházet. Zkoušeli jsme k němu být slušní a ohleduplní. Jak je vidět, není to řešení. Neprátelství, nepráteleství, to je dík, kterého se nám dostává. Můžete jít, pane Taber, když si nepřejete brát lék ústy".

"Ale já chci jenom vědět...."

"Můžete jít."

Odchází s reptáním, když uvolní jeho paži, a stráví dopoledne uklizením záchodů a přemýšlí o těch pilulkách. Jednou se mi podařilo odejít s takovou pilulkou pod jazykem, hrál jsem jako když jsem jí polkl, a později jsem ji otevřel v místnůstce na košťata. Na okamžik, než se vše změnilo v bílý prach, jsem viděl miniaturní elektronickou součástku, jako ty, které jsme používali u radarů v armádě, mikroskopické drátky vedení, tranzistory, tato určená k rozpadnutí při kontaktu se vzduchem.

Osmadvacet, karty axskládenky jsou zde....

Osmdvacetpět, jeden z Akutních se zmínil, že pozoroval svoji sestru, když se koupala nahá, tři pacienti, kteří s ním seděli u stolu, se mohou přerazit jeden o druhého, kdo to zapíše první do knihy...

Osmtířicet, dveře oddělení se otevrou a dva technici vběhnou dovnitř, voní jako hroznové víno, technici se neustále pohybují rychlým krokem nebo klusem, jelikož jsou stále nakloněni hluboko dopředu, musí se pohybovat rychle, aby neupadli. Stále v předklonu a stále voní, jako kdyby své nástroje sterilizovali ve víně. Zatahují za sebou dveře, zatemnětám blízko, rozeznávám hlasy přes zlomyslné zztt, zztt, zztt ocele na brusu.

"Co tady mám dělat tak nekřesťansky brzo?"

"Máme instalovat Přerušovač centra zvědavosti na nějakýho čmu-chavého zmatkaře". "Je to nárazová práce", říká Slonice, "nejsem si ani jistá, jestli máme vložku na skladě."

"Možná že bude potřeba zavolat IBM, moment, zkонтroluji zásobovací"....

"Hej, vyfasujte taky láhev žitny, když tam budete, už je to tak, nenamontuju sebemenší blbou součástku bez pořádného zvedáku. No co, je to tu stejně lepší než někde v garáži....."

Jejich řeč je nucená a příliš ukvapená na přirozený rozhovor-jako hlasy v kreslené komedii. Zametám rychle dál, aby mě nepřistihli poslouchat.

Dva větší černoši chytou Tábera na záchodě a odvlečou ho na matraci. Dostane pěknej kopanec do holeně. Křídí: "Krvavá vražda, kravavá vražda!". Jsem překvapen jak bezmocně vypadá v jejich sevření, jako obalen pásy z černé ocele. Vrazili mu hlavu do matrace. Jeden si na hlavu sedl a druhý trhá vzadu kalhoty a stahuje látku, až je Taberův růžový zadek orámován zelení roztržepené látky. Přidušeně nadává do matrace a černoš sedící na jeho hlavě říká: "Jistě, pane Taber, jistě".

Slonice rychle přichází chodbou, natírá vaselinou dlouhou inkjekční jehlu, zatahuje dveře, takže jsou na chvíli z dohledu, a rychle odchází zpět, utírajíc jehlu do útržku Taberových kalhot. Nechala nádobu s vaselinou v pokoji. Než za ní stačí černoš zatáhnout dveře, vidím druhého stále na Taberově hlavě, roztírá vaselinu papírovým ubrouskem. Jsou tam dlouho, než se dveře zase otevřou a vyjdou ven, nesou Tabera přes chodbu do laboratoře. Jeho kalhoty jsou nyní celé pryč a je zabalena ve vlhkém prostěradle.....

Devět hodin, mladí studenti s koženými náložetníky mluví padělat minut s Akutními, vykládají, co prováděli jako mladí kluci. Slonice nedůvěruje pohledům studentů a těch padělat minut co jsou na oddělení je pro ní krutá doba. Když jsou zde, běží mašinerie nejistě, ona sedí, mračí se a do bloku si zapisuje jejich dálné dopravní přestupy, aby je překontrolovala ~~MM~~ v rejstříku.....

Devět padělat, studenti odcházejí a mašinerie se znova rozbíhá. Slonice se dívá do denního pokoje ze zasklené kukaně, scéna před ní opět dostává ocelovou jasnost, ten čistý spořádaný pohyb kreslené komedie.

Tabera odvážeji z laboratoře na posteli.

"Museli jsme mu ještě jednu píchnout, když vyskakoval při páteřní punkci", říká technik Slonici. "Co tomu řeknete, když ho odvezeme do hlavní budovy a protřepeme ho na EST, když už jsme v tom - tak alespoň využijeme injekci, kterou má extra."

"Myslím, že je to výborný nápad. Potom ještě na elektroencefalograf překontrolovat hlavu, možná najdeme důvod pro operaci mozku".

Technici poklusem odvážeji muže na posteli, jako figurky - jako loutky, mechanické loutky v jedné scéně, kdy je loutka zbita dáblem a od hlavy polykána smějícím se aligátorem.....

Deset hodin, přichází pošta, někdy dostanete roztrženou obálku.

Deset třicet, zástupce Občanských vztahů vchází obklopen ženským spolkem. Plácá tlustou rukou na dveře denního pokoje. O, nazdar chlapci, ticho, ticho....jen se rozhlédněte děvčata jak je zde čisto a jaký jas. Toto je slečna Ratčevá. Vybral jsem toto oddělení, protože je to její oddělení. Ona vám je, děvčata, jako maminka. Nemyslím věkem,ale vy mi děvčata rozumíte....

Jeho límec u košile je tak těsný, že obličeji nabíhá vždy, když se směje, a on se směje neustále, nikdy nevímcemu, vysoký a rychlý smích, jako kdyby chtěl přestat, ale nemůže. Obličeji naběhlý do ruda, kulatý jako balón s namalovaným obličejem. Je bezvousý a o vlasech se také může těžko mluvit, vypadá to, že si nějaké jednou přilepil a ty klouzají dolů do manžet, kapsy u košile a za límec. Je to možná důvod, proč má límec tak těsně upnutý - aby tam nepadaly chomáčky vlasů. Možná se stále směje, protože nemůže chomáčky vlasů z košile vytřepat.

Diriguje tyto výpravy - vážné ženy ve flanelových blúzkách přikyvují, když ukazuje, jak se vše během let zlepšilo, upozorňuje na televizi, velká kožená křesla, hygienické fontánky na pití, potom všichni pijí kávu v oddělení sester. Někdy je zde sám a jen stojí uprostřed denního pokoje, tleská rukama /je slyšet jak jsou vlhké/, tleskne dvakrát, třikrát, než se ruce slepí, potom je drží jako při modlitbě u sebe, pod jednou z tučných brad, a začne se otáčet. Točí se dokola uprostřed podlahy, dívá se do divoce a šíleně na televizi, hygienické fontánky, a směje se.

Co vidí je tak směšné, že nám to nikdy neřekl, jediné co vídám směšného, je on, točí se jako gumový panák. Nikdy se nepodívá mužům do tváře.

Oddělení hučí, stejně jako jsem jednou slyšel hučet mlýn na bavlnu, když jsem byl se středoškolským fotbalovým klubem hrát v Kalifornii. Jedenho roku, po dobré sezóně, byli mecenáši z našeho města tak unešeni hrdostí, že nám zaplatili let do Kalifornie, kde se hrál šampionát středních škol. Když jsme přiletěli do města, měli jsme navštívit některé místní továrny. Náš trenér byl totiž přesvědčen, že atletika je vzdělávací a poučná tím, co nabízí cestování, a při každé cestě nahnal mužstvo do nějaké mlékárny, včelína, konzervárny, ještě před zápasem. V Kalifornii to byl mlýn na bavlnu. Když jsme vešli do mlýna, většina mužstva se jen otočila a zmizela v autobusu, kde hrály na kufrech karty, ale já jsem zůstal uvnitř, v rohu, pěkně stranou, černošky běhaly v uličce mezi stroji. Bylo to jako ve snu, hukot a chrastění a cinkání strojů a lidí, třesoucích se kolem. To je proč jsem zůstal, když ostatní odešli, protože mně to nějak připomnělo muže mého kmene, kteří v poslední době odešli z vesnice a pracovali na drtiče pro přehradu. Zuřivý výraz, obličeje hypnotizované jednotvárnou prací..... Chtěl jsem jít do autobusu za ostatními, ale nešlo to.

Bylo to ráno na počátku zimy, ještě jsem měl na sobě bundu, kterou nám dali na šampionákt - zelenočervená bunda s koženými rukávy, fotbalový emblém přišitý na zádech, říkající, co jsme již vyhráli - a to přivádělo mnoho černošek k údivu. Svlékl jsem si ji, ale nepřestaly okounět. Byl jsem tenkrát daleko mohutnější.

Jedna z dívek opustila stroj, podívala se uličkou dopředu a dozadu, jestli není mistr okolo, potom přišla tam, kde jsem stál. Ptala se jestli večer budu hrát ve středoškoláku a povíděla mi, že jejich zadáka bude hrát bratr. Bevili jsme se trochu o fotbale a tak... všiml jsem si, že má nějaký skvrnitý obličej, jako kdyby mezi námi byla mlha. Bylo to bavlněné chmáří vznášející se ve vzdachu.

Řekl jsem jí o tom. Zakroutila očima, sehnula hlavu a smála se do pěsti, když jsem jí řekl, že je to jako dívat se do její tváře v mlhavém ránu na lov kachen. A ona řekla: "Proboha, a co by jsi se mnou dělal o samotě, někde v posedu?" Odpověděl jsem, že by se mi mohla starat o zbraně a všechna děvčata ve mlýně se zečala hihňat do dlaní. Ještě jsme se chvíli bavili a smáli, když mně chytila za zápěstí a přitlačila se ke mně. Výraz její tváře se v momentě přesně zaostřil, viděl jsem, že měla z něčeho strach.

"Udělej to", říkala mi šeptem, "udělej to, odved si mně. Pryč z tohodle mlýna, z tohodle města, pryč z takového života, odved si mně někam do toho posedu, hlavně někam jinam."

Její tmavý, nádherný obličej se tam třpytil přede mnou. Stál jsem s otevřenou pusou a přemýšlel nad odpovědí. Stáli jsme takto sevření možná několik vteřin, potom zvuk mlýna poskočil, škytl, a něco jí odtáhlo. Struna, kterou jsem neviděl, zachycená někde na květované sukni, ji vlekla zpět. Její nehty se odlohouly od mých rukou a jakmile se zlomilo naše spojení, výraz v jejím obličeji se znova rozostřil, měkký jako roztékající se čokoláda za tou poletující mlhou z bavlny. Zasmála se, otočila a mrkla na mne žlutou nohou z pod zvednuté sukni. Ještě jednou na mne pohlédla přes rameno, když běžela zpět ke stroji, kde již hromada vaty padala se stolu na zem. Sebrala ji a běžela bosa

uličkou mezi stroji odhodit vatu na třasadlo , a potom se mi za rohem ztratila z dohledu.

Všechny tyto roztočené člunky, špulky, cívky, navíječky zaplnující prostor nití, bílé umyté stěny, ocelově šedé stroje, děvčata v rozevlátých sukních a pavučina bílých nití spojující celou továrnu dohromady - to vše vězí v mé paměti, a jednou za čas něco na oddelení tuto vzpomínsku přivolá.

Ano. Vím to, oddelení je továrna pracující pro kombinát. Opravuje chyby, vyvolané sousedy, školou, církví, ano to je naše nemocnice.

Když se hotové výrobky vrací ven, zpět do společnosti, všechno upravené jako nové, někdy i lepší než nové, potěší to srdce hlavní sestry, něco, co se dovnitř dostalo všelijak pokroucené, nyní fungující opravený komponent, chlouba celého personálu, učiněný zázrak. Sledují jeho klouzavý pohyb po zemi, s permanentním úsměvem, pasující přesně do nějakého malého sousedství, a právě čerstvými výkopy pro potrubí městského vodovodu. Sám tím musím být nadšen. Je "přizpůsoben okolí", konečně!

"Co... Proč? Ne... ani jsem si nevšiml nějaké vynucené změny na panu Táberovi co se vrátil z nemocnice. Trochu červenomodrý kolem očí, shodil pár kil a víte co? Je to novej člověk. Novej člověk díky moderní americký vědě!"

A v přízemí je světlo dlouho přes půlnoc, tělíska zpožděných reakej instalované techniky propůjčuje neobyčejnou šikovnost jeho prstům, když se sklání nad omámenou siluetou své ženy, jeho dvě dcerky, nyní právě šest a čtyři roky, soused s kterým hraje každé pongélí kuželky, přizpůsobuje je jako byl sám přizpůsoben, to je cesta, kterou se tošíří.

A když po pěkné řádce let konečně odchází tam dolů, město jej hlubece miluje a noviny otisknou jeho fotografii - pomáhající skautům minulého roku při Zelezné neděli - a jeho žena obdrží od ředitele střední školy dopis, že Maxwell Wilson Taber byl vždy příkladnou postavou pro mládež, v naší vybrané společnosti.

Dokonce i prodavači rukví, obyčejně dvojice držgreší, se rozteskní. "Jé, podívej se na něj, starej Max Táber, to byl dobrý člověk, co tomu říkáš, použijeme tu drahou třicetikilovou, bez vedlejších přirážek. Áááále, at se kočky pudrujou, dáme mu jí zadarmo!"

Uspěšný propuštěnec jako tento, přináší hřejivý pocit štostí do jejího srdce a mluví dobře o jejím umění a o schopnostech celé té mašinerie. Všichni jsou šťastní.

Ale nový příchozí, to je jiná historie. Dokonce i nejlépe se chovající nováček se musí pracně vpravovat do již zaběhnutého soukoli mašinérie, nemáte nikdy jistotu, může přijít jeden dost svobodný, který kazí vše, napravo, nalevo, způsobí hrozný zmatek a poruší hladký chod stroje. A jak jsem již vysvětlil, Slonici opravdu rozběsní, když něco zabranuje hladkému chodu jejího stroje.

/pokračování příště/

MASŤ KAPUCÍNSKÁ NA VŠI - sádla veprkového 1.40 kg, loje obyč. 80 dkg., oboje dohromady do kotlíku neb hrnce naváží se a nechá rozehřít. Mezi rozehříváním si odvažme 550 gr. prášku ze semena kapucínského /pulvis semen sabadillae/ a vsypme jej do připraveného zatím papíru. Na třecí misku vhodíme pak asi 5 gr. koptu /barvy/ a v oleji sesamovém jej rozeřeme a pak k tomu přidáme odvážený prášek kapucínský a hned můžeme rozebráté látky z kotlíku do třecí misky ku kapuc. prášku vlejt /ne kolírovat/a pomalu třít. Když mast stydne, tedy jí asi 1/4 hodiny dobré rozetíráme a rozetřenou můžeme ihned prodávat a sice 1 dkg. za 2.krejcary. Používá se této masti jen k vyhubení vší u dobytka jakož i nečistoty u dítek. Uschovat do kbelíku a zavázat.

TREST NA MYSLIVECKOU-tinktury skořicové 640gr., oleje skořic. 20gr. oleje hořkomandlového 5gr., oleje andělského 2gr., líhu absolutního 40gr. Nejprv do láhve skořic.kapky, ostatní oleje sylíhem si odvážíme v malé lahvičce zvlášt. Rádně promícháme, zazátkujeme. Stačí 1/2 kg tresti na 1 hl kořalky.

Z KNIHY "ZEN BONES, ZEN FLESH" přeložil Z. Fügner

OPRAVDU?

Mistr Zenu Hakuin byl svými sousedy ctěn pro bezúhonny život. Překrásná Japonka, jejíž rodiče vlastnili obchod s potravinami, bydlela blízko něho. Náhle, bez předchozích známek, zjistili rodiče, že očekává dítě. To je velmi rozklabilo. Dívka se nechtěla přiznat, kdo je ten muž, ale pod nátlakem výčitek nakonec označila Hakuina.

S velkou zlobou navštívili rodiče Hakuina. Opravdu? bylo vše, co k tomu řekl. Po narození přinesli dítě Hakuinovi. Během tohoto času již pozbyl veškeré úcty, ale nic si z toho nedělal, jen se velmi pečlivě o dítě staral. Kupoval od sousedů mléko a vše co dítě potřebuje. Po roce již dívka-matka nevydržela. Vyprávěla rodičům pravdu, že pravým otcem je mladík z rybí tržnice. Matka s otcem ihned vyhledali Hakuina a prosili o odpustění a žádali dítě zpět. Hakuin byl milý a když vyslechl prosby, řekl pouze: Opravdu?

POSLUŠNOST

Přednášky mistra Bankei nebyly navštěvovány pouze studenty Zenu, ale také vsemi mnichy jiných sekt. Nikdy ve svém výkladu necitoval Sutry, ani se neopíral o scholastická rčení. Namísto toho byla jeho slova pronášena přímo ze srdce přímo k srdečím jeho posluchačů.

Upozorňujeme čtenáře našeho listu, že od příštího čísla nehodláme otiskovat příspěvky jako: němci už jsou v Berlíně!

Jeho posluchače jednou velmi rozlobil kněz sekty Nichiren. Jeho posluchači a návštěvníci raději navštěvovali výklad Zenu. Samolibý kněz přišel do kláštera s rozhodnutím, že ve slovním souboji znemožní Bankei. "Hej, učiteli Zenu!", zakřičel. "Musím ti říci, že kdokoliv tě poslouchá a řídí se tvými naukami, není jako já, který si tě neváží, ani si od tebe nenechá poroučet. Přinut mně, abych tě poslouchal!" "Pojd sem ke mně a já ti to ukáži" řekl Bankei. Kněz se hrdě protlačil davem posluchačů. Bankei se usmíval. "Nejlépe bude, když se postaviš na moji pravou stranu." Kněz poslechl. "Né, lépe bude se nám hovořit, když budeš po mé levici, pojď si sem stoupnout". Kněz se hrdě postavil na levou stranu. "Vidíš" řekl Bankei, "nyní mně posloucháš, ale myslím si, že jsi dobrý člověk, tak si sedni a poslouchej!"

KDYŽ MILUJEŠ, MILUJ OTEVŘENĚ

Dvacet mnichů a jedna jeptiška jménem Eshun se učili praktické meditaci u některého mistra Zenu.

Eshun byla velmi hezká i přesto, že měla hlavu oholenou a prostý šat. Několik mnichů se do Eshun tajně zamilovalo. Jeden z nich jí napsal zamilovaný dopis žádající o schůzku. Eshun neodpověděla. Následující den přednášel Mistr velé skupině a když lekce skončila, Eshun se zvedla. Ukázala na toho, kdo jí napsal a řekla: "jestli mne doopravdy miluješ, pojď mne obejmout nyní!"

VTIP, KTERÝ SE MI LÍBÍ

Čím se živí kočka? Kočka se živí schůzemi. Matka říká, že všechny schůze jsou pro kočku.

Izák se ptá Khona: "jestli víš, že mne lidé mají za Ježíše Krista?" "Ale to není možné". "Ale je. Když jsem dnes lezl do tramvaje, křičeli Jéziši Kriste, netlačte se."

Pobuda našel korunu. Mrzlo až praštělo. Z boty mu lezl omrzlý palec. Pobuda se dívá na korunu, pak na palec a povídá: Tak co chceš? Boty nebo kořalku? No, tak když nic neříkáš, dostaneš kořalku.

-fūq-

9

Drž luk svůj napjatý
a lituj každého škubnutí.
Moudrá slova těžkopádně zní a prázdná těm,
kteří obklopeni jsou pokladem a pyšní bez hranic..
Klekni na kolena,
zpět nephlížej se a hodně čin.
Zanech umírání, žij!

10

Dokážete-li do svého stanu
vechod udržet široce rozevřen,
a s přírodou pevně spjatou podstatou dítěte
stát přesto se člověkem,
přátelsky s každým zacházet a předsudků být prost,
a přesto, že s nebesy jste přítel
jako žena sloužit,
a s vaší hlavou vzdělanou
na kvasu moudrosti srdce se podílet,
s nezodpovězenými otázkami žít
a dělat všechno pro jejich růst,
být vůdcem bez nároků a spory umět uklidnit,
a zůstat v čele všech, aniž by o tom druzí věděli,
pak jste se dostal k jádru života.

11

Třicet loukotí se jednou včí stává pomocí otvorů
v náboji kola, pojí je prázdro a užitek dává;
hlína, z které se dělají džbány
musí být uvnitř nepřítomna.
Dveře i okna domu se pro svou prázdrotu užívají:
tak je nám to, co není nápomocné k tomu,
abychom mohli užívat to, co je.

12

Pět barev dokáže oslepit
a pět tónů ohlušit, pět chutí přesytit.
Závod a lov může pobláznit
a kořist z nich nedává klid.
Proto moudrý člověk přednost dá
oku vnitřnímu před vnějším:
má svá ano a má svá ne.

NĚKTERÉ INFORMACE O PIVU:

PLZEŇ - Černý pivovar, Paroplavba, U Čížků, Vikárka, Plzeňský dvůr,
U dvou koček, U kalicha, U kocoura, U lebutě, U Pinkasů, U Sojků, U
zlatého tygra SMÍCHOV 12°: Na baště, U Lorety, U Vejvodů, Smíchovský sklípek,
U Bonaparta, U dvou srdečů, U Glaubliců, U Zpěváčků POPOVICE 12° - Demínka, Letenský zámeček, kavárna Letná, U černého vola
U tržnice KRUŠOVICE 12° - Krušovická restaurace BUDVAR 12° - U
Medvídků, kavárna Evropa, Na Vlachovce GAMBRINUS 12° - Staroměstská
restaurace RAKOVNICKÉ 12° - Rakovnický sklípek PRAŽAN 12° - Nuselská
kavárna BRÁNÍK 14° - U supa

Můj pohled na dějiny je sám o sobě pouze drobnou částečkou dějin; životní dílo vědce přidá vědro vody do velké a stále rostoucí řeky vědomostí, vytvořené nesčíslnými vědry jiných. Má-li se vůbec můj pohled na dějiny stát srozumitelným, musí být popsán jeho vznik, růst a sociální i osobní prostředí, v kterém se vyvíjel.

Na vesmír je možno pohlížet z mnoha úhlů. Proč jsem tedy historikem a neb třeba filosofem nebo fyzikem? Zřejmě ze stejného důvodu, z kterého pijí čaj i kávu bez cukru. Oba zvyky se vytvořily již v útlém věku pod dohledem mé matky. Jsem historikem, protože má matka byla histričkou. Zároveň si ale uvědomuji, že jsem historikem odlišné školy. Proč jsem nešel přesně v matčině šlépějích?

Zaprve jsem se zrodil v jiné generaci a moje myšlení nebylo proto v roce 1914 - kdy byla má generace uchopena za hrdele - ještě pevně zformováno, a za druhé bylo vzdělání, které jsem obdržel, konzervativnější než matčino. Má matka - náležející k první generaci žen s univerzitním vzděláním v Anglii - dostala na tehdejší dobu kvalitní vzdělání z moderních dějin západního světa, a z národních dějin Anglie jako hlavní výchozí linii. Její syn byl jako chlapec poslán do konzervativní veřejné školy a studoval - v této škole a pak v Oxfordu - téměř výhradně řecké a latinské klasiky.

Pro kteréhokoli historika - a obzvláště historika tehdejší doby - mělo a má klasické vzdělání, podle mého názoru, neocenitelné výhody. Zaprve se na dějiny řecko-římského světa můžeme dívat vcelku a perspektivně, protože jsme je již nechali za sebou - v protikladu k dějinám našeho západního světa, které jsou stále ještě neukončenou hrou, jejíž výsledek neznáme a nemůžeme proto z naší pozice přechodných herců na tomto přeplněném a neklidném jevišti určit ani naši současnou obecnou polohu.

Oblast řecko-římských dějin není za druhé ještě zasažena a zamázena informačním přesycením. Díky drastickému vykácení stromů během mezivládí mezi rozpadem řecko-římské civilizace a vznikem naší vlastní můžeme proto stále ještě vidět ~~XXX~~ les. Navíc není pohodlně zvládnutelné množství dochovaných památek zavaleno státními listinami teritoriálně nepatrých knížectví, jakých se v našem západním světě během tuctu staletí předatomového věku nahromadilo na tuny. Dochované materiály k studiu řecko-římského světa jsou nejen kvalitativně zvládnutelné a kvantitativně vybrané, ale jsou též ve své podstatě dobře vyvážené. Sochy, básně, filosofická díla byly ceněny více než texty zákonů a smluv; v myslí historika, vychovaného řecko-římskými dějinami, vzniká smysl pro ~~XXX~~ porce, protože - jak můžeme vidět v perspektivě uplynulého času lépe než v životě naší generace - díla umělců a literátů přežívají činy obchodníků, vojáků a státníků. Básníci a filosofové mají větší dosah, než historici, zatímco proroci a světci mají ~~XXX~~ větší životnost a dosah než všichni ostatní. Duchové Agamennona a Periklea straší dnešní živoucí svět jen qíky půvabu magických slov Homéra a Thucydida; až nebude ani Homér a Thucydides čten, je bezpečně možné prorokovat, že Kristus, Buddha a Sokrates budou žít v paměti nám téměř nepředstavitelně vzdálených generací stále svěží.

Třetí a snad největší zásluhou řecko-římských dějin je jejich univerzální - nikoliv provinční - charakter. Sparta snad zastínila Atény a Samnum zastínilo Řím, ale Atény v raném věku vychovaly ~~XXX~~ celé Řecko a Řím později sjednotil celý řecko-římský svět v jediný politický útvar. V řecko-římských dějinách je od počátku až do konce dominantní nou jednota; jakmile jsem jednou zaslechl tuto velkou symfonii, dostal jsem se provždy z nebezpečí, že budu zhypnotizován osamělou a neumělou hudbou provinčních dějin mé vlasti, které, když mně je kdysi má matka večer co večer po částech vyprávěla před spaním, mne kdysi fascinovaly. Pastoři a učitelé patřící ke stejné generaci jako má matka dychtivě propagovali nejen v Anglii, ale ve všech západních zemích, studium národních dějin v mylné víře, že národní dějiny mají na životy krajanů

větší vliv - a jsou také přístupnější jejich chápání - než dějiny jiných míst a věků /ačkoliv je zcela třejmé, že Kristova Palestina a Platonovo Řecko byly pro život angličanů viktoriánské doby důležitější než Alfredova či Alžbětina Anglie/.

Navzdory této chybné viktoriánské kanonizaci dějin země, v které se náhodou někdo narodil - tak cizí duchu otce anglických dějin, ctihodného Bedeho -, byl podvědomý přístup viktoriánského angličana k dějinám přístupem člověka, žijícího zeela mimo jakékoliv dějiny. Angličan viktoriánské doby považoval za jisté - aniž by pro to měl nějaké záruky -, že stojí na pevné zemi, bezpečný před zásahem onoho stále se valícího proudu, v kterém odnesl Cas jeho všechny méně privilegované předchůdce. V tomto privilegovaném stavu emancipace mimo dějiny zíral viktoriánský angličan se zvědavostí, blahosklonností a soucitem, ale zcela bez pochopení, na podívanou, v které méně šťastní obyvatelé jiných míst a období zápasí a mizí v dějinné záplavě - stejným způsobem, jakým se na středověkém italském obraze naklání spasený muž přes nebeské zábradlí, aby spokojeně sledoval pekelná muka zatracených. Karel I - jaká smůla pro něj - žil uprostřed dějin, ale Sir Robert Walpole, ačkoliv ohrožený vážnou obžalobou, již unikl pěnivému příboji, zatímco my sami jsme se nacházeli již mimo dosah přílivu, na pohodlné rozhledně, kde se nám už nemohlo nic přihodit. Naši poněkud opoždění současníci se snad mohli ještě nacházet po pási v přílivu, který se již beztak měnil v odliv, a to nás proto nemohlo nijak vyvést z míry.

Vzpomínám, jak nám na začátku semestru během bosenské krize v letech 1908-9 prof. L.B.Namiér, tehdy student v Balliolu, vyprávěl po návratu z prázdnin v domě rodičů v rakouské Haliči se zlověstným /tak se nám to tehdy alespon zdálo/ přízvukem: "Rakouská armáda je sotva pár hodiny cesty od hranic". Znělo nám to tehdy jako scéna z Čokoládového vojáka, a nedostatek pochopení byl vzájemný, protože pro bystrého středoevropského pozorovatele bylo těžko uvěřitelné, že tito angličtí studenti nerozpoznají, že tam, kam lze kamenem dohodit, v Haliči, se rozhoduje též o jejich osudu.

O tři roky později jsem se potuloval po Řecku, po stezkách Epaminondase a Philopoemena, a naslouchal jsem hovoru ve venkovských kavárníčkách. Tehdy jsem se poprvé doslechl o existenci toho, čemu se říkalo zahraniční politika Sira Edwarda Greya. Ale ani tehdy jsem ještě nerozpoznal, že i my se stále ještě nacházíme v dějinách. Vzpomínám, jak se mi zastesklo po historickém Středozemí, když jsem se jednoho dne roku 1913 procházel podél Suffolkského pobřeží, u šedivého a na události chudého Severního moře. Světová válka mne přepadla při objasňování Thucydida Balliolovským studentům, a tehdy se najednou dostavilo poznání. Zkušenost, kterou jsme nyní v našem světě prodělávali, prožil již ve své době Thucydides. S novou vnímavostí jsem ho zhovu pročetl a postihl jsem v jeho slovech významy a za jeho větama pocity, které mi dosud unikaly, dokud jsem neprožil podobnou historickou krizi, která ho inspirovala k napsání jeho díla. Thucydides, jak jsem nyní seznal, prošel stejnou cestou přede mnou. On a jeho generace prošli přede mnou a mojí generací dějinnou zkušeností, kterou jsme následovně prošli i my: jeho přítomnost byla ve skutečnosti mojí budoucnosti. Tím se ale celý chronologický záznam, který registroval můj svět jako "moderní" a jeho jako "starověký", stal nesmyslným. Navzdory chronologickým údajům se ukázal můj i Thucydidův svět filosoficky současným. Platí-li však tento ~~xix~~ vztah mezi naší a řecko-římskou civilizací, nejsou stejné i vztahy mezi ostatními civilizacemi, o kterých víme?

Tato, pro mne nová, vize filosofické současnosti všech civilizací byla potvrzena některými objevy moderní západní fyziky. V časové stupnici sestavené pomocí naší geologie a kosmogonie je pět nebo šest tisíc let, které uplynuly od vzniku prvních representantů společnosti nazývaných "civilizacemi", nekonečně malým časovým rozpětím v porovnání s trváním lidského druhu, života na této planetě, samotné planety, naší sluneční soustavy, naší galaxie, v které je naše planeta jen zrnek prachu, nebo nekonečně rozsáhlnejšího a staršího hvězdného kosmu.

Ve srovnání s těmito časově většími řády jsou civilizace, které se vynořily v druhém tisíciletí před naším letopočtem /jako na příklad řecko-římská civilizace/, a v prvním tisíciletí našeho letopočtu /jako na příklad naše vlastní/, vskutku současné.

Dějiny, ve smyslu dějin lidských společností, kterým říkáme civilizace, se tak skládají ze svazku paralelních, současných a poměrně nedávných pokusů v novém oboru činnosti: až do dneška jsme mohli zaregistrovat zhruba dvacet pokusů o překročení hranic primitivního života, v kterém člověk /po tom, co se stal v pravém smyslu slova člověkem/ zřejmě na několik set tisíc let ustrnul - tato situace v neméně podobě trvá na některých izolovaných místech jako na příklad na Nové Quinei, Tierra del Fuego, a v severovýchodní Sibiři, kde některé primitivní lidská společenství nebyly ještě ani vyhubeny ani asimilovány agresivními průkopníky těch lidských společností, které se nedávno dostaly znovu do pohybu. Překvapivé současné rozdíly v kulturní řívně mezi různými dosud existujícími společnostmi upoutaly moji pozornost díky práci profesora Teggarta z Kalifornské univerzity. Tato dalekosáhlá diferenciace vznikla během posledních pěti či šesti tisíc let. U této slibné skutečnosti bylo proto možné začít zkoumat, sub specie temporis, záhadu vesmíru.

Čím byl po tak dlouhé pauze vyvolán u několika společností ten nedávný intenzivní pohyb k nějaké nové a dosud neznámé sociální a duchovní destinaci? Co probudilo tyto společnosti ze strnulesti, kterou ze sebe velká většina lidských společností nikdy nešetříala? Tyto otázky stále douthnaly v mé mysli, když mi v létě 1920 profesor Namier - který pro mne již dříve objevil východní Evropu - vložil do ruky Untergang des Abendlandes Oswalda Spenglera. Jak jsem pročítal stránky překypující záblesky historické jasnozřivosti, uvažoval jsem, zda byly mé otázky Spenglerem zodpovězeny dříve než jsem je vůbec dokázal správně formulovat, natož na ně nalézt odpovědi. Jeden z mých kardinálních nápadů byl, že nejmenší srozumitelnou oblastí historických studií je celá společnost a nikoliv záměrně izolované fragmenty společnosti jakými jsou národní státy naší moderní západní společnosti nebo městské státy řecko-římského světa. Jiná z mých myšlenek byla, že dějiny všech společností, kterým říkáme civilizace, jsou v určitém smyslu paralelní a současné. Obě tyto myšlenky zaujmají také kardinální místo ve Spenglerově teorii. Když jsem ale v jeho dílech hledal odpověď na moji otázku po vzniku civilizací, uvědomil jsem si, že právě zde je nutné ještě mnohé vykonat, protože jsem nabyl dojmu, že v tomto bodě byl Spengler příliš dogmatický a deterministický. Podle jeho teorie civilizace vznikají, vyvíjejí se a mizí s neménou konformitou podle fixní časové tabulky, jejíž sestavení není nijak blíže vysvětlováno. Byl to Spenglerem nově objevený přírodní zákon. Mistrovi bylo nutné důvěrovat: ipse dixit. V důsledku tohoto svévolného nařízení, tolík odporujícímu Spenglerovu briliantnímu geniu, jsem si uvědomil rozdíly v národních tradicích. Tam, kde německá a priori metoda vyzněla na prázdro, jsem se rozhodl pokusit se něčeho dosáhnout pomocí anglického empirismu. Pokusit se o alternativní vysvětlení s přihlédnutím k faktům.

Rasa a prostředí byly dvěma klíči, které nám západní historici devatenáctého století nabídli k vyřešení problému kulturní nerovnosti různých žijících společností, ani jedním klíčem se však nepodařilo odemknout pevně uzavřené dvere. Podívejme se nejdříve na rasovou teoriю. Jaké máme důkazy, že rasové rozdíly mezi různými členy genus homo souvisí s rozdíly v duchovní sféře, která je předmětem historie? Jestliže budeme existenci této korelace vůbec brát v úvahu, jak je tedy možné, že mezi otci jedné či více civilizací můžeme nalézt zástupce téměř všech ras? Pouze černá rasa až do této doby ničím větším nepřispěla; když však uvážíme nepatrnost časového období, v kterém probíhá civilizační experiment, není to žádným přesvědčivým důkazem neschopnosti - může se jednat o pouhý nedostatek přiležitosti či stimulace. Pokud jde o prostředí, našli bychom značnou podobnost mezi fyzikálními podmínkami v údolí Dolního Nilu a v údolí Dolního Eufratu a Tigrásu, které byly kolébka-

mi egyptské a sumérské civilizace. Byly-li však tyto fyzikální podmínky skutečnou příčinou jejich vzniku, proč se tedy neobjevily žádné paralelní civilizace ve fyzikálně podobných údolích Jordánu a Rio Grande? A proč rovníková civilizace na náhorní plošině And neměla žádný protějšek na vysočině v Keni? Neúspěch těchto rádobývědeckých teorií obrátil moji pozornost k mytologii. Podnikl jsem tento na první pohled provokativně zpátečnický krok poněkud rozpačitě a ostýchavě. Kdybych měl v té došě informace o nových oblastech odkrytých psychologif během válečných let 1914-8, mohl jsem být této ostýchavosti ušetřen. Práce C.G.Junga, kdybych je býval znal, by mi daly klíč. Já si ho však našel v Goetheho Faustovi, kterého jsem na štěstí znal ze školy stejně dobře jako Aeschylov Agamennon.

Goethův "Nebeský prolog" počíná archandělovým opěvováním dokonali Božské tvorby. Jelikož je ale Božské dílo perfektní, neponechal si v něm Bůh žádné další pole působnosti k předvádění svých tvůrčích schopností. Z této slepé uličky by nebylo cesty nebyt Mefistotela - stvořeného právě k tomuto účelu-, který přišel k trůnu a vyzval Boha, aby mu dovolil pokusit se zkazit některé z nejvybranějších děl Tvůrce. Bůh výzvu přijímá a získává tak prostor pro další tvůrčí práci. Není snad setkání těchto dvou osobností - formou výzvy a reakce - křemenem a ocelí, z jejichž konfliktu vzniká tvůrčí jiskra?

V rozuzlení zápletky Goetheho Božské komedie poznáváme, že Mefistoteles byl stvořen jen proto, aby mohl být podveden - jak také k svému rozhořčení sám příliš pozdě zjistí. Klaď-li však v reakci na dáblovu výzvu své výtvory v sázku poctivě /musíme to předpokládat/, aby získal prostor k nové tvorbě, musíme rovněž předpokládat, že débel nemusí pokaždé prohrát. Jestliže tedy proces výzvy a reakce vysvětluje jinak nevysvětlitelné a nepředvídatelné zrodu a růsty civilizací, vysvětluje zároveň jejich rozpady a zániky. Většina z dvacítky nám známých civilizací se již nachází v procesu rozpadu, a většina z této většiny již prošla celou cestou, která končí v úplném zániku.

Naše post mortem ohledání mrtvých civilizací nám neumožňuje sestavit horoskop naší vlastní ani jakékoli jiné, ještě žijící civilizace. Neexistuje žádný důvod proč by posloupnost stimulujících výzev neměla vyústit v posloupnost vítězných reakcí ad infinitum. Na druhé straně nalezneme jistou dávku spenglerovské uniformity provedenou empirickou srovnávací studií drah mrtvých civilizací od zlomu v růstu až k úplnému zániku. Tato uniformita však není koneckonců nijak překvapující. Zlom v růstu znamená ztrátu kontroly, a ztráta kontroly v čase vyústí v automatismus; zatímco svobodné akty jsou nekonečně rozmanité a naprostě nepředvidatelné, tíhnou automatické akty k uniformitě a pravidelnosti.

Řečeno stručněji, pravidelný vzorek sociálního rozpadu se projevuje rozštěpením rozpadající se společnosti do dvou složek: vztupného proletariátu a čím dál méně efektivní vládnoucí menšiny. Proces rozpadu neprobíhá rovnoměrně: důchází ke křečovitým střídáním období krizí a částečných konzolidací. V posledních obdobích částečné konzolidace se podaří vládnoucí menšině dočasně zastavit smrtelné sebezrychlení společnosti tím, že ji vnutí mír univerzálního státu. V rámci univerzálního státu vytvořeného vládnoucí menšinou vytvoří proletariát univerzální církve, a po dalším krizovém období, v kterém rozpadající se civilizace konečně zanikne, se může univerzální církve stát zárodkiem, z kterého se nakonec vyklube nová civilizace. Moderní západní studenti historie se mohou s těmito jevy nejlépe seznámit na řecko-římských příkladech Pax Romana a křesťanské církve. Když se Augustovi podařilo dosáhnout Pax Romana, zdálo se tehdy všem, že řecko-římský svět po několika stoletích věčných válek, revolucí a špatných vlád znova stojí na pevných základech, Augustova konzolidace říše však nakonec nebyla nicméně více než pouhým odkladem. Po 250 letech poměrného klidu utrpěla říše v třetím století našeho letopočtu těžký úder, z kterého se už nikdy zcela nevpamatovala, a v následujícím krizovém období, v pátém a šestém století našeho letopočtu, se nenapravitelně rozpadla na kusy. Tím, kdo

měl z dočasného římského míru prospěch, byla křesťanská církev. Choplala se příležitosti, zapustila kořeny a rozrůstala se; byla stimulována persekucí dokud se říše, po několika pokusech církev rozdrtit, nerozhodla uzavřít s ní spojenectví. A když ani tento pokus nezachránil říši před destrukcí, stala se církev její dědičkou. Stejné vztahy mezi upadající společností a vznikajícím náboženstvím mohou být vysledovány asi v tuctu jiných případech. Na Dalekém Východě na příklad hrají císařství Tsin a Han úlohu římské říše, zatímco úlohu křesťanské církve převzala škola Mahayanské větve Buddhismu.

Nese-li tedy s sebou smrt jedné civilizace zároveň zrození jiné, nekončí toto na první pohled na dějně a vzrušující pátrání po smyslu lidského snažení v bezútěšném opakování marných pokusů? Největší řečtí a indičtí duchové - na př. Aristoteles a Buddha - považovali tento cyklický historický proces za tak samozřejmý, že se jej ani nepokoušeli dokazovat. Kapitán Maryat, který připsal stejný názor lodnímu tesaři na bitevní lodi Chrestýš, usuzuje s naprostou jistotou, že podobný pohled na dějiny je extrémní, a dělá si z exponenta tohoto názoru legraci. Naši západní myslí se cyklický pohled na dějiny, pokud je vůbec brán vážně, jeví jako redukce dějin na příběh vyprávěný idiotem, na příběh postrádající jakýkoliv smysl. Pouhý odpór k tomuto názoru však nic nevysvětluje. Tradiční křesťanská víra v pekelný ohně a trumpetu svolávající k Poslednímu soudu spadá do stejné kategorie a přesto byla po řadu generací vážně přijímána. Za naši západní nepřístupnost k řecké a indické víře v dějinné cykly vděčíme židovským a zoroastriánským příspěvkům k naší Weltanschauung.

U izraelských a iránských proroků není historie cyklickým ani mechanickým procesem, ale mistrovským a progresivním prováděním Božího plánu /na úzkém jevišti tohoto světa/, který je nám odhalován ve fragmentárních záblescích, a který překracuje lidské schopnosti porozumění ve všech dimenzích. Proroci navíc pomocí vlastních zkušeností předstihli Aeschyla v objevu, že poznání se získává utrpením - tento objev jsme v naší době a v našich podmírkách rovněž učinili.

Dáme tedy přednost židovsko-zoroastriánskému pohledu na dějiny před řecko-indickým? K tak drastické volbě nejsme naštěstí nuceni, protože tyto dva pohledy na dějiny nejsou tak fundamentálně odlišné. Jestliže se má vozidlo pohybovat po dráze, kterou mu určil řidič, musí se pohyb uskutečňovat na kolech, které se monotoně otáčejí. Civilizace vznikají a zanikají, a jejich zánik umožnuje vznik jiným civilizacím. Tento proces v sobě může skrývat záměrné konání vyššího rádu, které probíhá po celou dobu. Poznání je podle Božího plánu doprovázené utrpením způsoveného nezdarem civilizací, a toto poznání je svrchovaným prostředkem pokroku. Abraham byl emigrantem z civilizace in extremis; proroci byli dětmi jiné rozpadající se civilizace; křesťanství se zrodilo z utrpení rozpadávajícího se řecko-římského světa. Objeví se u "vykořeněných lidí", kteří jsou v našem světě protějšky oněch židovských exulantů - kterým bylo v jejich bolestném Babylonském exilu tolik odhaleno - nějaké srovnatelné duchovní osvícení? Odpověď na tuto otázku, ať už bude jakákoli, je důležitější než nevyzpytatelný osud naší svět objímající západní civilizace.

Příště: 2. Současný dějinný okamžik

O B S A H S T U D I A D Ě J I N

Shrnutí hlavní práce Arnolda Toynbeeho od D.C.Somerville

I. Úvod

1. JEDNOTKA HISTORICKÉHO STUDIA

Srozumitelnými jednotkami historického studia nejsou národy ani období, ale "společnosti". Průzkum anglických dějin, kapitoly po kapitole, dokazuje, že anglické dějiny nejsou srozumitelné jako věc o sobě, ale pouze jako část většího celku. Tento celek obsahuje části /na př.

Anglie, Francii, Nizozemí/, které jsou subjektem stejného stimulu nebo problému, ale reagují na něj rozdílným způsobem. Toto tvrzení je ilustrováno příkladem z řeckých dějin. "Celek" neboli "společnost", ke které patří Anglie je identifikována jako západní křesťanství; je zkoumáno prostorové rozšíření této společnosti v různých obdobích a její časový původ. Je prokázáno, že je starší, ale jen o málo starší, než artikulace jejích částí. Zkoumání jejich počátků odkrývá existenci jiné, nyní už mrtvé společnosti, jmenovitě řecko-římské nebo helenistické společnosti, na kterou naše společnost "navazuje". Je též zřejmé, že existuje jistý počet jiných žijících společností - ortodoxně-křesťanská, islámská, hinduistická a společnosti Dálného Východu - a též "zkamenělé" zbytky až do této chvíle neidentifikovaných společností jakou je společnost židovská a společnost perská /stoupenci Zarathustry - pozn.přek./.

II. SROVNÁVACÍ STUDIUM CIVILIZACÍ

Účelem této kapitoly je identifikovat, definovat a vyjmenovat všechny společnosti - lépe řečeno civilizace, - jelikož existovaly a existují primitivní nebo "necivilizované" společnosti, které dosud existovaly. První použitou metodou je průzkum počátků všech identifikovaných žijících civilizací s tak příbuzenskými vztahy jaké existují mezi naší a helenistickou civilizací. Poznávacími znaky těchto vztahů jsou: a/ univerzální stát /na př. Rímská říše/ vzniklý v důsledku období potíží. Po něm následuje b/ mezivládí, v kterém se objevuje c/. církev a d/ dochází k stěhování barbarských národů /Völkeswanderung/ v heroickém věku. Církev a stěhování národů jsou prodektorem vnitřního a vnějšího "proletariátu" umírající civilizace. Využitím této metody zjistíme, že: ortodoxní křesťanská civilizace navazuje, rovněž jako naše západní, na helénskou společnost. Základy islámské společnosti byly položeny spojením dvou původně odlišných společností - iránské a arabské. Jejich původ nalezneme, tisíc let před proniknutím helénské společnosti, v zaniklé společnosti, kterou nazýváme syrská společnost. Před hinduistickou společností objevíme indickou společnost. Před společností Dálného východu čínskou společnost. "Zkemeněliny" jsou zbytky z některé z již identifikovaných zaniklých společností, které jako jediné zánik společnosti přežily. Před helénskou společností nacházíme minojskou společnost, ale zjištujeme, že helénská společnost, na rozdíl od jiných příbuzných společností, které jsme zatím identifikovali, nepřevzala náboženství objevené vnitřním proletariátem předcházející společnosti. Zde tedy o přísném příbuzenství nemůžeme mluvit. Před čínskou společností nacházíme kulturu ~~Shang~~ Shang. Před indickou společností objevíme kulturu Indu, která je v určitém vztahu k soudobé sumérské společnosti. Výhonkem sumérské společnosti je též společnost chetitská a babylonská.

Egyptská společnost nemá žádného předchůdce ani následovníka.

V Novém světě můžeme identifikovat čtyři společnosti: Andskou, Yukatánskou, Mexickou a Majskou.

Dohromady tedy máme dvacet jedna příkladů "civilizací"; jestliže ještě rozdělíme ortodoxní křesťanskou civilizaci na ortodoxně-byzantskou /v Anatolii a na Balkáně/ a ortodoxně-ruskou, a společnost Dálného východu na čínskou a japonsko-korejskou, dostaneme se k číslu 23.

III. POROVNÁVACÍ ZNAKY

1. Civilizace a primitivní společnosti

Civilizace mají jeden společný rys: tvoří rozdílnou třídu společností v porovnání s primitivními společnostmi. Primitivní společnosti jsou co do množství daleko početnější, individuálně však mnohem menší.

2. Chybná koncepce "jedné civilizace"

Je zkoumána a odmítnuta chybná idea o existenci jedné jediné civilizace, jmenovitě naší vlastní. Též teorie "rozptylu", která vidí původ všech civilizací v Egyptě, je prohlášena za chybnou.

3. Porovnatelnost civilizací

Civilizace jsou relativně novým jevem lidských dějin. ~~Nejstarší~~ Nejstarší z nich vznikly před šesti tisíci lety. Je navrhováno pokládat je proto za "filosoficky současné" členy jednoho "druhu". Polo-~~rodní~~ ~~pravda~~, že se "dějiny nikdy neopakují" nepředstavuje vážnou námitku proti uvedenému přístupu.

4. Dějiny, věda a literatura

Jsou to tři "odlišné metody zachycení našeho myšlení a fenu menu lidského života". Jsou zkoumány rozdíly mezi těmito třemi technikami a užití vědy a literatury v dějinách.

2. GENEZE CIVILIZACÍ

IV. NASTÍNĚNÍ PROBLÉMU A CHYBNÁ ŘEŠENÍ

1. Nastínění problému

Z dvacetitřech "civilizovaných" společností navazovalo šestnáct na předchozí civilizace, ale šest se jich vynořilo přímo z primitivního života. Současné primitivní společnosti jsou statické, je však jasné, že původně musely být dynamicky progresivní. Sociální život je starší než lidstvo - můžeme jej nalézt i u hmyzu a zvířat. Pod ochranou primitivních společností se musel podčlověk pozvednout na úroveň člověka - byl to větší krok kupředu než jaký se doposud po vedi jakékoliv civilizaci. Primitivní společnosti jak je známe my jsou ovšem statické. Náš problém se dá definovat takto: proč a jak se dostaly primitivní společnosti do pohybu?

2. Rasa

Je zkoumána možnost, že lidé, kteří stáli u zrodu civilizačního procesu museli mít nějakou speciální vlastnost nebo jejich prostředí v té době mělo nějaké speciální rysy, či snad na sebe vzájemně působily oba faktory. První z těchto možností, existence nějaké vyšší rasy, na př. Nordické, je zvážena a odmítnuta.

3. Prostředí

Názor, že prostředí, které umožňuje snadné a pohodlné životní podmínky, je klíčem k záhadě vzniku civilizací, je zkoumán a odmítnut.

V. VÁŽNÝ PROBLÉM A REAKCE NA NĚJ

1. Mytologie

Nevhodnost již zkoumaných a zamítnutých názorů na vznik civilizací spočívá v tom, že nelze aplikovat vědecké postupy zabývající se materiálními věcmi na problém, který je výhradně ~~mytologickým~~ duchovní. Průzkum velkých mýtů ~~mytů~~, v kterých je uložena moudrost lidstva, nás přivádí k možnosti, že člověkem dosažený stupeň civilizace není důsledkem vyššího biologického vybavení nebo geografického prostředí, ale důsledkem reakce na nějaký obzvláště obtížný problém, který člověka přinutil k bezpříkladnému úsilí.

2. Aplikace mytu na tento problém

Před rozbřeskiem civilizace byla afroasijská step /Sahara a Arabská poušť/ květoucí zemí. Dlouhodobé vysychání postavilo obyvatele před problém na který reagovali různými způsoby. Někteří zůstali a změnili své zvyky a rozvinuli nomádský styl života. Jiní se přesunuli na jih, sledujíce ustupující floru až do tropů, a tím si uchovali primitivní způsob života až do dnešních dnů. Jiní se přemístili do bažin a džunglí údolí Nilu - a ocitli se tak před jiným problémem - začali bažiny ~~mytů~~ vysoušet a postupem doby vytvořili egyptskou civilizaci.

Stejným způsobem vznikla sumérská civilizace v údolích Eufratu a Tigridu, a indická kultura v údolí Indu.

Kultura Shang vznikla v údolí Žluté řeky. Charakter problému, který způsobil její vznik je neznámý, ale je zcela zřejmé, že podmínky za kterých vznikala byly dost nepříznivé.

Mayská civilizace vznikla jako reakce na problém ~~xxx~~ tropického porostu; Andská je reakcí na pustou náhorní plošinu.

Minojská civilizace vznikla jako reakce na problém moře. Její zakladatelé byli uprchlíci z vysychajícího afrického pobřeží, kteří se plavili po moři, aby našli svůj domov na Krétě a jiných ostrovech Egejského moře. Nepřišli tedy z mnohem bližšího asijského nebo evropského pobřeží.

V případech civilizací navazujících na nějakou předcházející civilizaci, nebyl problém, který způsobil jejich existenci, geografického rázu, ale důsledek sociálního prostředí, na příklad "dominantní minority" předcházejících civilizací. Dominantní menšina je definována jako vládnoucí třída, která přestala vést a začala utlačovat. Na tento problém odpovídá vnitřní i vnější proletariát tím, že se separuje a postaví základy nové civilizace.

VII. CÍTNOSTI PRŮTIVENSTVÍ

Vysvětlení geneze civilizací z předcházejících kapitol je založeno na hypotéze, že tyto úspěchy jsou produktem obtížných a nikoliv snadných podmínek. Tato hypotéza je nyní zkoušena na příkladech z oblastí, kde kdysi kvetla civilizace, a kde se po jejím zániku vrátila země do původního stavu.

Tam, kde kdysi kvetla Mayská civilizace, je nyní opět tropická džungle.

Indická civilizace na Ceylonu kvetla na té polovině ostrova, kde byl děst vzácností. Nyní je tato polovina ostrova opět pustá a jen zbytky indického zavodňovacího systému dosvědčují její existenci.

Ruiny Petry a Palmyry stojí v malých oázách uprostřed Arabské pouště.

Velikonoční ostrov, jedno z nejvzdálenějších míst v Pacifiku, byl kdysi, jak nám dokazují sochy, středem Polynézské civilizace.

Nová Anglie, jejíž kolonisté kdysi hráli nejdůležitější úlohu v dějinách Severní Ameriky, je jedna z nejpustčích a nejneúrodnějších částí kontinentu.

Latinské městské státy římské Kampáni, až do nedávna pusté se meniště malarie, přispěly největším dílem ke vzestupu římské moci. Kontrastem je příznivá situace a malý přínos Capue. Příklady jsou uváděny rovněž z Heródota, Odysseu a knihy Exodu.

Domorodci Nyasalandu, kde je život snadný, zůstali až do příchodu kolonistů ze vzdálené a drsné Evropy primitivními divochy.

VIII. PROBLÉM PROSTŘEDÍ

1. Stimul drsných zemí

Je uváděna série dvojic rozdílných prostředí v rámci jedné civilizace. V každém případě se ukázalo, že "drsnější" země přinesla civilizaci více: údolí Žluté řeky a Yangce; Attica a Boetia; Byzance a Calchedon; Izrael, Fénicie a Filištie; Brandenburg a Porýní; Skotsko a Anglie; různé skupiny evropských kolonistů v Severní Americe.

2. Stimul nové země

Dácházíme k závěru, že "panenská země" vytváří mnohem intenzivnější reakce než země, která už byla kdysi civilizována. Jestliže se podíváme na všechny civilizace, které navazují na předcházející, zjistíme, že dosáhly největších úspěchů mimo území okupované dřívější civilizacemi.

zaci. Přednosti reakce na novou zem jsou nejlépe ilustrovány na příkladech, kdy je nové země dosaženo cestou po moři. Jsou uváděny důvody této skutečnosti a též důvody všeobecného jevu, že drama vzniká vždy na domácí půdě a epika v zámořských koloniích.

3. Stimul úderu

Různé příklady z helénské a západní historie jsou uváděny na ilustraci faktu, že náhlá zdrcující porážka často stimuluje poraženou stranu k uspořádání vlastních věcí a přípravě na vítěznou odpověď.

4. Stimul tlaků

Různé příklady dokazují, že národy žijící v hraničních či jinak exponovaných pozicích dosahují lepších výsledků než jejich sousedé na méně exponovaných místech. Tak na příklad Osmánci na hraničích Východořímské říše si vedli lépe než Quaramanlievé na východ od nich; Rakousko udělalo lepší kariéru než Bavorsko díky tomu, že bylo po dlouhou dobu vystaveno útokům Otomanských Turků. Situace a osudy různých komunit v Británii v době mezi pádem Ríma a Normanským obsazením jsou posuzovány rovněž z tohoto hlediska.

5. Stimul potrestání

Jisté třídy a rasy byly po staletí vystaveny různým formám trestů, které na ně uvalily jiné třídy nebo rasy, když je předtím ovládly. Tyto podřízené třídy nebo rasy všeobecně reagovaly na situaci, v které jim byly odpírány jisté příležitosti a privilegia tím, že zaměřily vyjímečnou energii a prokázaly vyjímečné schopnosti v oblastech, které jim zůstaly otevřeny - právě tak jako se slepcům vyvine nadprůměrně citlivý sluch. Otroctví je snad nejhorším druhem trestu, ale ~~zum~~ z obrovského množství otroků importovaných do Itálie z východního Středomoří během posledních dvou století před naším letopočtem se vytvořila třída "svobodných mužů", která se nakonec stala neobyčejně mocnou. Z tohoto světa otroků také nakonec vzešla nová náboženství vnitřního proletariátu, mezi nimi též křesťanství.

Ze stejného zorného úhlu jsou zkoumány osudy různých porobených křesťanských národů pod nadvládou Osmanů - zvláště případ fanariotských Řeků. Tento příklad a rovněž příklad Židů je použit jako důkaz, že t.zv. rasová charakteristika není ve skutečnosti vůbec rasová, ale vznikla v důsledku historických zkušeností zkoumaných komunit.

VIII. ZLATÁ STŘEDNÍ CESTA.

1. Dost a příliš mnoho

Dá se říci, že čím těžší problém, tím úspěšnější je odpověď? Nebo se může vyskytnout tak těžký problém, že na něj nelze úspěšně odpovědět? Některé problémy se nepodařilo jedné či více společnostem vyřešit; nakonec se ale vítězná odpověď našla. Na příklad problém expanze řecké společnosti se ukázal nezvládnutelným pro Kelty, ale jejich následovníci, Teutoni, se s ním úspěšně vypořádali. Řecká expanze do syrského světa vyvolala sérii neúspěšných syrských reakcí - Zarathustru, židovskou /Makabejci/, nestoriánskou, monofyzitskou-, teprve pátá z nich - Islám - byla úspěšná.

2. Stupňování problému

Můžeme dokázat, že některé problémy jsou příliš těžké: maximálně těžký problém nemusí vždy vyvolat optimální reakci. Vikingští emigranti z Norska vyřešili úspěšně vážný problém islandského klimatu, ale nedokázali se vypořádat s Grónskem. Massachusetts připravil evropánům těžší problém než "Dixie", a vyvolal i lepší odpověď; ještě těžší problémy na Labradoru se však ukázaly neřešitelné. Následují další příklady: na příklad stimul úderu se může ukázat jako příliš silný, zvláště když trvá delší dobu, jak se nepříznivě projevovalo v Itá-

lii po punských válkách. Číňané byli stimulováni sociálním problémem, s kterým se setkali při emigraci do Malajska, ale byli poraženi vyšší formou téhož problému v zemích bělochů, na příklad v Kalifornii. Nakonec je pojednáváno o různých stupních problémů, které připravují civilizace sousedním barbarským národům.

3. Dvě zakrslé civilizace

Tato kapitola je pokračováním problému nastíněného v závěru předcházející kapitoly. Dvě skupiny barbarů na hranicích západního křesťanství na počátku jeho dějin byly natolik stimulovány, že se pokusily rozvinout vlastní civilizace, aby se nakonec jejich úsilí ukázalo marným. Byli to křesťanští Keltové na Dalekém Západě /v Irsku a Ioně/ a skandinávští Vikingové. Naskytá se otázka, jak by se tyto civilizace nadále rozvíjely, kdyby nebyly absorbovány křesťanskou civilizací vyzařující z Říma a Poryní.

4. Dopad Islámu na křesťanský svět

Celkový výsledek tohoto vlivu byl prospěšný a západní kultura ve středověku dluží muslimské Iberii mnoho. Na Byzantské křesťanství však byl tento dopad příliš silný a vyprovokoval nezdářený pokus o znovuvyvěření Římské říše pod Leo Syrským. Též se upozorňuje na případ Abyssinie, křesťanské "zkameněliny" obklíčené muslimským světem.

3. RUST CIVILIZACÍ

IX. ZASTAVENÉ CIVILIZACE

1. Polynézané, Eskimáci a Nomádi

Mohlo by se zdát, že jakmile dojde k zrození civilizace, měl by být její další růst samozřejmostí; není tomu tak. Můžeme to sledovat na případech jistých civilizací, které se zrodily, ale nepodařilo se jim vyrůst. Osudem těchto zastavených civilizací bylo setkání s problémem, který je svou intenzitou na hranici toho, co lze úspěšně vyřešit. Známe tři případy problému tohoto druhu, a všechny vzešly z fyzikálního prostředí. Výsledkem byl v každém případě tour de force ze strany civilizací postavených před problém, který vstřebal veškerou jejich energii takže pro další rozvoj již žádná nezbyla.

Polynézané dosáhli tour de force plavbami mezi Pacifickými ostrovy. Tyto plavby je nakonec porazily a tak se museli vrátit k primitivnímu životu na několika, nyní již isolovaných, ostrovech.

Eskymáci strávili veškerou energii na vytvoření zvláštního ročního cyklu přizpůsobeného životu na pobřežích Arktického oceánu.

Nomádi si vytvořili podobný roční cyklus jako pastevci na stepi, která byla napůl pouští. Oceán s ostrovů a poušt s oásami mají hodně společného. Vývoj nomádů během období sucha je podroben analýze.

Je připomínána skutečnost, že loveci se nejprve stali zemědělci než podnikli další krok a stali se nomády. Cain a Abel jsou typy zemědělce a nomáda. Nomádské výpady na území civilizací byly vždy zapříčiněny buď zvýšeným suchem nebo rozpadem civilizace, čímž vzniklo vákuum, které z nomádů učinilo účastníky stěhování národů.

2. Osmánci

Vznik Otomanského systému byl odpovědí na přechod nomádů do prostředí, kde bylo nutné vládnout usedlým komunitám. Nomádi tento problém vyřešili tak, že se svými poddanými jednali jako s lidskými stády. Vytvořili si též z lidí své pastýřské psy ve formě otroků-administrátorů a otroků-vojáků. Dále jsou probírány jiné příklady podobných nomádských říší, na př. Mameluků; Osmánský systém však v efektivnosti a trvání předčil všechny ostatní. Trpěl však, jako samotný nomadismus, fatálním nedostatkem pružnosti.

3. Spartáne

Reakcí Spartánů na problém přeličnění řeckého světa byla tour de force, která v mnoha ohledech připomíná Osmánský systém, s tím rozdílem, že v případě Spartánů byla vojenská kasta vytvořena ze samotných Spartanských aristokratů; byli to však též "otroci" zotročení povinností - kterou na sebe sami uvalili - permanentně ovládat své řecké krajany.

4. Všeobecná charakteristika

Eskimáci a nomádi, Osmánci a Spartáni mají dva společné rysy: specializaci a kastovnictví. /V první dvojici psi, sobi, koně a dobytek zaujmají místa otrockých kast Osmánců/. Ve všech těchto společnostech jsou lidé degradováni specializací na lodníky, pastevce koní nebo válečníky až na nelidskou úroveň ve srovnání s plnými lidmi, ideálem Perikleovy pohřební řeči, kteří ~~xxxxxxxxxxxxxx~~ jediní jsou schopni zajistit civilizační růst. Zastavené civilizace připomínají komunity včel a mravenců, které jsou již od rozbřesku lidského života na této zemi nehybné. Připomínají též společnosti portrétované v "Utopiích", Následuje pojednání o "Utopiích", v kterém se dokazuje, že všechny Utopie jsou produktem zanikajících civilizací a jsou zároveň pokusem - pokud jsou praktickým programem - zastavit společenský rozklad.

X. POVAHA RUSTU CIVILIZACÍ

1. Dvě falešné cesty

K růstu dochází tehdy, je-li reakce na určitý problém nejen úspěšná, ale vyprovokuje nový problém, který se opět setká s úspěšnou reakcí. Jak můžeme takový růst měřit? Je měřítkem zvýšení kontroly nad vnějším prostředím společnosti? Jsou dva druhy zvýšené kontroly: zvýšená kontrola lidského prostředí, která na sebe obvykle bere formu ovládnutí sousedních národů, a zvýšení kontroly nad fyzickým prostředím, které je vyjadřováno vylepšováním materiální techniky. Následují příklady, které ukazují, že ani jeden z těchto jevů - ani politická ani vojenská expanze ani technický pokrok - není uspokojujícím kriteriem skutečného růstu. Vojenská expanze je normálně výsledkem militarismu, který je sám symbolem úpadku. Technický pokrok - v zemědělství nebo průmyslu - má malý ke všebec žádný vliv na skutečný růst. Ve skutečnosti může docházet k technickému pokroku i v dobách, kdy civilizace zaniká a naopak.

2. Cesta k sebeurčení

Skutečný pokrok se skrývá v procesu, který je definován jako "eterializace", překonání materiálních překážek a uvolnění společenské energie k nalezení odpovědi na problémy, které jsou spíše vnitřního než vnějšího a materiálního charakteru. Podstatou této eterializace je ilustrována příklady z řecké a moderní západní historie.

XI. ANALÝSA RUSTU

1. Společnost a jednotlivec

Pokud jde o vztah společnosti k jednotlivci, jsou běžné dva tradiční názory: jeden si představuje společnost jednoduše jako agregát "atomů"-jednotlivců, druhý se dívá na společnost jako na organismus a na jednotlivce jako na část tohoto organismu, jako na člena nebo "buňku" společnosti, ke které patří. Ukazuje se, že ani jeden z těchto pohledů nevyhovuje, a společnost je systémem vztahů mezi jednotlivci. Lidé nemohou existovat bez vzájemných vztahů s jinými lidmi, a společnost je akčním polem pro lidi s podobnými zájmy. Ale "zdroj akce" se skrývá v jednotlivecích. Veškerý růst vzniká v tvůrčích jednotlivcích nebo nepočetných menšinách, a jejich úkol je dvojího druhu: zaprvé dosažení objevu či naplnění ambicí, ať už je tím miněno cokoliv, a za druhé, obrácení společnosti k tomuto novému způsobu života. K tomuto obratu dochází dvěma způsoby: buď masovým podstoupením stejné zkušenosti, kterou prošli tvůrčí

jedinci, nebo imitací vnějších, podružných rysů - jinými slovy pomocí mimésis. V praxi je druhá alternativa jedinou možností, která je většině lidí otevřena. Mimesis je "zkratka", cesta po které mohou jít pěšáci masa, aby následovali své vůdce.

2. Ústup a návrat - jednotlivci

Činy tvůrčího jedince mohou být popsány jako dvojnásobný pohyb ústupu a návratu - ústup za účelem osobního osvícení, návrat za účelem osvícení spoluobčanů. Může to být ilustrováno na Platonově podobenství o jeskyni, na podobenství sv. Pavla o semeni, na příbězích z Bible a mnoha jiných příkladech. Tato teorie je pak prokázána v činech velkých průkopníků sv. Pavla, sv. Benedikta, sv. Rehoře Velkého, Buddhy, Mohammeda, Machiavelliho, Danta.

3. Ústup a návrat - tvůrčí menšiny

Ústup následovaný návratem je též charakteristický pro menší skupiny, které tvoří základní části "společnosti" v pravém slova smyslu. Době, kdy tyto skupiny přinášejí své příspěvky k růstu společnosti ke kterým náleží, předchází doba, kdy se zcela stáhnou ze společenského života, na př. Atény v druhé kapitole růstu řecké společnosti, Itálie v druhé kapitole růstu Západní společnosti, a Anglie v její třetí části.

Následuje úvaha o tom, zda bude ve čtvrté kapitole hrát Rusko po dobnou roli.

XII. DIFERENCIACE BĚHEM RŮSTU

Růst, tak jak je popisován v předcházející kapitole, předpokládá diferenciaci různých částí společnosti v růstu. V každém stadiu se podaří některé složce společnosti původní a úspěšná reakce na daný problém; jiná část společnosti nedokáže originálně řešit problémy ani se nedokáže přizpůsobit a usotupí do pozadí. Rovněž se zvyšuje diferencieace mezi různými společnostmi, a je zřejmé, že různé společnosti mají rozdílné převládající charakteristiky, že některé vynikají v umění, jiné v náboženství, či v industriální podnikavosti. Nezmíme ale zapomenout že účel všech civilizací je v základě velmi podobný. Každé semeno má svůj vlastní osud, ale všechna semena jsou stejného druhu a byla zasazena stejným zahradníkem v naději na dobrou úrodu.

/pokračování příště/

CAVENDISH : ČERNÉ NAUKY

K A B A L A

/výběr nejdůležitějších faktů/

Kabala je okultní doktrina, původně židovská, která byla převzata ne-židovskými okultisty v patnáctém století. Levi, Mathers a Crowley byli kabalou silně ovlivněni. Kabala moderní okultisty přitahuje díky svému stáří a záhadnosti, a protože obsahuje velké magické principy, že vesmír je jednotný a má ve všem stejný vzorek obsahující čísla i planety, že člověk je Bohem i vesmírem v miniaturním vydání, a že může božskou jiskrou, která se v něm skrývá, rozvinout takovým způsobem, že ovládne celý vesmír a sám se stane Bohem.

Kabala je totak záhadná a komplikovaná, že téměř vše co se o ní dá říci je zjednodušením. Je to hokmah mistarů, "skrytá moudrost", o které se tvrdí, že byla předávána z generace na generaci moudrými lidmi od dob Abraháma, kterému ji zjevil sám Bůh. Moderní kabalisté tvrdí, že ty části kabaly, které byly písemně zaznamenány a publikovány neobsahují nejhlebší tajemství - ta jsou odhalována pouze těm, kteří jsou jich hodni, a jsou jim svěřována ústně nebo ve starých dokumentech, které nikdy neopustili ruce zasvěcených. Komentáře moderních kabalistů však naštěstí tato vnitřní tajemství alespoň částečně osvětlují.

Základem kabaly jsou různé práce anonymních autorů. Nejdůležitější je Sepher Yetzirah /Kniha utváření/ v hebrejském, napsaném pravděpodobně v Babylonii mezi třetím a šestým stoletím našeho letopočtu. Oběma naukám je společná víra v důležitost znalosti. Obě prohlašují, že vlastní gnosis neboli znalost Boha. Těchto znalostí nelze dosáhnout racionalním výzkumem nebo argumentací o povaze Boha - podobné postupy jsou naopak odmítány jako bezúčelné. Znalost Boha lze získat přímo božskou inspirací nebo pomocí posvátných tradic, které jsou samy Bohem inspirovány. Tato znalost transformuje člověka, který ji získá tak, že se sám začne podílet na božském bytí - znát Boha znamená být sám Bohem. Vyvolení nejsou ti, kteří vedou dobrý život, ale ti, kteří byli osvíceni, kteří vlastní znalost božského. Hřích, který člověka od Boha odřízně nemá nic společného s morálkou, ale s neznalostí.

Tato teorie gnosis je jednou ze základních myšlenek veškerých okultních teorií. Je zároveň i původcem pohrdání některých gnostiků a kabalistů konvenční morálkou.

Strom života

/zkráceno/

Bůh je souhrn všech věcí.... Každá myšlenka obsahuje své vlastní popření, a Bůh, který je součtem všech myšlenek, obsahuje všechny kontradikce /je dobrý i zlý, dobrativý i krutý, konečný i nekonečný, poznatelný i nepoznatelný/ - všechny tyto protiklady jsou sjednoceny ve velkém celku, který se nazývá Bohem....

... Spojení mezi Bohem a světem je nepřímé /paralela: soustava zrcadel, obraz se odráží od jednoho k druhému, a při každém odrazu ztrácí něco ze svého lesku/.

... Na počátku byl jen Bůh a nicota. Bůh poslal do nicoty vyzařování ze sebe samého, a z toho, podobným způsobem jako v soustavě zrcadel, vzešlo dalších devět vyzařování /jako odrazy/. Dohromady jich tedy bylo 10, každá následující obsahující méně božské substance. Těchto 10 vyzařování se nazývají sephiroth /čísla nebo kategorie/. Jsou jakýmsi žebříkem, jehož pomocí se člověk může dostat k Bohu.

Od klasických dob až do 16. století se všeobecně uznávalo, že vesmír je utvořen z devíti sfér /jako slupky cibule/. Vnější sféra je sférou Boha jako Prvního hybatele. Další sférou jsou hvězdy a pak sedm planet V prvních stoletích po Kristu se věřilo, že duch přichází od Boha, sestupuje postupně všemi sférami a je nakonec uvězněn v člověku. Duch se chce opět s Bohem spojit a snaží se při své cestě nahoru sféry překonat. Každá sféra je však chráněna anděly a prostor mezi zemí a měsícem je zaplněn legiemi dábů. I kdyby duch tuto sféru překonal, nepustí jej dále andělé. Pouze ti, kteří byli zasvěceni do tajných praktik, znají cestu /tedy opět znalosti, nikoliv dobrý život/. Duch na své cestě od Boha dolů získává charakteristické vlastnosti všech sfér, kterými prochází /na př. odvahu a krutost od Marsu a pod./. Tyto charakteristiky se na něm ve vrstvách zachytí. Poslední vrstvou, která pochází z naší sféry, je tělesná schránka. Po smrti dochází k opačnému procesu.

Kabala je založena na stejné teorii, ale protože byli kabalisté ovlivněni pythagorejcí, má sfér 10. Země je samostatnou sférou, je to poslední sephira. Ostatní sféry zůstávají stejné. Každá sféra má své ochránce, kteří se snaží odvrátit ducha nazpět. V nižších sférách jsou navíc i jakési podivné inteligence, které bezstarostně a neznalé duchy chytají.

Ačkoliv vedlo mnoho kabalistů bezúhonné život, skrývá se pod povrchem kabaly mnoho magie a čarodějnictví. Základní doktrinou kabaly je to, že k opětovnému spojení člověka s Bohem /vzestupu sférami/ není smrt nutná. 10 sephirotů představuje veliké hnací síly, které pohybují vesmírem, a impulzy, které hýbou člověkem. Při své cestě nahoru se mág učí kontrolovat mocné síly každé sephiry. Kabala je tedy nejen hledání Boha, ale i touha zmocnit se magické moci, která člověku jako potenciálnímu Bohu náleží.

Podle Pythagora ~~Ιακών καὶ Φίλον~~ jsou základem všech věcí čísla -ceod 1 do 10.

Ke každému sephirotu patří široká oblast, kterou hnací síly sephirotu kontrolují. Sephiroty jsou obvykle seřazeny v pořadí, kterému se říká strom života, a které je ilustrací uspořádání vesmíru a jeho jednoty..... Je to model Boha, vesmíru i člověka. Neexistuje nic, co by nemohlo být na stromě umístěno - všechny jevy jsou jen listy nebo větve stromu. Strom se skládá ze třech trojúhelníků s deseti sephirami, s desátou sephirou - Malkuthem, vespod. Každý trojúhelník obsahuje dva protiklady a třetí sílu, která je vyvažuje. V hebrejském se píše od prava' doleva.... Na pravé straně stromu jsou proto sephiry mužské a pozitivní, na levé straně ženské a negativní, ve středu jsou sephiry bisexualní.... Strom vždy odpovídá astrologii nebo numerologii - sféry Saturnu, Marsu a Merkuru jsou klasifikovány jako ženské a sféra Venuše jako mužská. V některých případech se sephiroty drží standartních významů v numerologii, jindy nikoliv....

Někdy se tvrdí, že strom znázorňuje lidské tělo...

V prvním trojúhelníku muž ženu oplodňuje a z tohoto spojení se rodí dítě /neboli vesmír/. V druhém trojúhelníku otec s matkou dítě vychovávají až do jeho puberty, v třetím dítě vyrůstá a z vesmíru je hotový produkt.....

První trojúhelník znázorňuje tvůrčí sílu Boha a vesmíru. Kether - první vyzařování, je síla Boha jako Prvního hybatele. Duše, která se do této sféry dostane, splývá s Bohem. Bůh obsahuje další dva protikladné principy - aktivní a pasivní, otce a matku vesmíru /další dva sephiroty/. Nokmah je aktivní princip, vše, co je pozitivní, dynamické, mužské. Jeho síla způsobuje všechny změny, pohyb, evoluci, růst. Je Boží moudrostí - aktivním tvůrčím myšlením Boha. Analogie mezi duševní a sexuální tvorbou je v okultismu důležitá a také jazykově mají slova genius a genitália stejný kořen. Protikladná sephira Binah je pasivní princip v Bohu, pasivní Boží pochopení. Je-li oplodněna, všechny věci z ní vycházejí, zastupuje vše pasivní, potenciální, ženské, je principem setrvačnosti a stability, vše stálé a neměnné je pod jejím vlivem.

Mnoho gnostiků věřilo, že Jedno se stalo Dvojím myšlením, myslí a myšlenkou. V kabale je myšlenka rozdělena do aktivní moudrosti a pasivního pochopení; jejich spojení je základem vesmíru. Zbytek sephirotů je produktem svažku Hokmaha a Binahu - to značí, že vše ve světě vzniká konfliktu aktivního a ~~πατικύτη~~ pasivního, pozitivního a negativního. Podle jednoho moderního anglického kabalisty vše vzniká "ze stimulace vnitřního potenciálu dynamickým principem, který bere svoji energii ze zdroje všech energií /Kether, Bůh/".

Všechny ženské sephiroty /ty na levé straně stromu/ kombinují dobré i zlé charakteristiky - protiklady ženy, která je panna i prostitutka, matka i macecha, něžná i krutá, chladná i vásnivá, alogická i chápající atd. Binah je matkou všeho života, ale je též sférou planety Saturn, planetou smrti, a magická síla ukrytá v Binah dokáže zabít...

V lidské terminologii jsou sephiroty čeruhého trojúhelníku otcem, matkou, dítětem. Ve vesmíru to jsou síly, které vládnou vyvíjejícímu se životu a samotné životní síle. Hesed zastupuje laskavou a milosrdnou otcovskou autoritu, která dítě ochraňuje a vede ho po správných cestách. 4 je číslem pevností viditelnou formou věcí, a Hesed je síla, která věci organizuje a staví. Je to síla za každou konstruktivní energií,

civilizací, zákonem, spravedlností, mírem, láskou, benevolencí. Proti-kladem je Geburah - přísná autorita /Mars jako destrukce, nenávist atd./, která učí dítě kázni a trestá jej. Hesed věci buduje, Geburah je ničí. Skrývá se za každou destruktivní energií, nenávistí, hněvem, krutostí, válkou. Jejími symboly jsou násilí a trest. Vzájemné vztahy mezi Hesedem a Geburah, konstrukcí a destrukcí, řídí veškerý život v přírodě. Výrovnávající silou je Tibureth, sféra slunce. Představuje vitální energii životní síly, která nutí život k pokračování. Křestanští kabalisté jej spojují s Kristem. Je to "syn" Kethera, ve smyslu přímého spojení na stromu života. V psychologickém smyslu představuje osvícené vědomí, nejvyšší stav, kam se může člověk v normálním stavu dostat /ostatní sféry jsou dosahovány supernormálními způsoby/. 6 je číslem rovnováhy a harmonie /šestiúhleník/ a Tiphereth je centrálním bodem stromu. Je rovněž duševní zkušeností při které je vize smrti pojímána jako počátek nového života....

Ve třetím trojúhelníku se stává dítě dospělým člověkem. Vlivy, kterými je utvářen, jsou protiklady: animality a mentality, impulzu a myšlení. Netsah je Boží vytrvalost. Representuje zvířecí pudy, vášně, instinkty, iracionální reakce. Je to sféra Venuše, vládkyně přírody a žádosti. Duševní zkušeností této sféry je vize triumfující krásy... Hod je sférou duševních schopností, imaginace, fantazie, inspirace, intuice, vnitřního zření, které považují kabalisté za vyšší stav mysli. Jako všechny sephiroty na levé straně má negativní, zlé vlastnosti - rozum a logiku, kterým kabalisté nedůvěřují, a všechny negativní vlivy vnučené myslí výchovou, aby se zahladily impulzy přirozenosti, jejichž sféra /což je důležité/ je umístěna na dobrou stranu stromu. Hod způsobuje všechny úvahové a nepřirozené reakce, konvenční chování a jiné získané negativní vlastnosti. Merkur byl Bohem inteligence, komunikace, obchodu, ale i magie, vnitřního zření a moudrosti....

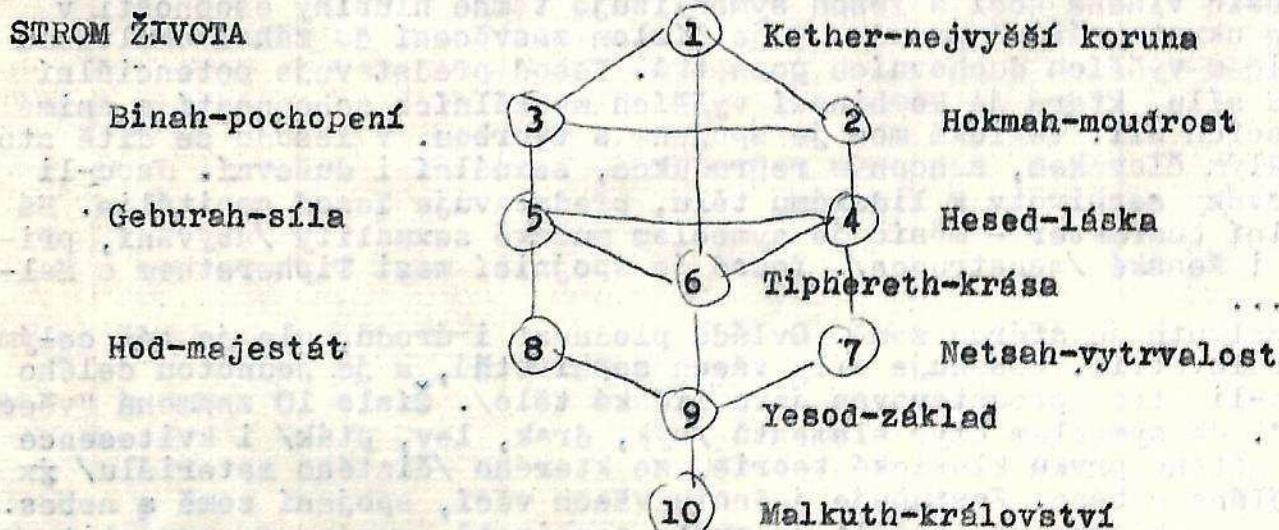
Netsah a Hod jsou vyravnávány a spojovány Yesodem /sféra je Měsíc/. Měsíc vládne noci a Yesod symbolizuje temné hlubiny osobnosti v nichž je ukryta zářivá pravda. 9 je číslem zasvěcení do záhad okultismu a příslibem vyšších duchovních poznatků. Yesod představuje potenciální magickou sílu, která je kombinací vyšších mentálních schopností a animálních hnacích sil. Magická moc je spojena s tvorbou. V Yesodu se dítě stává dospělým člověkem, schopným reprodukce, sexuální i duševní. Jsou-li přirovnávány sephiroty k lidskému tělu, představuje Yesod genitálie. Má bisexualní charakter - Měsíc je symbolem mužské sexuality /ubývání, přibývání/ i ženské /menstruace/. Yesod je spojnicí mezi Tipherethem a Malkuthem....

Malkuth je sférou země. Ovládá plodnost i úrodu, ale je též celým Božím královstvím. Obsahuje síly všech sephirot, a je jednotou celého těla /je-li strom představován jako lidské tělo/. Číslo 10 znamená "všechny věci". Je symbolem čtyř elementů /býk, drak, lev, pták/ i kvitesence /žena/, pátého prvku klasické teorie, ze kterého /čistého materiálu/ jsou udělána nebesa. Zastupuje jednotu všech věcí, spojení země a nebes.

.... Abychom se dostali do světa sephirot, musíme se oprostit od každodenního světa. Člověk se nemůže pohybovat ve sférách, aniž by se nejdříve zbavil všech fyzických počítků, myšlenek a starostí, které ho poutají k okolnímu světu. Fyzické a duševní cvičení /někdy podobné józe/ v kabale pomáhají tohoto cíle dosáhnout.... /koncentrace na jeden předmět, ovládnutí dechu, nepoužívání jistých běžných slov a pod. - vše spojeno s tresty, které si kabalista za porušení určitých věcí sám ukládá/. Vycvičují se všechny smysly - koncentrace na př. na červený trojúhelník, vůni růže, dotyk sametu, otáčející se kolo, tikot hodinek. Vše ostatní musí z mysli zmizet, kabalista se musí nakonec dostat do transu projevujícím se naprostým nezájmem o tělo. Musí si své tělo na př. představovat jak stojí před ním, musí ho vidět jasně, pak přenese svou pozornost na imaginární tělo až dosáhne stejných výsledků - musí skrz něj vidět - toto tělo je astrální, tělo ze světla, replika fyzického těla světa

z jemnějších materiálů. Může se pohybovat volně prostorem, procházet pevnými předměty. Svět, který toto tělo vnímá, je astrální svět, který obsahuje i náš všechni. Práhem mezi naším a astrálním světem je Yesod. Když se pak naučí kabalista pohodlně zacházet se svým astrálním světem, může se vznášet ve vzduchu.... V tomto záhadném světě potřebuje průvodce: odpovídající tvory, rostliny, barvy, šperky, vůně - tedy symboly, které jsou s jednotlivými sephiroty spojeny, a dále 22 drah, které ze spojení sephirotů na stromě života vyplývají....

Sephiroth	Planeta	Anděl strážce	Tvor skuteč. či imagin.	řecký či římský bůh	magické znázornění
1. Kether	---	žijící tvorové	Bůh	Zeus, Jupiter starý, vousatý král	
2. Hokmah	---	Ophannim	člověk-muž	Uran	vousatý muž
3. Binah	Saturn	Arelim	žena	Cybele, Rhea	zralá žena
4. Hesed	Jupiter	Chashmalim	jednorožec	Poseidon, Jupiter mocný král na trůně	
5. Geburah	Mars	Seraphim	bazilišek	Ares, Hades, Mars váleč. na voz	
6. Tiphereth	Slunce	Shinahim	lev, fénix,	Apollo majest. král dítě	
7. Netsah	Venuše	Tarsishim	rys	Afrodite, Venuše krás. nahá žena	
8. Hod	Merkur	Benei, Elchim	hadí	Hermes, Merkur hermafrodit	
9. Yesod	Měsíc	Ishim	slon	Diana krás. nahý muž	
10. Malkuth	Země	Cherubim	sfinga	Demetra, Ceres mladá žena s Persephone korunou na trůnu	

Příště: Taroky a cesty k moudrosti

A L A N W A T T S : K N I H A /0 tabu, které vám brání v sebepoznání/

/1. pokračování/

2. ČERNOBÍLÁ HRA

Když nás ~~mučili~~ 1, 2, 3 a A, B, C, řekli málokomu také o černobílé hře. Je to jednoduchá hra, ale patří též k zakázaným věcem. Nejdří-

ve si představme, že našich pět smyslů jsou jen rozdílné formy jednoho základního smyslu - dejme tomu hmatu. Zrak je vysoce citlivé dotýkání. Oči se dotýkají světelých vln nebo je cítí a tak nám umožňují dotýkat se věcí, které jsou mimo dosah našich rukou. Podobně se uši dotýkají zvukových vln ve vzduchu, a nos se dotýká malých částeček prachu a plynu. Ale komplexní soustavy nebo řetězy neuronů, které tyto smysly vytvářejí, jsou schopné nacházet se pouze ve dvou stavech: zapnuté nebo vypnuté. Do ústředního mozku signalizují jednotlivé neurony buď NE nebo ANO. To je všechno. Ale jak víme, mohou počítací stroje, které využívají binární matematiku, ve které jsou jedinými čísly 0 a 1, z těchto jednoduchých elementů komponovat nejkomplexnější a nejkrásnější vzory.

V tomto ohledu je náš nervový systém a 0 a 1 počítacích strojů stejný jako vše ostatní, jelikož je fyzikální svět v podstatě vibrací. Ať už si tyto vibrace vykládáme jako vlnění nebo pohyb částic či snad vlnočástice ~~xxx~~ /v orig. "wavelles"/, nemůžeme nikdy nalézt hřeben vlny nebo brázd mezi jednotlivými vlnami nebo částici bez intervalu nebo prostoru mezi nimi a ostatními. Jinými slovy, neexistuje nic takového jako polovlna nebo částice sama o sobě bez prostoru okolo. Není zapnutí bez vypnutí /v orig. "on" a "off"/, nahoře bez dole.

Ačkoliv se zvuky vysokých vibrací zdají nepřetržitým, čistým zvukem, není tomu tak. Každý zvuk je ve skutečnosti zvuk/ticho, ale jsou-li změny příliš rychlé, ucho je neregistrouje. Pouze u nejnižších slyšitelných zvuků varhan to můžeme sledovat. Rovněž světlo není čistým světlem, ale světlem/tmou. Světlo pulzuje ve vlnách, které mají svůj základní horní/dolní pohyb. Za určitých podmínek může být rychlosť světelných vibrací synchronizována s jinými pohybujícími se objekty, a ty se pak jeví v klidovém stavu. Z tohoto důvodu se nepoužívá obloukové světlo na pilách, protože z obloukových lamp vychází světlo, které se snadno synchronizuje s rychlostí pily takovým způsobem, že se zdá, že se zuby pily nepohybují.

Zatímco oči a uši skutečně registrují horní i dolní vrcholy těchto vibrací, sleduje náš mozek, lépe řečeno naše vědomá pozornost, pouze horní části. Temný, tichý, vypnutý interval je ignorován. To že vědomí intervaly ignoruje, je téměř všeobecným principem, přesto by však bez nich nemohlo sledovat vůbec žádné pulzace energie. Vložíte-li ruku na atraktivní dívčí koleno a necháte ji tam, nemusí se toho dívka vůbec všimnout. Začnete-li však koleno hladit, pozná okamžitě co se děje. Zpozoruje tedy a cení si více, jak doufáte, fáze zapnutí než vypnutí. Přesto jsou všechny věci, o kterých se domníváme, že existují, vždy složeny z fází zapnutí/vypnutí. Samotná vypnutí a zapnutí neexistují.

Mnoho lidí si představuje, že při poslechu hudby slyší jednoduše jeden ton za druhým, ať už jako jednotlivé tóny nebo v akordech. Kdyby to byla pravda, jak je tomu ve vyjímečných případech lidí, kteří jsou k tónům hluší, neslyšeli bychom vůbec žádnou hudbu, vůbec žádnou melodii - pouze jeden hluk za druhým. Rozeznávání melodie je vnímání intervalů mezi tóny i když si to neuvědomujeme, a dokonce nejsou tyto intervaly obdobím ticha, ale "schody" různých délek mezi jednotlivými body hudební stupnice. Tyto schody neboli intervaly jsou slyšitelnými prostory /v orig. "auditory spaces"/, jako jsou vzdálenostní prostory /v orig. "distance-spaces"/ neboli časové prostory /v orig. "time-spaces" mezi událostmi.

Je všeobecným návykem vědomé pozornosti ignorovat různými způsoby intervaly. Většina lidí si na příklad myslí, že prostor je "vůbec nic", pokud tedy není naplněn vzduchem. Nechápou tedy, když umělci nebo architekti mluví o typech a vlastnostech prostoru, a vůbec již nevědí o čem je řeč, když astronomové a fyzici hovoří o zakřiveném, rozpínajícím se nebo konečném prostoru nebo o vlivu prostoru na světlo či hvězdy. V důsledku tohoto návyku ignorovat prostorové intervaly nerozpoznáváme, že zvuk je vibrací zvuku/ticha a celý vesmír /to znamená existence/ je vibrací pevných těles/prostoru. Pevná tělesa a prostor jsou tudíž neoddělitelné právě tak jako vnitřky a vnějšky. Prostor je v zátažce mezi tělesy, a bez něj nemůže být žádná energie ani pohyb.

Kdyby existovalo těleso, jedna jediná koule, neobklopená prostorem, neexistoval by žádný způsob jak ji vnímat nebo cítit jako kouli či jako

jakýkoliv jiný tvar. Není-li nic vně, mohlo by se jednat o Boha, nikoliv však o těleso! Chceme-li si představit prostor, v kterém by se nic nenačázelo, nemůže se nám to podařit, jelikož není myslitelný žádný prostor mimo prostoru mezi věcmi, at již uvnitř věci nebo okolo věcí. Proto je prostor vztahem mezi tělesy.

Můžeme si představit osamělé těleso, jedinou kouli ve vesmíru, uprostřed žádného prostoru? Snad. Tato koule by ovšem nemohla mít žádnou energii a nemohla by se pohybovat. Ve vztahu k čemu by se dalo říci, že se pohybuje? Má se za to, že se věci pohybují jen v porovnání s jinými, které se nacházejí v relativně klidovém ~~xxxmxx~~ stavu, protože pohyb je pohyb/klid. Představme si proto dvě koule a pozorujme jak se k sobě přibližují nebo se od sebe oddalují. Nyní je zde určitě pohyb, ale která koule se pohybuje? Koule č.1, koule č.2 nebo snad obě dvě? Neexistuje způsob jak to určit. Všechny odpovědi jsou zároven správné i chybné. Přimysleme si třetí kouli. Koule 1 a 2 zůstávají od sebe stejně vzdálené, koule 3 se k nim přibližuje nebo se od nich vzdaluje. Je však tomu tak? Koule 1 a 2 se mohou obě pohybovat směrem ke třetí kouli nebo směrem od ní, nebo se koule 1 a 2 mohou přibližovat ke třetí, která se zároveň přibližuje ke koulím 1 a 2, takže jsou v pohybu všechny tři. Jak to ale rozhodneme? Jedna z odpovědí je, že jelikož koule 1 a 2 zůstávají ve skupině, tvoří většinu. Jejich hlasu proto rozhodují o tom co je a co není v pohybu. Jestliže se k nim ale připojí třetí koule, může jejich hlasu vetovat, protože všechny tři zůstávají od sebe stejně vzdálené a skupina jako celek se nemůže pohybovat. Bude dokonce nemožné, aby kterákoliv koule řekla zbývajícím či aby dvě koule řekly třetí: "Proč nás stále pronásleduješ či proč mne stále pronásledujete?" Skupina jako celek se nemá na koho obrátit, aby zjistila zdali se pohybuje či nikoliv.

Všimněme si, že zatímco se dvě koule mohou pohybovat pouze v přímé lince, mohou se tři koule pohybovat ve dvou rozměrech, nikoliv však ve třech. V okamžiku kdy přidáme čtvrtou kouli, dostaneme hloubku třetí dimenze, a zdá se, že tato čtvrtá koule může zůstat stranou od ostatních a stát se objektivním pozorovatelem jejich chování, jednat jako rozhodčí. Která z těch čtyř to je? S ohledem na ostatní tři se může dostat do třetí dimenze kterákoliv z nich. Jelikož se princip nezmění nezávisle na tom kolik kouli ještě přidáme a dá se proto uplatnit pro všechna nebeská tělesa v tomto vesmíru a na všechny pozorovatele jejich pohybu, at už jsou umístěni kdekoli, mohla by se tato pasáž nazývat "první lekce relativity". Jakákoliv galaxie, jakákoliv hvězda, jakákoliv planeta či jakýkoliv pozorovatel se může stát středem, takže jakákoliv věc může být ve vztahu k čemužkoliv jinému věci ústřední!

V této diskuzi jsme však přehlédli jednu možnost. Předpokládejme, že se koule vůbec nehýbají, ale že se pohybuje prostor mezi nimi. Konec konců mluvíme o zmenšující se nebo zvětšující se vzdálenosti /to znamená o prostoru/, jako by byla vzdálenost věci, která by mohla něco dělat. Je to problém expanze vesmíru. Pohybuje se naše galaxie směrem od ostatních nebo ostatní směrem od našich? Nebo se od sebe vzdalují všechny najednou? Astronomové se tento problém pokouší urovnat tvrzením, že dochází k expanzi samotného prostoru. Kdo to ale rozhodne? Co se vlastně pohybuje: galaxie nebo prostor? Skutečnost, že nelze dojít k žádnému rozhodnutí v sobě skrývá zároven řešení: není to tak, že oboje, tedy galaxie i prostor jsou v expanzi /jako kdyby to byly dva různí činitelé/, tedy něco, co musíme nemotorně nazývat galaxie/prostор nebo pevná tělesa/prostор.

Problém se vynořil, jelikož jsme položili otázku špatným způsobem. Předpokládali jsme, že prostor a pevná tělesa jsou dvěma různými věcmi, či že prostor není vůbec nicím. Potom jsme zjistili, že prostor není pouhé nic, protože by bez něj nemohla pevná tělesa existovat. Chyba se tedy stala na začátku, kdy jsme se domnívali, že jsou pevná tělesa a prostor odlišnými věcmi místo abychom se na ně dívali jako na dva aspekty jedné a téže věci. Jsou rozdílné, ale neoddělitelné jako přední a zadní část jedné kočky /pozn.překl.: narážka na Carrollova "Alenku v říši divů"/. Rozřízněte kočku a zemře. Odeberte hřeben vlny a zmizí i mezery mezi nimi.

Podobné řešení se dá aplikovat na starověký problém příčiny a následku. Věříme, že každá věc a událost musí mít příčinu, to znamená nějakou jinou věc /věci/ nebo události /události/. Sama se pak stane příčinou jiných následků. Jak tedy vede příčina k následku? Jestliže tedy to, co dělám nebo co si myslím je soubor následků, musí příčiny tohoto soubořu následků vést do nekonečné minulosti. Je-li tomu tak, nemohu si pomoci a musím dělat to, co dělám. Jsem jednoduše loutkou na provázkách tak slouhých, že se mi ztrácejí v neohlednu.

I tento problém vznikl ze špatně položené otázky. Položil ji někdo, kdo kočku nikdy neviděl. Dívá se skulinou v plotě na přecházející kočku. Vidi nejdříve hlavu, pak trup a nakonec ocas. Neobyčejné! Kočka se otočí a přejde ještě jednou. Opět hlava nejdřív, pak trup a nakonec ocas. Pozorovatel z toho usoudí, že událost ~~hlava~~ h l a v a je vždy a nezbytně příčinou události o c a s . Ten je tedy následkem hlavy. Tento zmatený a absurdní závěr je způsoben neschopností pozorovatele spatřit hlavu i ocas zároveň - přitom nejde o nic jiného než o jednu celou kočku. Kočka se nenarodila jako hlava, která někdy později způsobila ocas; narodila se najednou v jednom kuse, s hlavou i ocasem. Potíž našeho pozorovatele je v tom, že se dívá malou skulinou a nemůže spatřit celou kočku najednou.

Malá skulinka v plotě se podobá našemu pohledu na život. Používáme vědomou pozornost, soustředíme ji na jednu věc a ignorujeme vše ostatní. Pozornost je zúžené vnímání. Je to způsob pohledu na život kus po kuse. Užitím paměti skládáme tyto kusy dohromady. Je to jako kdybychom se pokoušeli orientovat v temné místnosti a měli bychom k dispozici jen lampu, která vrhá úzký paprsek světla. Tento zúžené vnímání má tu výhodu, že je ostré a jasné, ale musí si za ohnisko zvolit jednu oblast světa po druhé, jeden rys světa po druhém. A tam, kde žádné rysy nejsou, jako třeba v prostoru nebo na uniformním povrchu, začne se naše pozornost nudit a dá se do hledání jiných rysů v okolí. Pozornost je proto něco jako snímací mechanismus radaru nebo televize. Norbert Wiener a jeho kolegové našli důkazy, že podobné procesy probíhají i v mozku.

Snímací proces, který pozoruje svět kus po kuse brzy toho, kdo jej používá, přesvědčí, že svět je velkou kolekcí jednotlivých kusů a začne tyto kusy nazývat oddelenými věcmi nebo událostmi. Říkáme často, že dokážeme myslet vždy jen na jednu věc. Pravdou je, že brzy přesvědčíme sami sebe, že svět se skládá z oddelených věcí, a to nás přivede k problému jak jsou tyto věci navzájem spojeny a jak jsou jedna druhé příčinou či následkem. Tento problém by nemohl nikdy vzniknout, kdybychom si uvědomovali, že je to jen náš způsob nazírání na svět, který jsme nejdříve rozbiti na malé kusy - na věci, události, příčiny a následky. Nevidíme, že svět je jedním celkem, právě tak jako kočka s hlavou a ocasem.

Často též o pozornosti mluvíme jako o všímaní si. Všimát si znamená provádět selekci, považovat některé rysy světa za hodnější pozornosti a významnější než jiné. K těmto přilneme, jiné ignorujeme - z tohoto důvodu je vědomá pozornost ve stejném okamžiku i ignorancí navzdory skutečnosti, že nám dává živý obraz toho, co jsme si zvolili za objekt pozorování. Po fyzické stránce vidíme, slyšíme, cítíme, chutnáme a dotýkáme se obrovského počtu rysů, kterých si jinak nevšimneme. Můžete jet rychlostí třiceti mil v hodině a celou dobu se bavit s přítelem. Ceho jste si všimali a co si budete pamatovat je konverzace s přítelem, přesto jste však nějak museli reagovat na cestu, jiné vozy, semafory a mnoho jiných věcí, aniž byste si toho povídali nebo na to zaměřili svoji duševní lampa. Rovněž tak můžete na party s někým hovořit aniž byste si pamatovali jaké šaty měla dotyčná osoba na sobě, protože se vám to nezdálo významné a hodné pozornosti. Vaše oči a nervy však na oděv nějak reagovaly. Viděl jste, ale ve skutečnosti se nedíval.

Zdá se, že si věci všimáme pomocí dvojitého procesu, v němž prvním faktorem je výběr toho, co se nám zdá zajímavé nebo důležité. Druhým faktorem, který pracuje zároveň s prvním, je potřeba notace pro téměř vše, čeho si všimáme. Notace je systém symbolů - slov, čísel, znaků, jednoduchých obrazců /jako jsou čtverce a trojúhelníky/, hudebních not, písmen,

ideografů /jako na příklad v čínštině/, a stupnic k rozlišování odstínů barev či tónů. Tyto symboly nám usnadňují klasifikaci kusů našeho vnímání. Jsou nálepkami v kartotéce, do které je naše paměť zařazuje a v které je třídí. Je však pro nás obtížné povšimnout si kteréhokoliv kusu pro který žádnou nálepku nemáme. Eskimáci mají na příklad pět slov pro různé druhy sněhu, protože se sněhem musí žít a je proto pro ně důležitý. Jazyk aztéků má pouze jedno slovo pro tak rozdílné věci jakými jsou sníh, děšť a krupobití.

Čím se řídí to, čeho se chceme všímat? První věci /budeme se jí zabývat za chvíli/ je vše to, co se jakýmkoliv způsobem jeví výhodné či nevýhodné pro naše přežití, sociální postavení a bezpečnost ega. Druhou věci, která probíhá současně, je vzorek a logika všech notačních symbolů, které jsme se naučili od druhých, od naší společnosti a kultury. Je vskutku velmi obtížné všímat si něčeho, co jazyk, který je nám k dispozici /at už slovní, matematický nebo hudební/ nedokáže popsat. Z tohoto důvodu si vypůjčujeme slova z cizích jazyků. V angličtině není na příklad slovo pro pocit, kterému říkají japonci *y u g e n* - Můžeme mu porozumět jen tím, že otevřeme svojí mysl a pokusíme se vžít do situací při kterých japonci toto slovo používají. /pozn.autora: pozorovat slunce jak zapadá za kopec plný květin, toulat se v obrovském lese bez myšlenek na návrat, stát na pobřeží a zírat na lod, ztrácející se za vzdálenými ostrovy, kontemplovat za letu dívokých husí, ztrácejících se znova vynořujících mezi oblaky - Seami. Tyto všechny situace jsou "yugen", co však mají společného?/.

Musí však existovat bezpočet rysů a dimenzi světa na které naše smysly reagují, aniž by jím věnovaly vědomou pozornost, nemluvě ani o vibracích /jako je kosmické záření/, které mají takové vlnové délky, že je naše smysly registrovat nedokáží. Vnímat všechny vibrace najednou by bylo peklem, podobně jako kdyby někdo mačkal všechny klávesy piána najednou. Jsou zde však jiné dva faktory, většinou ignorované, které se mohou velmi dobře dostat do našeho vědomí. To, že je ignorujeme, je úhelným kamenem naší ego-iluze a neschopnosti poznat, že jsme jediným jím samotným v přestrojení.

První faktor spočívá v odmítání skutečnosti, že tak zvané protiklady, jako je světlo a tma, zvuk a ticho, pevná tělesa a prostor, vypnutí azapnutí, objevení se a zmizení, příčina a následek jsou polami nebo různými aspekty jedné a též věci. ro tuto věc nemáme však žádné slovo, jen takové prázdné koncepty jako existence, bytí, Bůh nebo konečná povaha bytí. Z větší části jsou to jen mlhavé ideje aniž by se staly živými pocity nebo zkušenostmi.

Druhý faktor, velmi příbuzný, spočívá v tom, že jsme naší vědomou pozorností tak vstřebáni a tak přesvědčeni, že toto zúžené vnímání je pro nás nejen jediným skutečným způsobem nazírání na svět, ale též základním pocitem sebe sama jako vědomého bytí, a že jsme zcela hypnotizováni touto rozpojenou vizí vesmíru. Skutečně cítíme, že svět je vskutku souborem oddělených věcí, jež se snad dají nějak spojit nebo naopak rozložit, a že my sami jsme pouze jednou z nich. Díváme se na tyto osamělé věci a lidské bytosti - které se rodí i umírají osaměle - snad jako na kusy a fragmenty nějakého univerzálního celku nebo vyměnitelné ~~nekonečné~~ součástky nějakého obrovského stroje. Jen stěží jsme schopní vidět tak zvané věci a události "společně" jako hlavu a ocas kočky, nebo jako tony - zdviha jící se a padající, přicházející a odcházející - jediného zpívajícího hlasu.

Řečeno jinými slovy, odmítáme hrát černobílou hru - univerzální hru nahore/dole, zapnutí/vypnutí, pevná tělesa/prostor a každý/všichni. Místo toho hrajeme hru "černý proti bílému" či ještě častěji "bílý proti černému". Zvláště tehdy jsou-li pulzy vibrace pomalé jako při střídání dne a noci či života a smrti, jsme nuteni uvědomit si i černé neboli negativní aspekt světa. Aniž bychom uznali nedělitelnost pozitivních a negativních polů rytmu, máme strach, že by černý mohl vyhrát. Ale hra "bílý musí vyhrát" již hrou není. Je bojem - doppovázený chronickou frustrací ze šílené činnosti pokoušet se zachovat hory a zbavit se údolí.

Hlavní formou tohoto boje je boj života proti smrti, tak zvaná bitva o přežití, o které se předpokládá, že je skutečným a vážným úkolem všech živočichů. Tato iluze je udržována a/ protože nás boj je dočasně úspěšný /budeme žít tak dlouho dokud žít nepřestaneme/ a za b/ protože žít vyžaduje úsilí a důmysl. To se však týká i her, které se od boje značně liší. Zvířata, pokud víme, nežijí v neustálé úzkosti před nemocí a smrtí jako my, jelikož žijí v ~~ne~~přítomnosti. Přesto se boji nevyhývají - mají-li hlad nebo když jsou napadená. Musíme být ovšem velice opatrní bereme-li si zvířata za model "perfektně přírodního chování". Díváme-li se však na "přírodní" jako na synonymum "dobrého" nebo "moudrého", mohli bychom se od zvířat mnoho učit, ačkoliv to málokdy děláme.

Lidé si však, a to zvláště v západní společnosti, udělali ze smrti velikého strašáka. Tato skutečnost má hodně společného s populární křesťanskou vírou, že po smrti přijde strašlivý Poslední soud při kterém budou hříšníci uvraženi do dočasných hráz očistce nebo navždy trvající agonie pekla. Dnes je ovšem obvyklejší obava, že nás smrt uvrhne do navždy trvající nicoty. Chováme se jako kdybychom z toho mohli udělat jakýsi druh zkušenosti, jako na příklad být navěky pohřben zaživa. Už žádní přátele, sluneční paprsky a ptačí cvrlikání, žádná láska ani smích, už žádný oceán ani hvězdy - pouze tma bez kohce.

Naše imaginace nedokáže pochopit prostou nicotu a musí proto prázdnou naplnit fantaziemi jako při experimentech se ztrátou smyslů při nichž jsou pokusné osoby zavěšeni ve zvukotěsných a tmavých místnostech. Je-li smrt ve smrtelně vážné bitvě hry "Bíly muž vyrá" považována za skutečného vítěze, musí mít fantazie vyplňující prázdnou skutečně upírský charakter. Dokonce i naše fantazie o nebi jsou ponuré, jelikož si obvykle Boha představujeme jako velmi vážného a úctyhodného stařečka sedícího na trůně v kološálním kostele. I v kostele se sice můžeme radovat, nelze však zažít skutečnou legraci.

Jaká to radost a sláva pro ty,

kterí smějí sledovat nekonečné sabaty.

Kdo by chtěl navěky uvíznout v kostele, oblečený v komži a provždy zpívat Aleluja? Tyto představy jsou samozřejmě přísně symbolické, ale víme všichni jak smýšlejí děti o starých protestantských sabatech a dobré Boží knize, vázané v černém a s hroznou typografií. Inteligentní křesťané tyto představy přerostou, v dětství se jim však zakořenily v nevědomí a později kontaminují naše pocity o smrti.

Individuální pocity o smrti jsou podmíněny sociálními přístupy, a je nanejvýš pochybné, existuje-li vůbec nějaká přirozená a vrozená emoce spojená s umíráním. Dříve se na příklad myslelo, že rození dítěte by mělo být bolestivé, jako trest za první hřích nebo za to, že jsme si při početí užili tolik zábavy. Proto řekl Bůh Evě a všem jejím dcérám: "Ve smutku a bolesti budeš přivádět děti na svět." Věřil-li tedy každý, že je ženskou povinností při porodu trpět, plnily tedy ženy svou povinnost a mnohé ji plní dodnes. Byli jsme pak velmi překvapeni, když jsme v "právnických společnostech" nacházely ženy, které rodily při práci na poli, překously pupeční šnáru, zabalily dítě a šly svou cestou. Nebylo to způsobeno tím, že by byly tyto ženy odolnější než naše, ale tím že k celé věci odlišně přistupovaly. Rovněž naši gynekologové nedávno objevili, že mnoho žen je možné psychologicky připravit na přirozený a bezbolestný porod. Porodní bolesti byly přejmenovány na "napětí" a budoucí matka projde přípravnými cvičeními, aby se naučily toto napětí uvolnit a spolupracovat s ním. Do nemocnice se chodí jen pro případ, že by šlo něco špatné, ačkoliv mnoho avantgardních gynekologů nechává své pacientky rodit doma.

Předčasná smrt může být důsledkem nemoci, ale - právě tak jako na rození - smrt jako taková nemocí není. Je přirozeným a nezbytným koncem lidského života - zrovna takovým koncem jako padání listů ze stromů na podzim. /Věčné listy jsou, jak všichni víme, vyrobeny z umělých hmot. Snad jednou nastane doba, kdy budou chirurgové schopni nahradit všechny naše orgány nahrázkami z umělých hmot, takže se staneme vlastními modely/.

Smrt je především velkou událostí. Pojí bezprostředně nehozí, lneme k svým životům a k nám samým s chronickou úzkostí, jakkoliv se nám ji podaří v mysli potlačit. Když přijde doba, kdy už nemá toto lpění žádný smysl, je to nejlepší okamžik k úplnému uvolnění a opuštění svého ego-vězení. Při normálním průběhu události je to nejvhodnější přiležitost k probuzení znalosti, že skutečné bytí každého člověka je On sám, který hraje vesmírnou hru. Je to tedy přiležitost k velké radosći. Nyní ovšem převažují konvence, že doktoři, sestry a příbuzní si nasadí úsměvné masky a ujišťují pacienta, že se z toho brzy dostane, a že příští týden nebo měsíc půjde domů a udělá si dovolenou u moře. A co je ještě horší, lékaři nemají žádný trénink, aby uměli se smrtí zacházet. Katolický kněz je v mnohem lepší pozici; ví obvykle jak k takovým věcem přistoupit bez sebemenšího tázání. Od lékaře se však očekává, že smrt nějakým způsobem oddálí - at to třeba stojí celoživotní úspory pacienta a celé jeho rodiny.

Ananda Coomaraswamy kdysi řekl, že by raději zemřel o 10 let dříve než o 10 minut později - příliš pozdě appříliš sešly a slabený utišujícími léky než aby mohl využít přiležitosti odepřít vědomě, "položit se vlastní vůli". "Modlím se", říkával, "aby mne smrt nezastihla nepřipraveného." Z tohoto důvodu napsal báječný darebák-mudrc G.I.Gurdjev v knize "Všechno a vše":

"Jediným prostředkem jak zachránit planetu Zemi je znova implantovat do její současnosti nový orgán.... takových vlastností, aby každému z těch neštastníků během procesu existence umožnil neustále pocitovat nevyhnutelnost vlastní smrti a rovněž tak i smrti každého na kom jeho oči spočinou. Jedině takový pocit a taková vědomost může zničit kompletně egoismus, který v nás vykristalizoval."

Způsob, kterým se nyní díváme na smrt, se čte jako návod na noční můru. Konstantní vědomí smrti však ukazuje svět v tak pomíjivé a prchavé podobě jakou mají vzorky kouče ve vzduchu - takže v něm není nic, čeho by se dalo chytit, ani nikoho, kdo by se něčeho chytat chtěl. Depresivně to působí jen tak dlouho, dokud stále ještě hledáme způsob jak smrt oddálit nebo dokud se držíme naděje, že snad nějaký ego-duch přece jen přežije rozklad těla. /Tím neříkám, že není žádná osobní kontinuita po smrti pouze to, že víra v ní nás drží v poutech/.

Tím také netvrdíme, že bychom se měli pokoušet strachu ze smrti zbavit, ani to, že bychom se měli pokoušet být nesobečtí. Potlačování strachu ze smrti činí strach z ní ještě silnější. Je třeba pouze vědět, že bez nejmenšího stínu pochybností "já" a jiné "věci" nyní přítomné zmizí - vědět to nyní tak jistě jako kdybyste právě spadl přes okraj Velkého kaňonu. V okamžiku kdy jste se narodil jste byl vskutku z okraje převisu skopnut a nemá žádný smysl chytat se kamenů, které padají společně s vámi. Pokud se tedy smrti obáváte, obávajte se. Nechte však věcem volný průběh - věemu strachu, duchům, bolestem, pomíjíjnosti, rozkladu atd. Najednou se dostaví neuvěřitelné překvapení; nezemřete, protože jste se nikdy nenarodil. Zapomněl jste jen, kdo jste.

Ve spolupráci s přáteli je to snadnější. V dětství naše druhé Já, rodiče, přátelé i učitelé dělají vše, aby naši iluzi oddělenosti potvrdili - pomáhají nám stát se čistým padélkem /v orig. "genuine fake"/, což je přesně to, co se míní výrazem "být skutečnou osobou" /v orig. "to be a real person"/. Slovo pochází z latinského slova "persona", což byla původně maska s megafonem u úst, kterou užívali herci v otevřených divadlech starověkého Řecka a Říma, maska skrz /per/ kterou přicházel zvuk /sonus/. Ve smrti "personu" snímáme, zrovna tak jako snímají herci masky a kostýmy v šatnách po představení. A právě tak jako za nimi přicházejí do šatní přátelé, aby jim pogratulovali a poděkovali za představení, tak by měli přátelé přijít k našemu smrtelnému lůžku a pomoci nám roli skončit, zatleskat představení a oslavit je šampanským nebo svátostí /podle chuti/, to velké probuzení smrti.

Existuje mnoho způsobů jak změnit černobílou hru na hru "bílý musí vyhrát". Tyto způsoby, tak jako boj o přežití, závisejí na ignorování nebo

zatemnění vědomí vzájemné závislosti obou stran. Je kuriozní, že je to i součástí samotné černobílé hry, protože zapomenutí nebo ignorace této vzájemné závislosti je "úkrytem" ve hře na schovávanou.

Abychom si to lépe ilustrovali, podnikneme exkurzi do jednoho aspektu vědecko-fantastické literatury, z které se velmi rychle stává literatura vědeckých faktů. Aplikované vědy mohou být považovány za hru "řád proti náhodě", zvláště v království kybernetiky, vědy o automatické kontrole. Pomoci vědeckých prognoz a jejich technických aplikací se pokoušíme získat maximum kontroly nad naším prostředím i námi samotnými. V medicině, v prostředcích masové komunikace, průmyslové produkci, dopravě, financích, obchodu, stavebnictví, vzdělání, psychiatrii, kriminologii a právech se pokoušíme vytvořit snadno ovladatelný a bezporuchový systém, abychom se vyvarovali omylu a chyb. Čím močejší se technologie stane, tím naléhavější je potřeba takové kontroly, ~~xxmxxjxjmxmxxjxmxx~~ jako na příklad v bezpečnostních opatřeních u tryskových letadel. A co je jště zajímavější, spadají dotoho i konzultače mezi techniky atomových močností, aby se vyloučila možnost stisknutí knoflíku omylem. Používání močných nástrojů s jejich obrovskými možnostmi měnit člověka i jeho prostředí si vyžaduje stále více zákonodárství, licencí a policejní kontroly, a tím stále více inspekcí a záznamů. Velké univerzity mají na příklad vicepresidenta, který má na starosti jen styky s vládou a početné sekretářky na zvládnutí hor papírů. Občas se papirování a záznamy o tom co se udělalo stávají důležitějšími než jejich obsah. Záznamy o studentech z registrační kanceláře se často ukládají do tresorů a ohnivzdorných pokladen, knihy v knihovnách však nikoliv pokud nejsou neobyčejně vzácné nebo nebezpečné. Administrativní budova se stává největší a nejimpresivnější budovou na celém kampusu, a členové fakult zjišťují, že ~~xx~~ stále více času, který by mohli a měli věnovat výzkumu a učení, musejí věnovat schůzím a vyplňováním formulářů, které jsou určeny jenom k hladkému mechanickému chodu instituce.

Ze stejných důvodů je nyní stále obtížnější vést malý obchod, který si nemůže dovolit starat se o finanční a legální "red-tape", který musejí nyní respektovat i ty nejmenší obchody. Užnadanější komunikace takovými prostředky jakými jsou televize, radio, knihy a časopisy umožnuje jednotlivci promlouvat k milionům. Telefon a pošta však umožnuje odpovídat jen malému zlomku těch, kteří se chtějí k věcem obsaženým v masových sdělovacích prostředcích vyjádřit. Neexistuje žádný způsob jak poskytovat individuální odpovědi - zvláště tehdy jedná-li se o rady na osobní či specializované problémy. Pouze president či ministerský předseda či ředitelé velkých korporací si mohou dovolit kancelářské síly a zařízení, které by mohly zpracovat tak velké zpětné reakce /v orig.: "feedback"/.

Rychlosť a účinnost dopravy pomocí dálnic a leteckých linek v mnoha ohledech omezuje svobodu cestování. Je stále obtížnější jít na procházku. S vyjímkou takových "tuláckých reservací" jakými jsou státní parky. Ale nejbližší státní park od mého domu má na plotě dlouhou řadu výstražných cedulek, na kterých jsou samé zákazy: ~~NEROZDĚLÁVEJTE OHNĚ!~~ PSÚM VSTUP ZAKÁZÁN! ZÁKAZ LOVU! ZÁKAZ STANOVÁNÍ! KOUŘENÍ ZAKÁZÁNO! ZÁKAZ JÍZDY NA KONI! KOUPOVÁNÍ ZAKÁZÁNO! MYTÍ ZAKÁZÁNO! /tomu jsem nikdy neprozuměl/, PIKNIKY MOŽNO POŘADAT JEN V URČENÝCH PROSTORECH! Míle toho, co bylo dříve volnou a snadno dostupnou pláží jsou nyní státním parkem, který zavírá v 18 hodin, takže tam nikdo nemůže stanovat a oslavovat svátek měsíčního svitu. Nikde nesmí ani plavat mimo asi 80 m prostor, který je hlídán plavčíkem a pustit se tak dále od pobřeží. Vše z důvodu "bezpečnost nejdříve" z důvodu snadno ~~zkrávání~~ ovladatelného a bezporuchového žití.

Jen se pokuste vypravit se po setmění do nějaké pěkné residenční oblasti. Pokud se vám podaří překonat ostatní dráty kolem dálnic, zastaví u vás brzy policejní vůz: "Kam jdete?" Bezcílné chození je podezřelé a iracionální. Jste pravděpodobně tulák nebo zloděj. Nejdete dokonce ani na procházku se psem! "Kolik máte u sebe peněz?" Určitě jste si mohl dovolit jet autobusem, ale pokud nemáte náhodou u sebe vůbec nic, je vše jasné. Jste vandrák a flákač a hrozba společnosti. Kterýkoliv kompetentní zloděj by se však vypravil na lup v Cadillacu.

Spořádané cestování znamená, že jezdíte maximální rychlosťí od jednoho místa k druhému. Většina dosažitelných míst je přecpána lidmi a zaparkovanými auty, a tím se stává k prohlídce téměř bezcennou věcí. Skutečné cestování vyžaduje maximum neplánovaného potulování, protože žádný jiný způsob k objevení překvapení a krásy neexistuje. Objevovat tyto věci je, jak to vidím já, jediným důvodem proč se vůbec vzdalovat z domova. Rychlá přeprava mezi jednotlivými místy dělá ze všech míst jak jsem již naznačil, jedno stejné místo. Pláž Waikiki není nic jiného zprachantělá verze Atlantic City /pozn.překl.: známé rekreační místo ve státě New Jersey na Atlantickém pobřeží, které je kompletně zastavěno hotely a penziony/, Brightonu či Miami.

Navzdory skutečnosti, že se doma stává více úrazů hež jinde, tlačí nás vzrůstající účinnost komunikací a kontroly lidského chování k zemi jako muchomůrky místo aby nás osvobodila tak, že bychom létali jako ptáci. Všechny informace k nám přicházejí prostřednictvím surrealistické televize a jiných elektronických zařízení. Svým způsobem nám to umožnuje natáhnout se kamkoliv, aniž by bylo nutné pohnout tělem. Můžeme se dokonce natáhnout i do vzdálených oblastí prostoru. Dříve či později vznikne nový typ jednotlivce - s kolosálním vnějším nervovým systémem, dosahujícím až do nekonečnosti. A tento elektronický nervový systém bude tak vzájemně propojen, že všichni jednotlivci, kteří budou na tuto síť napojeni budou mít tendenci k sdílení stejných myšlenek, pocitů a zkušeností. Možou vzniknout i specializované typy, právě tak jako jsou v našich tělech specializované bunky a orgány. Tendence budoucnosti směřují k tomu, že se všichni jednotlivci spojí v jedno tělo.

Úvažte jaké se nyní vyrábějí udivující odposlouchávací prostředky. V kancelářích, továrnách, obchodech i na různých komunikačních linkách jako na poštách a telefonních ústřednách jsou již v použití. Pomoci transistorů a miniaturních přístrojů se stávají tato zařízení stále neviditelnějšími a citlivějšími i na slabé elektrické impulzy. Trend toho všeho směřuje ke konci soukromí jednotlivce, a to až do té míry, že může být dokonce nemožné skrývat své myšlenky. Na konci této cesty nezůstane nikdo s vlastními názory: zbyde jen komplexní mozek celé komunity, vybavený snad tak fantastickými způsoby kontroly a předvídaní, že bude dokonce znát na léta dopředu svou vlastní budoucnost.

Ale čím více budeme o budoucnosti vědět, tím více bude mít smysl tvrdit, že jsme ji již dávno znali. Je-li výsledek hry jistý, zahodíme karty a začneme novou hru. Z toho důvodu mnoha lidí odmítá nechat si vyložit vlastní budoucnost: ne proto, že je předvídaní budoucnosti pouhou pověřčivostí nebo že by mohly být předpověděny strašné věci, ale proto, že čím jistěji je budounost známá, tím skýtá život méně překvapení a zábavy.

Ponořme se však znovu do fantazie. Technologie se musí pokoušet udržet rovnováhu mezi populací a zdroji surovin. To važíme na jedné straně rozvážnou populační politiku, na druhé straně vývoj mnoha druhů nových potravin ze země, oceánu a vzduchu, mezi tím nepochybňě i využití výkalů k novým výživným látkám. V jakémkoliv systému tohoto druhu však postupně vzniká ztráta energie. Jak bude ubývat zdrojů surovin, tak se musí zmenšovat i populace. Bude-li v té době lidstvo jako jedno tělo s jedním mozkem /v orig. "single-mind-body"/, bude tento ~~jedineční~~ super-jednotlivec stále menší a menší dokud poslední ústa nesní poslední sousto. Může se též stát, že budou do té doby z lidí vysoce trvanlivé modely z umělých hmot, které nebudou mít potřebu jíst. Nebude to ale stejná věc jako smrt rasy, po které nezůstane nic než prázdné ozvěny z umělých hmot? Většina z nás, kteří dnes žijeme má proti všem těmto věcem vážné námitky: proti ztrátě soukromí, ztrátě svobody, omezení cestování, progressivní změně masa a krve, dřeva a kamene, ovoce a ryb, zreku a sluchu, a jejich změně v plastické, syntetické a elektronické reprodukce. Umělci a hudebníci se ve zvýšené míře vyřazují sami z businessu tím, že dělají stále věrnější a levnější reprodukce svých ~~nak~~ původních děl. Nahradí ~~nak~~ reprodukce v tomto smyslu biologickou reprodukcí pomocí buněčného štěpe-